ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1969

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κουφουδάκης
Β2

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3036

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

46148

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1969

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Ξενοφῶντος.

Ὁ Ξενοφῶν, υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 434 π.Χ. Κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας. Ὅτε ἦτο νέος, ὑπῆρξε πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁποίου πλεῖστον ὠφελήθη.

Τὸ 401 π.Χ. ἀφῆκε τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς τὰς Σάρδεις τῆς Λυδίας πρὸς τὸν νεώτερον Κῦρον, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου, βασιλέως τότε τοῦ περσικοῦ κράτους. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἰδιώτης. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Κύρου ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ καὶ τὴν δολοφονίαν τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ἐξελέχθη στρατηγὸς καὶ κατώρθωσε μὲ μεγίστους κόπους καὶ κινδύνους νὰ ὁδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάθους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Θράκην. Ἐν Θράκῃ ἐβοήθησε τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Σεύθην καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν ἔπεισαν νὰ προσέλθῃ μὲ τὸν στρατόν του εἰς τὸν σπαρτιατικὸν στρατόν, ὁ ὁποῖος τότε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θίβρωνος ἐπολέμει ἐν Μ. Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὅτε δὲ τὸ 396 π.Χ. ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλος στρατηγός, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν, ὁ Ξενοφῶν ἐτάχθη εἰς τὸ ἐπιτελεῖόν του καὶ ἔγινε στενὸς τοῦ Ἀγησιλάου φίλος.

Ἀφοῦ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνείᾳ (394 π.Χ.)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ξενοφῶν συνεμάχησε μὲ τοὺς Σπαρτιάτας, τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸν ἐξώρισαν, οἱ δὲ Σπαρτιᾶται τοῦ ἔδωκαν ὡς δῶρον ἓν κτῆμα παρὰ τὸν Σκιλλοῦντα τῆς Ἤλιδος, πλησίον τῆς Ὀλυμπίας. Ἐκεῖ ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη μὲ τὴν σύζυγόν του Φιλησίαν καὶ τοὺς δύο υἱούς του, τὸν Γρύλλον καὶ τὸν Διόδωρον, ἀσχολούμενος εἰς τὸ κυνήγιον, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφήν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐξεδιώχθη ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (τὸ 370 π.Χ.) καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Κόρινθον. Ὅτε διέμενεν ἐν Κορίνθῳ, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἀνεκάλεσαν ἐκ τῆς ἐξορίας, ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀπέθανε δ' ἐν Κορίνθῳ τὸ 355 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 80 περίπου ἐτῶν.

2. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πολλὰ συγγράμματα· ἓν ἐκ τούτων εἶναι ἡ **Κύρου Ἀνάβασις** διῃρημένη εἰς 7 βιβλία. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐξιστορεῖται ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου καὶ κυρίως **ἡ κάθοδος** (ἡ ἐπιστροφὴ) **τῶν Μυρίων**.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΣΑΡΔΕΙΣ ΕΩΣ ΤΑ ΚΟΥΝΑΞΑ

(Μάρτιος - Σεπτέμβριος τοῦ 401 π. Χ.)

1. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαὶ δι' αὐτήν.

(1, 1 - 11)

§ 1 - 2 Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος· ἐπεὶ δὲ ἠσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο τὼ παῖδε ἀμφοτέρω παρεῖναι. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγχανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε· καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβὼν Τισσαφέρνην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὁπλίτας τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον.

§ 3 Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ. Ὁ δὲ πείθεται καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ ἐξαιτησαμένη αὐτὸν ἀποπέμπει πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν.

§ 4 - 5 Ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται, ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἢν δύνηται, βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην. Ὅστις δὲ τῶν παρὰ βασιλεῖ ἀφικνοῖτο πρὸς αὐτόν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πάντας οὕτω διατιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο, ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ.

§ 6-7 Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἤθροιζεν ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. Ὧδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογήν· ὁπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἑκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειρᾶτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. Καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα.

§ 8 Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἠξίου, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, δοθῆναι οἷ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὐκ ᾐσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων. Καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὧν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων.

§ 9 Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ καταντιπέραν Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου ὁρμώμενος, τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ
Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας· ὥστε καὶ
χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιω-
τῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἑκοῦσαι. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω
τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα.

Ἀρίστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὢν ἐτύγχανεν αὐτῷ, § 10
καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς
τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν
μηνῶν μισθὸν νομίζων οὕτως ἂν περιγενέσθαι τῶν ἀντιστα-
σιωτῶν. Ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ
ἓξ μηνῶν μισθὸν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι
πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλεύσηται.
Οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στρά-
τευμα.

Πρόξενον δὲ τὸν Βοιώτιον ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόν- § 11
τα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βου-
λόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πι-
σιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ
Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευ-
σεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πολεμήσων
Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν
οὕτως οὗτοι.

2. Συγκέντρωσις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων εἰς τὰς Σάρδεις. Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας.

(2, 1 - 18)

Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρό- § 1
φασιν ἐποιεῖτο, ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντά-
πασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. Καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἥκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίππῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτόν, ὃ εἶχε στράτευμα· καὶ Ξενίᾳ τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἥκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.

§ 2 - 3 Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ᾽ ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. Οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὁπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὁπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὁπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. Οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο.

§ 4 Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευήν, πορεύεται ὡς βασιλέα, ᾗ ἐδύνατο τάχιστα, ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δή, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

§ 5 - 6 Κῦρος δὲ ἔχων, οὓς εἴρηκα, ὡρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπῆν ἑπτὰ ἐζευγμένη πλοίοις. Τοῦτον διαβὰς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἕνα παρασάγγας ὀκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτά· καὶ ἧκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὁπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν § 7 - 8
εἰς Κελαινὰς τῆς Φρυγίας, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρῳ βασίλεια ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὁπότε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. Ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρός ἐστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν.

Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἧκε Κλέ- § 9 - 10
αρχος ἔχων ὁπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θρᾷκας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρῆτας διακοσίους. Ἅμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακόσιος ἔχων ὁπλίτας τριακοσίους, καὶ Ἀγίας ὁ Ἀρκὰς ἔχων ὁπλίτας χιλίους. Καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὁπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἀρκὰς τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἆθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριά- § 11 - 13
κοντα εἰς Καΰστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μεινεν ἡμέρας πέντε καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπῄτουν. Ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. Εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτήν, Κίλικας καὶ Ἀσπενδίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη, τοῦ Φρυγῶν βασιλέως.

§ 14 - 16 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. Καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδεῖξαι ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στῆναι, συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τετ άρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἅρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἁρμαμάξης. Εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημῖδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

§ 17 - 18 Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἅρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἑρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλόμενοι τὰ ὅπλα ἐπῆσαν. Ἐκ δὲ τούτου, τῶν στρατιωτῶν θᾶττον προϊόντων σὺν κραυγῇ, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο αὐτοῖς ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολύς, καὶ ἥ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἁρμαμάξης καὶ οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ καταλιπόντες τὰ ὤνια ἔφυγον. Οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἦλθον. Ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἥσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

[Ἀπὸ τὸ Τυριάειον ὁ Κῦρος φθάνει εἰς τὸ Ἰκόνιον, τελευταίαν πόλιν τῆς Φρυγίας· ἀπὸ αὐτὴν προχωρεῖ διὰ μέσου τῆς Λυκαονίας, τὴν ὁποίαν ὡς ἐχθρὰν τῆς σατραπείας του ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ διαρπάσουν. Ἀπὸ τὴν Λυκαονίαν ὁ Κῦρος ἀποστέλλει μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Μένωνος τὴν Ἐπύαξαν εἰς τὴν πατρίδα της, αὐτὸς δὲ μὲ τὸ ὑπόλοιπον στράτευμα προχωρεῖ διὰ μέσου τῆς Καππαδοκίας εἰς τοὺς Ταρσοὺς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Κιλικίας.

Ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Συέννεσις ἀκούσας, ὅτι ὁ πεζικὸς καὶ ναυτικὸς στρατὸς τοῦ Κύρου ἐπλησίαζεν, ἐγκαταλείπει τὴν πρωτεύουσάν του καὶ καταφεύγει εἰς μέρος ὀχυρὸν ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον πεισθεὶς ἀπὸ τὴν σύζυγόν του Ἐπύαξαν προσέρχεται πρὸς τὸν Κῦρον, γίνεται φίλος του καὶ τοῦ δίδει χρήματα πολλὰ διὰ τὸ στράτευμα· εἰς ἀνταμοιβὴν δὲ ὁ Κῦρος τὸν τιμᾷ μὲ πολύτιμα δῶρα.

Εἰς τὴν Κιλικίαν μένει ὁ Κῦρος εἴκοσιν ἡμέρας· διότι οἱ Ἕλληνες ὑπώπτευον πλέον, ὅτι βαδίζουν ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως· διὰ τοῦτο καὶ ἀρνοῦνται νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν πορείαν. Ὁ Κλέαρχος τότε καταφεύγει εἰς πανουργίαν. Προσκαλεῖ εἰς συνέλευσιν τοὺς στρατιώτας καὶ ἐκφράζει μὲ δάκρυα τὴν λύπην του, διότι, ἐνῷ εὐηργετήθη ὑπὸ τοῦ Κύρου διὰ πολλῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδαπανήθησαν εἰς τὸ στράτευμα, καὶ ἐνῷ ὑπεσχέθη νὰ τοῦ φανῇ χρήσιμος, ἀναγκάζεται τώρα νὰ φανῇ πρὸς αὐτὸν ἀχάριστος καὶ ψεύστης· διαβεβαιώνει ὅμως, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς Ἕλληνας χάριν ξένου ἡγεμόνος, ἀλλὰ θ' ἀκολουθήσῃ αὐτούς, ὅπου καὶ ἂν πορευθοῦν.

Μετὰ ταῦτα προσκαλεῖ πάλιν τοὺς στρατιώτας εἰς συνέλευσιν καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καταδεικνύει τὴν δύσκολον καὶ ἐπικίνδυνον θέσιν τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ φανερῶς πλέον ἠρνήθησαν νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Κύρου. Ἀφοῦ εἶπον πολλοὶ τὰς γνώμας των, ἀποφασίζεται τέλος νὰ σταλῇ πρεσβεία πρὸς τὸν Κῦρον, ἡ ὁποία νὰ ἐρωτήσῃ αὐτόν, εἰς τί σκέπτεται νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Κῦρος ἀποκρίνεται, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τιμωρήσῃ πλησίον τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ τὸν ἐχθρόν του Ἀβροκόμαν, σατράπην τῆς Φοινίκης, καὶ ὑπόσχεται αὔξησιν μισθοῦ.

Οἱ στρατιῶται δέχονται ταῦτα καὶ ἀποφασίζουν ν' ἀκολουθήσουν τὸν Κῦρον, ἂν καὶ ὑπώπτευον, ὅτι οὗτος σκοπεύει νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Ἀπὸ τοὺς Ταρσοὺς ὁ Κῦρος, ἀφοῦ διέβη τὴν πεδιάδα τῆς Κιλικίας καὶ τοὺς ποταμοὺς Ψάρον καὶ Πύραμον, φθάνει εἰς Ἰσσούς, τελευταίαν πόλιν τῆς Κιλικίας, ὅπου καταπλέει ὁ στόλος τοῦ Κύρου καὶ ὁ συμμαχικὸς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁ Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος μὲ 700 ὁπλίτας. Ἀπὸ τοὺς Ἰσσούς, ἀφοῦ διῆλθε τὰς πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας, φθάνει εἰς Μυρίανδον, πόλιν παράλιον καὶ ἐμπορικήν.

Μετὰ πορείαν δώδεκα ἡμερῶν φθάνουν εἰς τὴν Θάψακον, πόλιν κειμένην πλησίον τοῦ Εὐφράτου. Ἐδῶ ὁ Κῦρος φανερώνει εἰς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ πείσουν τοὺς στρατιώτας μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Οἱ στρατιῶται δυσαρεστοῦνται κατὰ τῶν στρατηγῶν, διότι ἐνόμιζον, ὅτι οὗτοι τοὺς ἀπέκρυπτον ἀπὸ πολλοῦ τὴν ἀλήθειαν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους δέχονται νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Κῦρον, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ αὐξηθῇ ὁ μισθός των. Ὁ Κῦρος ὑπόσχεται αὔξησιν μισθοῦ καὶ μεγάλας ἀμοιβάς, ἐὰν εἰσέλθουν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Καὶ οὕτω διαβαίνουν πεζοὶ τὸν Εὐφράτην καὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν διὰ τῆς Συρίας φθάνουν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀράξην.

Ἀπὸ τὸν Ἀράξην εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ πορευθέντες διὰ μέσου μεγάλης, ὁμαλῆς καὶ ἐρήμου πεδιάδος φθάνουν εἰς τὸν Μάσκαν ποταμὸν καὶ τὴν πόλιν Κορσωτήν, ὅπου μένουν ἡμέρας τρεῖς, διὰ νὰ προμηθευθοῦν τροφάς. Ἔπειτα δὲ πάλιν πορεύονται διὰ μέσου ἐρήμου πεδιάδος δεκατρεῖς ἡμέρας καὶ φθάνουν εἰς τὰς Βαβυλωνίας πύλας, ἀφοῦ ὑπέμειναν πολλὰς κακουχίας δι' ἔλλειψιν τροφίμων· ταῦτα τέλος προμηθεύονται ἀπὸ τὴν Χαρμάνδην, πόλιν κειμένην πέραν τοῦ Εὐφράτου, διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν μὲ σχεδίας δερματίνας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μετὰ πορείαν τριῶν ἡμερῶν διὰ μέσου τῆς Βαβυλωνίας ὁ Κῦρος, ἐπειδὴ ἤλπιζε μάχην, ἐπιθεωρεῖ περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸν στρατόν του. Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ἀριθμηθέντες εὑρίσκονται ὁπλῖται μὲν Ἕλληνες 10.400 καὶ πελτασταὶ 2.500, βάρβαροι δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κύρου 100.000 καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα 20. Ὁ δὲ στρατὸς τοῦ βασιλέως — κατὰ τὰς εἰδήσεις αὐτομόλων — ἀνήρχετο εἰς 1.200.000 ὑπὸ τέσσαρας στρατηγούς, τὸν Ἀβροκόμαν, τὸν Τισσαφέρνην, τὸν Γωβρύαν καὶ τὸν Ἀρβάκην, εἰς δρεπανηφόρα ἅρματα 200 καὶ εἰς 6.000 ἱππεῖς ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην· ἐκ τῶν στρατευμάτων τούτων τοῦ βασιλέως παρευρέθησαν εἰς τὴν μάχην 900.000 ἄνδρες καὶ δρεπανηφόρα ἅρματα 150.

Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν πρωίαν ὁ Κῦρος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐνθαρρύνει αὐτοὺς καὶ προτρέπει νὰ φανοῦν ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἔχουν· ἐξαίρων δὲ τὸ ἀγαθὸν αὐτῆς λέγει : **« τὴν ἐλευθερίαν ἑλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων ».**

Τὴν ἑπομένην ἡμέραν πορεύεται ἔχων ὅλον τὸν στρατόν του συντεταγμένον, διότι ἐνόμιζεν ἐπικειμένην τὴν ἐπίθεσιν τοῦ βασιλέως· ἀλλ' οὗτος ἀπεσύρθη νοτιώτερον ἀφήσας ἀφύλακτον μίαν μακρὰν καὶ εὐρεῖαν καὶ βαθεῖαν τάφρον, τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάσει ἀντὶ ὀχυρώματος. Ὁ Κῦρος, ἀφοῦ παρῆλθε τὴν τάφρον αὐτήν, μάτην ἀναμένει τὸν ἀδελφόν· διὰ τοῦτο τὴν ἑπομένην, ἐπειδὴ ἐπίστευεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ πολεμήσῃ, ἐπορεύετο μὲ ἀταξίαν καὶ ὀλιγωτέραν προσοχήν.]

3. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη. Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου.

(8, 1 - 27)

Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν § 1 - 3
ὁ σταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἡνίκα Πατηγύας ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κῦρον πιστῶν προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κῦρός τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἅρματος τὸν θώρακα ἐνέδυ καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον.

§ 4 - 7 Ἔνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαῖός τε ὁ Κύρου ὕπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κῦρος δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς τούτου ὅσον ἑξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὡπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. Οἱ δ' ἵπποι πάντες εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἱππεῖς Ἑλληνικάς.

§ 8 - 11 Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὔπω καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι· ἡνίκα δὲ δείλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολύ. Ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. Καὶ ἦσαν ἱππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὁπλῖται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἱππεῖς, ἄλλοι τοξόται. Πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐπορεύοντο, ἕκαστον δ' ἔθνος ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων. Πρὸ δὲ αὐτῶν ἅρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν, ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν.

Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι § 12 - 13
τῷ ἑρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη· «κἂν τοῦτ'», ἔφη, «νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται». Ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στῖφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα — τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεύς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν — ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθείη ἑκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνετο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα § 14 - 16
ὁμαλῶς προῄει, τὸ δὲ Ἑλληνικόν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον, συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. Καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο ἑκατέρωσε ἀποβλέπων εἴς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπελάσας ὡς συναντῆσαι ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι. Ὁ δὲ ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά. Ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἴη. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. Καὶ ὃς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει, καὶ ἤρετο, ὅ,τι εἴη τὸ σύνθημα. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη». Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας «Ἀλλὰ δέχομαί τε», ἔφη, «καὶ τοῦτο ἔστω». Ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὑτοῦ χώραν ἀπήλαυνε.

Καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὼ φάλαγγε § 17 - 20
ἀπ' ἀλλήλων, ἡνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίοις. Ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγξαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. Καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἕπεσθαι. Τὰ δ' ἅρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων. Οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, διίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὥσπερ ἐν ἱπποδρόμῳ ἐκπλαγείς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις ἐλέγετο.

§ 21 - 24 Κῦρος δ' ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὑτοὺς καὶ διώκοντας, ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο, ὅ,τι ποιήσει βασιλεύς. Καὶ γὰρ ᾔδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον ἔχοντες τὸ αὑτῶν ἡγοῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἢν ᾖ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἑκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρῄζοιεν, ἐν ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. Καὶ βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς αὑτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν ὡς εἰς κύκλωσιν. Ἔνθα δὴ Κῦρος δείσας, μὴ ὄπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἑξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἑξακισχιλίους καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

§ 25 - 27 Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἑξα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὁρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ᾽ αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. Σὺν τούτοις δὲ ὢν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ᾽ ἐκεῖνον στῖφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ᾽ εἰπὼν « τὸν ἄνδρα ὁρῶ » ἵετο ἐπ᾽ αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὥς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι. Παίοντα δ᾽ αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῷ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα ἐμάχοντο καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου· καὶ ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνῃσκον, Κτησίας λέγει· παρ᾽ ἐκείνῳ γὰρ ἦν. Κῦρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ᾽ αὐτῷ.

[Χαρακτηρισμὸς τοῦ Κύρου : Ὁ Κῦρος κατὰ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν ἦτο σεμνὸς μεταξὺ τῶν συνομηλίκων του, εὐπειθὴς πρὸς τοὺς μεγαλυτέρους του, φιλομαθὴς καὶ μελετηρός· ἠγάπα τὴν ἱππασίαν, τὴν θήραν, τὰς πολεμικὰς ἀσκήσεις καὶ ἦτο πολὺ ῥιψοκίνδυνος.

Ὅτε ἐνηλικιώθη καὶ ἔγινε σατράπης, ὑπῆρξε φιλαλήθης καὶ πιστὸς εἰς τὰς συναλλαγάς, τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰς φιλίας. Ἠγάπα τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην, κατεδίωκε τοὺς κακοὺς καὶ περιεποιεῖτο τοὺς δικαίως πλουτοῦντας καὶ οὐχὶ τοὺς αἰσχροκερδεῖς. Ἦτο εὐγνώμων εἰς τοὺς εὐεργέτας του καὶ μεγαλόδωρος εἰς τὰς εὐεργεσίας του. Δι᾽ ὅλα αὐτὰ τόσον εἵλκυσε τὴν ἀγάπην τῶν γνωρίμων του, ὥστε πάντες ἦσαν πρόθυμοι νὰ ῥιψοκινδυνεύσουν ὑπὲρ αὐτοῦ.]

4. Συνέχεια τῆς μάχης. Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων.

(**10**, 1 - 19)

Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ § 1 - 4
δεξιά. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἵστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν στα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θμόν, ἔνθεν ὥρμηντο. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαρπάζουσι πολλά. Ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὑτούς, οἱ δ' ἁρπάζοντες ὡς ἤδη πάντα νικῶντες.

§ 5 Ἐπεὶ δ' ᾔσθοντο οἱ μὲν Ἕλληνες, ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἴη, βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Ἕλληνες νικῷεν τὸ καθ' αὑτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρήξοντες.

§ 6 - 8 Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσιὼν πάλιν, ὡς ἐδόκει, ὄπισθεν. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες στραφέντες, παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι αὐτὸν ταύτῃ προσιόντα· ὁ δὲ βασιλεὺς ταύτῃ μὲν οὐκ ἦγεν, ᾗ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτῃ καὶ ἀπῆγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πρὸς τοὺς Ἕλληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς· Ἐπισθένης δὲ Ἀμφιπολίτης ἦρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. Ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης, ὡς μεῖον ἔχων ἀπηλλάγη, πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο.

§ 9 - 10 Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας καὶ περιπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι ὄπισθεν τὸν ποταμόν. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παρελ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θῶν εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχούμενος ᾔει.

Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατεταγμένους, αὖθις παιανίσαντες ἐπῇσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. Οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γιγνώσκειν. Καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὁρᾶν ἔφασαν ἀετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἱππεῖς· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν· ἐψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. Ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἐστιν, ἀπαγγεῖλαι. Καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. Σχεδὸν δέ, ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο. § 11 - 15

Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρῄει· οὐ γὰρ ᾔδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἴκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· ἅμα δ' ἐβουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται περὶ δείπνου ὥραν ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἁμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευάσατο § 16 - 19

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κῦρος, ἵνα, εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίη τοῖς Ἕλλησιν — ἦσαν δ' αὗται τετρακόσιαι ἅμαξαι —, καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. Ὥστε ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΥΝΑΞΑ ΕΩΣ ΤΟΝ ΖΑΠΑΤΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ

(Σεπτέμβριος - Ὀκτώβριος τοῦ 401 π. Χ.)

5. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.

(**1**, 2 - 23)

Ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, § 2 - 3
ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμποι σημανοῦντα, ὅ,τι χρὴ ποιεῖν, οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἃ εἶχον, καὶ ἐξοπλισαμένοις προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἕως Κύρῳ συμμείξειαν. Ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων, ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων καὶ Γλοῦς ὁ Ταμῶ. Οὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἴη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὥρμηντο, καὶ λέγοι, ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἥκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, ὅθενπερ ἦλθε.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες § 4 - 5
πυνθανόμενοι βαρέως ἔφερον. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· «Ἀλλ᾽ ὤφελε μὲν Κῦρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καί, ὡς ὁρᾶτε, οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται, καί, εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. Ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασίλειον καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί ». Ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τούς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου.

§ 6 Οἱ μὲν ᾤχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ξύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίναις ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἅμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· οἷς πᾶσι χρώμενοι κρέα ἕψοντες ἤσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

§ 7-8 Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, εἷς δὲ Ἕλλην, Φαλῖνος, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὢν καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὁπλομαχίαν. Οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας εὑρίσκεσθαι, ἄν τι δύνωνται ἀγαθόν.

§ 9-11 Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικώντων εἴη τὰ ὅπλα παραδιδόναι· « ἀλλ' », ἔφη, « ὑμεῖς μέν, ὦ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, ὅ,τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἥξω ». Ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξῃρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος. Ἔνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἀρκὰς πρεσβύτατος ὤν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν. Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος· « Ἀλλ' ἐγώ », ἔφη, « ὦ Φαλῖνε, θαυμάζω, πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. Εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα ; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται ». Πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε· « Βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. Τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται ; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ', εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύναισθε ἂν ἀποκτεῖναι ».

Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· « Ὦ Φαλῖνε, § 12 - 14
νῦν, ὡς σὺ ὁρᾷς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή. Ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. Μὴ οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα ». Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· « Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὤν, εἰ οἴει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως ».

Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἧκε καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἤδη ἀποκε- § 15 - 18
κριμένοι εἶεν. Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· « Οὗτοι μέν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ, τί λέγεις ». Ὁ δ' εἶπεν· « Ἐγώ σε, ὦ Φαλῖνε, ἄσμενος ἑόρακα, καὶ οἱ ἄλλοι δέ, οἶμαι, πάντες· σύ τε γὰρ Ἕλλην εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους σὺ ὁρᾷς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι, τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. Σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι, καὶ ὅ σοι τιμὴν οἴσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἀεὶ λεγόμενον, ὅτι Φαλῖνός ποτε πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. Οἶσθα δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἃ ἂν συμβουλεύσῃς ». Ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλεῦσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὅπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνες.

§ 19 Φαλῖνος δὲ ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν· « Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δ' ὅμως μηδεμία σωτηρίας ἐστὶν ἐλπὶς ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σῴζεσθαι ὑμῖν, ὅπῃ δυνατόν ».

§ 20 - 28 Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν· « Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες ». Ὁ δὲ Φαλῖνος εἶπε· « Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἶεν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. Εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαί εἰσιν, ἢ ὡς πόλεμός ἐστι παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· « Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταὐτὰ δοκεῖ, ἅπερ καὶ βασιλεῖ ». « Τί οὖν ταῦτά ἐστιν ; », ἔφη ὁ Φαλῖνος. Ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· « Ἢν μὲν μένωμεν, σπονδαί εἰσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος ». Ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· « Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ ; » Κλέαρχος δὲ ταὐτὰ πάλιν ἀπεκρίνατο· « Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος ». Ὅ,τι δὲ ποιήσοι, οὐ διεσήμηνε.

[Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φαλίνου ἐπιστρέψαντες οἱ ἀποσταλέντες εἰς τὸν Ἀριαῖον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος λέγουν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ὁ Ἀριαῖος τὴν μὲν βασιλείαν δὲν δέχεται, περιμένει ὅμως αὐτοὺς νὰ ἔλθουν ταύτην τὴν νύκτα, ἂν θέλουν ν' ἀναχωρήσουν. Ὁ Κλέαρχος ὁριστικὸν οὐδὲν ἀπαντᾷ· ἀλλὰ μετὰ κοινὴν ἀπόφασιν τῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν μετὰ τὸ δεῖπνον προσέρχονται πρὸς τὸν Ἀριαῖον καὶ ἐδῶ περὶ τὸ μεσονύκτιον συνάπτουν μὲ αὐτὸν φιλίαν καὶ συμμαχίαν καὶ ὁρκίζονται ἀμοιβαίως νὰ μὴ προδώσουν ἀλλήλους· οἱ δὲ βάρβαροι ἐπὶ πλέον ὁρκίζονται νὰ τοὺς ὁδηγοῦν χωρὶς δόλον.

Μετὰ τοὺς ὅρκους κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀριαίου ἀποφασίζουν νὰ μὴ ἐπιστρέψουν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλειπον αἱ τροφαί, ἀλλὰ νὰ προτιμήσουν ἄλλην ὁδὸν μακροτέραν μέν, ἀλλ᾽ ἔχουσαν ἄφθονα τρόφιμα, τὴν πρὸς βορρᾶν διὰ τῆς Βαβυλωνίας πεδιάδος.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν κατὰ τὴν πορείαν φαίνονται μὲν σημεῖα, ὅτι οἱ πολέμιοι δὲν ἀπεῖχον πολύ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἑσπέραν, χωρὶς νὰ γίνῃ συμπλοκή, κατασκηνοῦν μὲ πολὺν θόρυβον εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὁ βασιλικὸς στρατὸς εἶχε διαρπάσει καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ξύλα τῶν οἰκιῶν. Ἀπὸ τὴν θορυβώδη δ᾽ αὐτὴν κατασκήνωσιν τῶν Ἑλλήνων φοβηθέντες οἱ πλησιέστατα αὐτῶν κατασκηνοῦντες πολέμιοι ἀφήνουν τὰς σκηνάς των καὶ φεύγουν· ἐτρόμαξε δέ, καθὼς φαίνεται, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μὲ τὴν προσέλευσιν αὐτὴν τοῦ στρατεύματος.]

6. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

(3, 1-14, 17-29)

Ὃ δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον ἦν. Τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. Οἱ δέ, ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. Ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος, τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν σχολάσῃ. § 1-2

Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε ὁρᾶσθαι πάντῃ φάλαγγα πυκνήν, τῶν ἀόπλων δὲ μηδένα καταφανῆ εἶναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προῆλθε τούς τε εὐοπλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταὐτὰ ἔφρασεν. Ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς § 3-5

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῖς ἀγγέλοις, ἀνηρώτα, τί βούλοιντο. Οἱ δ᾽ ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἥκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τά τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἕλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· « Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ᾽ ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἕλλησι μὴ πορίσας ἄριστον ».

§ 6 - 7 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἧκον ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ᾧ ἐπετέκτατο ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἥκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἳ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ἕξουσι τὰ ἐπιτήδεια.

§ 8 - 9 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο σὺν τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχὺ καὶ καθ᾽ ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· « Δοκεῖ μὲν κἀμοὶ ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω, ἕως ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἶμαί γε μέντοι », ἔφη, « καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι ». Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τἀπιτήδεια.

§ 10 - 14 Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος δ᾽ εἵπετο ἔχων τὸ στράτευμα ἐν τάξει. Καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς ηὕρισκον ἐκπεπτωκότας, ἐνίους δὲ καὶ ἐξέκοπτον. Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. Ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἑψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν.

§ 15 - 20 Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λέως ἧκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἵποντο. Ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὕρημα ἐποιησάμην, εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἶμαι γὰρ οὐκ ἂν ἀχαριστίαν μοι εἶναι οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. Ταῦτα δὲ γνοὺς ᾐτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἄν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἤγγειλα καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμην, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμειξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ. Καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύσεσθαι· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἕνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. Καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾖ, ἐάν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι ».

Μετὰ ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ § 21 - 23
ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· « Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος ηὕρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι. Ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἑωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ᾐσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες αὑτῷ ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς οὔτ' ἔστιν, ὅτου ἕνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν, οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίη· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχῃ, καὶ τούτου εἵς γε δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες ».

§ 24 - 27 Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης, « Ταῦτα », ἔφη, « ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἥκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν ». Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἧκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἥκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος ἥκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σῴζειν τοὺς Ἕλληνας, καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἴη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. Τέλος δὲ εἶπε· « Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἦ μὴν φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ἐξῇ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. Ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὀμόσαι ἦ μὴν πορεύσεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὁπόταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἢν δὲ παρέχωμεν ἀγοράν, ὠνουμένους ἕξειν τὰ ἐπιτήδεια ».

§ 28 - 29 Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· « Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὰν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἥξω ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν ».

[Οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος περιμένουν τὸν Τισσαφέρνην ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ 20 καὶ πλέον ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔρχονται εἰς τὸν Ἀριαῖον οἱ ἀδελφοί του καὶ ἄλλοι συγγενεῖς καὶ φέρουν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους διαβεβαίωσιν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι οὗτος δὲν θὰ φανῇ μνησίκακος πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν ἐκστρατείαν των μετὰ τοῦ Κύρου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἄνθρωποί του φέρονται ψυχρῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἕνεκα τούτου καὶ οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν μαζί των δυσηρεστημένοι καὶ προσερχόμενοι εἰς τὸν Κλέαρχον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς ἔλεγον, ὅτι εὐθὺς πρέπει ν' ἀναχωρήσουν, διότι εἶναι βέβαιοι, ὅτι ὁ βασιλεὺς μὲ κάθε τρόπον θὰ προσπαθήσῃ νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ὁ Κλέαρχος εἰς αὐτούς, ποὺ ἔλεγον αὐτά, ἀποκρίνεται, ὅτι δὲν εἶναι συμφέρον των νὰ διαλύσουν τὴν συνθήκην.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται ὁ Τισσαφέρνης καὶ ὁ Ὀρόντας, ὁ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, μαζὶ μὲ τοὺς στρατούς των καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ πορεία. Ὁ Ἀριαῖος ἐπορεύετο μὲ τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα τοῦ Κύρου μαζὶ μὲ τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ὀρόνταν καὶ ἐστρατοπέδευε μαζὶ μὲ ἐκείνους· οἱ Ἕλληνες ὅμως, ἐπειδὴ ὑπώπτευον αὐτούς, ἐπορεύοντο μόνοι των καὶ ἐστρατοπέδευον μακράν των. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ τεῖχος τῆς Μηδίας καὶ διῆλθον αὐτὸ καὶ δύο διώρυγας, ἔρχονται εἰς τὴν Σιττάκην, πόλιν μεγάλην πλησίον τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, παρὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἐστρατοπέδευσαν, ἐνῷ οἱ βάρβαροι προηγηθέντες εἶχον διαβῆ τὸν ποταμόν. Ἀφοῦ δὲ διέβησαν ἔπειτα τοῦτον καὶ οἱ Ἕλληνες, φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Ὦπιν.

Ἀπὸ τὴν Ὦπιν πορεύονται εἰς τὰς πλουσίας κώμας τῆς Παρυσάτιδος, τὰς ὁποίας ἐπέτρεψεν ὁ Τισσαφέρνης νὰ διαρπάσουν οἱ Ἕλληνες. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς τὰς Καινάς, πόλιν πλουσίαν καὶ μεγάλην παρὰ τὸν Τίγρητα.]

7. α) Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνους.

(**5**, 1-21, 24-26)

Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, § 1-2
τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. Καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλή. Ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα, ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρῄζει. Ὁ δὲ ἑτοίμως ἐκέλευεν ἥκειν.

Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· « Ἐγώ, § 3-6

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὦ Τισσαφέρνη, οἶδα μὲν ἡμῖν ὅρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσειν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὁρῶ ὡς πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὁρῶντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα. Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, ὅπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. Καὶ γὰρ οἶδα ἤδη ἀνθρώπους, οἳ φοβηθέντες ἀλλήλους οἱ μὲν ἐκ διαβολῆς, οἱ δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι ἥκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.

§ 7 » Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὅρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αὑτῷ παρημεληκώς, τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι· τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίη· πάντῃ γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχείρια καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

§ 8 - 11 » Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὅρκων οὕτω γιγνώσκω, παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. Σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα ὁδὸς εὔπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἡ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερώτατον δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. Εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἆρ' οὐκ ἄν, τὸν εὐεργέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

την κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφεδρον ἀγωνιζοίμεθα ; Ὅσων δὲ δὴ καὶ οἵων ἂν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερήσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. Ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιτο· σὲ δὲ νῦν ὁρῶ τήν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σῴζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ᾗ Κῦρος πολεμίᾳ ἐχρῆτο, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὖσαν. Τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς οὕτω μαίνεται, ὥστε μὴ βούλεσθαι σοὶ φίλος εἶναι ;

» Ἀλλὰ μὴν ἐρῶ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ σὲ § 12 - 14
βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. Οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη, πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους, οὐχ ὁρῶ, ποίᾳ δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε ἢ τῇ νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσῃ. Ἀλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιό τῳ φίλος εἶναι, μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δὲ τίς σε λυποίη, ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἵ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως.

» Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυ- § 15
μαστὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πεῖσαι λέγων, ὡς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν ».

Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε § 16 - 19
ἀπεκρίνατο· « Ἀλλ' ἥδομαι μέν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γιγνώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύοις, ἅμα ἄν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. Ἵνα δὲ μάθῃς, ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ' ἐμοὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. Εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, ἆρα δοκοῦμέν σοι ἱππέων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὁπλίσεως, ἐν οἷς ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἶμεν ἄν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος ; Ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἄν σοι δοκοῦμεν ; Οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη ὁρᾶτε, ἃ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι ; Ἐνίους δ' αὐτῶν οὐδ' ἂν παντάπασι διαβαῖτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἡττῴμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστιν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἂν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ᾧ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἶτε μάχεσθαι ἂν δύναισθε.

§ 20 - 21 » Πῶς ἂν οὖν ἔχοντες τοσούτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχρός; Παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. Οὐχ οὕτω ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἠλίθιοί ἐσμεν ».

§ 24 - 26 Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· « Οὐκοῦν οἵτινες, τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν ; » « Καὶ ἐγὼ μέν γε », ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, « εἰ βούλεσθέ μοι οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ ». « Ἐγὼ δέ », ἔφη ὁ Κλέαρχος, « ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω ». Ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

β) Προσέλευσις εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνους πέντε στρατηγῶν καὶ εἴκοσι λοχαγῶν. Σύλληψις καὶ θανάτωσις αὐτῶν.

(**5**, 27 - 42)

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον § 27 - 30
δῆλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι αὐτῷ Τισσαφέρνην, καί, ἃ ἔλεγεν ἐκεῖνος, ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρνην, οὓς ἐκέλευε, καί, οἳ ἂν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλλήνων, ὡς προδότας τούτους καὶ κακόνους τοῖς Ἕλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. Ὑπώπτευε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρᾳ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαβὼν φίλος ᾖ Τισσαφέρνει. Ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδὼν εἶναι. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἕως διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ § 31 - 34
μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἴσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιός, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἵ τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἱππέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, ᾧτινι ἐντυγχάνοιεν Ἑλ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ληνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον. Οἱ δὲ Ἕλληνες τήν τε ἱππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὁρῶντες καί, ὅ,τι ἐποίουν, ἠμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἧκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. Ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες, ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἥξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

§ 35 - 37 Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἳ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἑρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὁρᾶν καὶ γιγνώσκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους. Οὗτοι, ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον, εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὼν ἐν κώμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

§ 38 Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε· «Κλέαρχος μέν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. Ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ εἶναί φησιν, ἐπείπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου».

§ 39 - 42 Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος· «Ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες ὀμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ τούς τε ἄνδρας αὐτούς, οἷς ὤμνυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τε, ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε ;» Ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· «Κλέαρχος πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ Ὀρόντᾳ καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις». Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν τάδε εἶπε· «Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γάρ, ὅτι φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι». Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

[Χαρακτηρισμὸς τῶν δολοφονηθέντων στρατηγῶν :

Ὁ Κλέαρχος ὑπῆρξεν ἐμπειροπόλεμος καὶ φιλοπόλεμος. Ἐπεζήτει τοὺς πολέμους, καὶ ὅτε ἀκόμη ἦτο δυνατὸν καὶ ὤφειλε νὰ ζῇ ἐν εἰρήνῃ· ὄχι μόνον δὲν ἀπέφευγε τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάρρους ἐρρίπτετο εἰς αὐτούς. Ἦτο τραχὺς καὶ αὐστηρὸς εἰς τοὺς στρατιώτας του. Ἔλεγεν, ὅτι ὁ στρατιώτης πρέπει νὰ φοβῆται περισσότερον τὸν ἀρχηγόν του, παρὰ τοὺς ἐχθρούς. Δι' αὐτὸ καὶ ὀλίγον τὸν ἠγάπων οἱ στρατιῶται· εἰς τὰς δυσκόλους ὅμως περιστάσεις πάντες ἀπέβλεπον πρὸς αὐτόν. Ἦτο περίπου πεντήκοντα ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανεν.

Ὁ Πρόξενος ὁ Βοιώτιος ἦτο πεπαιδευμένος καὶ φιλόδοξος. Δὲν ἤθελε τὸ καθετὶ ν' ἀποκτήσῃ ἀδίκως, ἀλλ' ἐνόμιζεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο μὲ δικαιοσύνην καὶ τιμιότητα. Νὰ ἄρχῃ χρηστῶν καὶ τιμίων ἀνθρώπων εἶχε τὴν δύναμιν· δὲν ἦτο ὅμως ἱκανὸς οὔτε σεβασμὸν οὔτε φόβον νὰ ἐμπνεύσῃ. Ἀπεναντίας ἐντρέπετο περισσότερον αὐτὸς τοὺς στρατιώτας του παρὰ οἱ στρατιῶταί του αὐτόν. Οἱ χρηστοὶ καὶ τίμιοι τὸν ἠγάπων, ἀλλ' οἱ κακοὶ τὸν ἐξεμεταλλεύοντο. Ἦτο περίπου τριάκοντα ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανεν.

Ὁ Μένων ὁ Θεσσαλὸς ἦτο φίλαρχος καὶ φιλόδοξος. Ἐπεζήτει τὴν ὑπεροχὴν διὰ τοῦ ψεύδους, τῆς ἐπιορκίας, τῆς ἀπάτης καὶ τῆς διαβολῆς. Συνεκράτει τοὺς στρατιώτας του ἐπιτρέπων εἰς αὐτοὺς νὰ διαπράττουν κάθε ἀδικίαν. Δὲν ἐθανατώθη ὅπως οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ δι'

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀποκεφαλισμοῦ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται τάχιστος θάνατος, ἀλλ' ὡς κακὸς ἄνθρωπος ἐβασανίσθη ὁλόκληρον ἔτος καὶ ἔτσι εὗρε τὸ τέλος τῆς ζωῆς του.

Ὁ Ἀγίας ὁ Ἀρκὰς καὶ ὁ Σωκράτης ὁ Ἀχαιὸς ὑπῆρξαν καλοὶ στρατηγοὶ καὶ καλοὶ φίλοι. Ἦσαν καὶ οἱ δύο περίπου τριάκοντα πέντε ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανον.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΖΑΠΑΤΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΕΩΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΔΟΥΧΩΝ

(Ὀκτώβριος - Νοέμβριος τοῦ 401 π. Χ.)

8. α) Ἀθυμία τῶν Ἑλλήνων. Ἐνθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

(**1**, 2 - 25)

Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες ἐννοούμενοι, ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμὼν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν οὐδὲ ἱππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὔδηλον ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθείη. § 2

Ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἑσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἦλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δέ, ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων, § 3

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὓς οὔποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. Οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

§ 4 - 5 Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἴκοθεν ξένος ὢν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν, ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος. Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. Καὶ ὁ Σωκράτης ὑποπτεύσας, μή τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη τὸ Κύρῳ φίλον γενέσθαι, ὅτι ἐδόκει ὁ Κῦρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

§ 6 - 7 Ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν Ἀπόλλω, τίνι ἂν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, ἣν ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθείη. Καὶ ἀνεῖλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν. Ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦλθε, λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει. Ὁ δ' ἀκούσας ᾐτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἠρώτα, πότερον λῷον εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν, ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο, ὅπως ἂν κάλλιστα πορευθείη. « Ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἤρου, ταῦτ' », ἔφη, « χρὴ ποιεῖν, ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν ».

§ 8 - 10 Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνεῖλεν ὁ θεός, ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κῦρον μέλλοντας ἤδη ὁρμᾶν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρῳ. Προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου μεῖναι αὐτὸν καὶ ὁ Κῦρος συμπρουθυμεῖτο, εἶπε δέ, ὅτι, ἐπειδὰν τάχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. Ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισίδας. Ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεὶς — οὐχ ὑπὸ Προξένου· οὐ γὰρ ᾔδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὁρμὴν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λικίαν ἦλθον, σαφὲς πᾶσιν ἤδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἴη ἐπὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὧν εἷς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ § 11 - 12
οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. Ἔδοξεν αὐτῷ, βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρῴαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα. Περίφοβος δ' εὐθὺς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὢν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλῳ δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπὸ τινων ἀποριῶν.

Ὁποῖόν τι μὲν δή ἐστι τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν, ἔξεστι § 13 - 14
σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. Γίγνεται γὰρ τάδε. Εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει· « τί κατάκειμαι ; ἡ νὺξ προβαίνει· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἥξειν. Εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας μὴ οὐχὶ ὑβριζομένους ἀποθανεῖν ; Ὅπως δ' ἀμυνούμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα, ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. Ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν; Ποίαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω ; Οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν σήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις ».

Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶ- § 15 - 18
τον λοχαγούς. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ, οἶμαι, οὐδ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἵοις πράγμασίν ἐσμεν. Οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. Καὶ μὴν εἰ ὑφησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι ; ὃς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ, καὶ τεθνηκότος ἤδη, ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμεῖς δέ, οἷ κηδεμόνα μὲν οὐδένα ἔχομεν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν ; Ἆρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεῦσαί ποτε ἐπ' αὐτόν ; Ἀλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα, πάντα ποιητέον.

§ 19 - 20 » Ἐγὼ μὲν οὖν, ἕως μὲν αἱ σπονδαὶ ἦσαν, οὔποτε ἐπαυόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσην μὲν χώραν καὶ οἵαν ἔχοιεν, ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ κτήνη, ὅσον δὲ χρυσόν, ὅσην δὲ ἐσθῆτα· τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς μετέχοιμεν, εἰ μὴ πριαίμεθα, χρήματα δέ, ὧν ὠνησόμεθα, ἤδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δέ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ ὠνουμένους ὅρκους ᾔδειν κωλύοντας ἡμᾶς· ταῦτ' οὖν λογιζόμενος τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοβούμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον.

§ 21 - 23 » Ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνοι ἔλυσαν τὰς σπονδάς, λελύσθαι μοι δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. Ἐν μέσῳ γὰρ ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἆθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνονες ὦσιν, ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοί εἰσιν, οἳ σὺν ἡμῖν, ὡς εἰκός, ἔσονται. Οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὁρῶντες ἀγαθὰ στερρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους· ὥστε ἐξεῖναί μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. Ἔτι δ'

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔχομεν σώματα ἱκανώτερα τούτων καὶ ψυχὴ καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἢν οἱ θεοὶ ὥσπερ τὸ πρόσθεν νίκην ἡμῖν διδῶσιν.

» Ἀλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταὐτὰ ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν § 24 - 25
θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετήν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Κἀγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἕπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετέ με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἀποτρέπειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά ».

β) Συνέλευσις τῶν διασωθέντων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων. Λόγος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογὴ νέων στρατηγῶν.

(**1**, 32 - 47)

Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεξεν, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀκούσαντες ἡγεῖσθαι § 32
ἐκέλευον πάντες. Παρὰ δὲ τὰς τάξεις ἰόντες, ὅπου μὲν στρατηγὸς σῶος εἴη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὁπόθεν δὲ οἴχοιτο, τὸν ὑποστράτηγον, ὅπου δ' αὖ λοχαγὸς σῶος εἴη, τὸν λοχαγόν.

Ἐπεὶ δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων § 33 - 34
ἐκαθέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν. Ὅτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν μέσαι ἦσαν νύκτες. Ἐνταῦθα Ἱερώνυμος Ἠλεῖος πρεσβύτερος ὢν τῶν Προξένου λοχαγῶν ἤρχετο λέγειν ὧδε· « Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὁρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσαίμεθα, εἴ τι δυναίμεθα ἀγαθόν. Λέξον δ' », ἔφη, « καὶ σύ, ὦ Ξενοφῶν, ἅπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς ».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 35 - 36 Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν· « Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν ἠδυνήθησαν συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς, ἢν δύνωνται, ἀπολέσωσιν. Ἡμῖν δέ γε, οἶμαι, πάντα ποιητέα, ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμῖν. Εὖ τοίνυν ἐπίστασθε, ὅτι ὑμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσοι νῦν συνεληλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρόν. Οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι, κἂν μὲν ὑμᾶς ὁρῶσιν ἀθυμοῦντας, πάντες κακοὶ ἔσονται, ἢν δὲ ὑμεῖς αὐτοί τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ ἦτε ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῆτε, εὖ ἴστε, ὅτι ἕψονται ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι.

§ 37 - 38 » Ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων. Ὑμεῖς γάρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καί χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε· καὶ νῦν τοίνυν, ἐπεὶ πόλεμός ἐστιν, ἀξιοῦν δεῖ αὐτοὺς ὑμᾶς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἤν που δέῃ. Καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἴομαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν. Ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὡς μὲν συνελόντι εἰπεῖν, οὐδαμοῦ, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασιν. Ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σῴζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν.

§ 39 - 42 » Ἐπειδὰν δὲ καταστήσησθε τοὺς ἄρχοντας, ὅσους δεῖ, ἢν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνητε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ ποιῆσαι. Νῦν γὰρ ἴσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθε, ὡς ἀθύμως μὲν ἦλθον ἐπὶ τὰ ὅπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακάς· ὥστε οὕτω γ' ἐχόντων τῶν στρατιωτῶν οὐκ οἶδα, ὅ,τι ἄν τις χρήσαιτο αὐτοῖς, εἴτε νυκτὸς δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας. Ἢν δέ τις τρέψῃ αὐτῶν τὰς γνώμας, ὡς μὴ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦτο μόνον ἐννοῶνται, τί πείσονται, ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐθυμότεροι ἔσονται. Ἐπίστασθε γὰρ δή, ὅτι οὔτε πλῆθός ἐστιν οὔτε ἰσχὺς ἡ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ᾽ ὁπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέχονται.

» Ἐντεθύμημαι δ᾽ ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι, ὁπόσοι § 43 - 44
μὲν πειρῶνται ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολέμοις, οὗτοι μὲν κακῶς τε καὶ αἰσχρῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὁπόσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους ὁρῶ μᾶλλόν πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καί, ἕως ζῶσιν, εὐδαιμονέστερον διάγοντας. Ἃ καὶ ὑμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, ἐν τοιούτῳ γὰρ καιρῷ ἐσμεν, αὐτούς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν ». Ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο.

Μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος· « Ἀλλὰ πρόσθεν μέν, § 45 - 47
ὦ Ξενοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον, ὅσον ἤκουον Ἀθηναῖον εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε, ἐφ᾽ οἷς λέγεις τε καὶ πράττεις, καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιούτους· κοινὸν γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀγαθόν. Καὶ νῦν », ἔφη, « μὴ μέλλωμεν, ὦ ἄνδρες, ἀλλ᾽ ἀπελθόντες ἤδη αἱρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας, καὶ ἑλόμενοι ἥκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἱρεθέντας ἄγετε· ἔπειτ᾽ ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Παρέστω δ᾽ ἡμῖν », ἔφη, « καὶ Τολμίδης ὁ κῆρυξ ». Καὶ ἅμα ταῦτ᾽ εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο, ἀλλὰ περαίνοιτο τὰ δέοντα. Ἐκ τούτου ᾑρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος Ἀχαιὸς, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

9. Γενικὴ συνέλευσις τοῦ στρατεύματος. Λόγοι ἐν αὐτῇ καὶ ἀποφάσεις.

(**2**, 1 - 39)

α) Λόγοι Χειρισόφου καὶ Κλεάνορος.

(**2**, 1 - 6)

§ 1 - 3 Ἐπεὶ δὲ ᾕρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου ἧκον οἱ ἄρχοντες· καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφύλακας καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὧδε· « Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὁπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προδεδώκασιν ἡμᾶς· ὅμως δὲ δεῖ ἐν τῷ παρόντι ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειρᾶσθαι, ὅπως, ἢν μὲν δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σῳζώμεθα εἰ δὲ μή, καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις. Οἴομαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν ».

4 - 6 Μετὰ τοῦτον Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν ὧδε· « Ἀλλ' ὁρᾶτε μέν, ὦ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιορκίαν καὶ ἀσέβειαν, ὁρᾶτε δὲ τὴν Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, ὅστις λέγων, ὡς γείτων τε εἴη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἂν ποιήσαιτο σῶσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὀμόσας ἡμῖν καὶ αὐτὸς δεξιὰς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατηγοὺς καὶ οὐδὲ Δία ξένιον ᾐδέσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ ὁμοτράπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς ἄνδρας ἀπολώλεκεν. Ἀριαῖος δέ, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν ἀλλήλους, καὶ οὗτος οὔτε τοὺς θεοὺς δείσας οὔτε Κῦρον τε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θνηκότα αἰδεσθείς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος, νῦν πρὸς τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου φίλους κακῶς ποιεῖν πειρᾶται. Ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀποτείσαιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ ταῦτα ὁρῶντας μήποτε ἐξαπατηθῆναι ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὡς ἂν δυνώμεθα κράτιστα, τοῦτο, ὅ,τι ἂν δοκῇ τοῖς θεοῖς, πάσχειν ».

β) Λόγος Ξενοφῶντος.

(2, 7 - 32)

Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιώσαντα, ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε· § 7

« Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. Εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα πάλιν αὐτοῖς φιλικῶς χρῆσθαι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν ὁρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἳ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μέντοι διανοούμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ παντὸς τρόπου πολεμεῖν αὐτοῖς, σὺν τοῖς θεοῖς πολλαὶ ἡμῖν καὶ καλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας ». § 8

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυταί τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὁρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· « Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὔξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. Καὶ ὅτῳ δοκεῖ τοῦτ' », ἔφη, « ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. Ἐκ τούτου ηὔξαντο καὶ ἐπαιάνισαν. § 9

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 10 Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ὧδε· « Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας. Πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασί τε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὅρκους λελύκασιν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεούς, ἡμῖν δὲ συμμάχους, οἵπερ ἱκανοί εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικρούς, κἂν ἐν δεινοῖς ὦσι, σῴζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται.

§ 11 - 13 »Ἔπειτα δὲ ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει εἶναι σῴζονταί τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. Ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλῳ ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ἀντιστῆναι αὐτοῖς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες, ἐνίκησαν αὐτούς. Καὶ εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι, ὁπόσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων, τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὑρεῖν, ἐψηφίσαντο κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν καὶ ἔτι νῦν ἀποθύουσιν. Ἔπειτα, ὅτε Ξέρξης ὕστερον ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιὰν ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ὧν ἔστι μὲν τεκμήρια ὁρᾶν τὰ τρόπαια, μέγιστον δὲ μαρτύριον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ὑμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. Τοιούτων μέν ἐστε προγόνων.

§ 14 - 16 » Οὐκ ἐρῶ δ' ὅμως τοῦτο, ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς· ἀλλ' οὔπω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς. Καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας μαχόμενοι ἄνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ', ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγών ἐστι, πολὺ δήπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μοτέρους εἶναι. Ἀλλὰ μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει
εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. Τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐτῶν,
τό τε πλῆθος ἄμετρον ὁρῶντες, ὅμως ἐτολμήσατε σὺν τῷ πα-
τρίῳ φρονήματι ἰέναι ἐπ' αὐτούς· νῦν δέ, ὁπότε καὶ πεῖραν
ἤδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι οὐ θέλουσι καίπερ πολλαπλάσιοι ὄντες
δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι ;

» Μηδὲ μέντοι τοῦτο μεῖον δόξητε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίου § 17
πρόσθεν σὺν ἡμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. Ἔτι γὰρ οὗ-
τοι κακίονές εἰσι τῶν ὑφ' ἡμῶν ἡττημένων· ἔφυγον γοῦν πρὸς
ἐκείνους καταλιπόντες ἡμᾶς. Τοὺς δὲ θέλοντας φυγῆς ἄρχειν
πολὺ κρεῖττον σὺν τοῖς πολεμίοις ταττομένους ἢ ἐν τῇ ἡμε-
τέρᾳ τάξει ὁρᾶν.

» Εἰ δέ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἱππεῖς, § 18 - 19
τοῖς δὲ πολεμίοις πολλοὶ πάρεισιν, ἐνθυμήθητε, ὅτι οἱ μύριοι
ἱππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μύριοί εἰσιν ἄνθρωποι· ὑπὸ μὲν γὰρ ἵπ-
που ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς ἀπέ-
θανεν, οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅ,τι ἂν ἐν ταῖς μάχαις
γίγνηται. Οὐκοῦν τῶν ἱππέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ' ἀσφαλεστέρου
ὀχήματός ἐσμεν· οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμανται φοβού-
μενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς
βεβηκότες πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παίσομεν, ἤν τις προσίῃ,
πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν βουλώμεθα, τευξόμεθα. Ἑνὶ δὲ μόνῳ
προέχουσιν οἱ ἱππεῖς· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ
ἡμῖν.

» Εἰ δὲ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, τοῦτο δὲ ἄχθεσθε, ὅτι § 20 - 21
οὐκέτι ἡμῖν Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν
παρέξει, σκέψασθε, πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα
ἔχειν, ὃς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστιν, ἢ οὓς ἂν ἡμεῖς ἄν-
δρας λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οἳ εἴσονται, ὅτι, ἤν τι περὶ
ἡμᾶς ἁμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἁμαρ-
τήσονται. Τὰ δὲ ἐπιτήδεια πότερον ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀγορᾶς, ἧς οὗτοι παρεῖχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς λαμβάνειν, ἥνπερ κρατῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, ὁπόσῳ ἂν ἕκαστος βούληται;

§ 22 » Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γιγνώσκετε, ὅτι κρείττονα, τοὺς δὲ ποταμοὺς ἄπορον νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἡγεῖσθε ἐξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτό ἐστι τὸ μωρότατον, ὧν πεποιήκασιν οἱ βάρβαροι. Πάντες γὰρ ποταμοί, ἣν καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροι ὦσι, προϊοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίγνονται οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες.

§ 23 - 24 » Εἰ δὲ μήθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν ἡγεμών τε μηδεὶς ἡμῖν φανεῖται, οὐδ' ἐπὶ τούτῳ ἡμῖν γε ἀθυμητέον. Ἐπιστάμεθα μὲν γὰρ Μυσούς, οὓς οὐκ ἂν φαῖμεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ πολλάς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδας ὡσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἴδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν βασιλέως χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι μήπω φανεροὺς εἶναι οἴκαδε ὡρμημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι ὡς αὐτοῦ που οἰκήσοντας. Οἶδα γάρ, ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἡγεμόνας ἂν δοίη, πολλοὺς δ' ὁμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσειέ γ' ἂν αὐτοῖς, καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλοιντο ἀπιέναι. Καὶ ἡμῖν γε οἶδα, ὅτι τρισάσμενος ταῦτ' ἂν ἐποίει, εἰ ἑώρα ἡμᾶς μένειν κατασκευαζομένους.

§ 25 - 26 » Ἀλλὰ γὰρ δέδοικα, μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν καὶ ἐν ἀφθόνοις βιοτεύειν, ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. Δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειρᾶσθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδεῖξαι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι ἑκόντες πένονται, ἐξὸν αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ βιοτεύοντας ἐνθάδε κομισαμένους πλουσίους ὁρᾶν.

§ 27 - 28 » Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τἀγαθὰ δῆλον, ὅτι τῶν κρατούντων ἐστί· τοῦτο δὲ δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορευοί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μεθά τε ὡς ἀσφαλέστατα καί, εἰ μάχεσθαι δέοι, ὡς κράτιστα μαχοίμεθα. Πρῶτον μὲν τοίνυν », ἔφη, « δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἁμάξας, ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῇ, ἀλλὰ πορευώμεθα, ὅπῃ ἂν τῇ στρατιᾷ συμφέρῃ· ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. Αὗται γὰρ αὖ ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτε εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἕνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλεῖστοι μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ὦσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. Κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι πάντα ἀλλότρια· ἢν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν.

» Λοιπόν μοι εἰπεῖν, ὅπερ καὶ μέγιστον, νομίζω εἶναι. § 29 - 31
Ὁρᾶτε καὶ τοὺς πολεμίους, ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγοὺς ἡμῶν συνέλαβον, νομίζοντες, ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων, ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, ληφθέντων δὲ τῶν ἀρχόντων, ἀναρχίᾳ ἂν καὶ ἀταξίᾳ ἡμᾶς ἀπολέσθαι. Δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἄρχουσιν νῦν ἢ πρόσθεν· ἢν δέ τις ἀπειθῇ, ψηφίσασθαι τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἄρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῇδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ μυρίους ὄψονται ἀνθ' ἑνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέψοντας κακῷ εἶναι.

» Ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμιοι § 32
αὐτίκα παρέσονται. Ὅτῳ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται· εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον δοκεῖ ἢ τοῦτο, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκειν· πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας δεόμεθα ».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γ) Προτάσεις Χειρισόφου καὶ Ξενοφῶντος. Ἀποφάσεις τῆς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ στρατοῦ. Τελευταῖαι συστάσεις τοῦ Ξενοφῶντος πρὸς τὸ στράτευμα.

(2, 33 - 39)

§ 33 Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν· « Εἰ μέν τινος ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις, οἷς λέγει Ξενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἐξέσται σκοπεῖν· ἃ δὲ νῦν εἴρηκε, δοκεῖ μοι ἄριστον εἶναι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι· καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Ἀνέτειναν πάντες.

§ 34 - 36 Ἀναστὰς δὲ πάλιν εἶπε Ξενοφῶν· « Ὦ ἄνδρες, ἀκούσατε ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι. Δῆλον, ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ, ὅπου ἕξομεν τὰ ἐπιτήδεια· ἀκούω δὲ κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐκ ἂν οὖν θαυμάζοιμεν, εἰ οἱ πολέμιοι, ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παριόντας διώκουσί τε καὶ δάκνουσιν, ἢν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιοῦσιν ἐπακολουθοῖεν. Ἴσως οὖν ἀσφαλέστερον ἡμῖν πορεύεσθαι πλαίσιον ποιησαμένους τῶν ὁπλιτῶν, ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρῳ εἴη. Εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθείη, τίνας χρὴ ἡγεῖσθαι τοῦ πλαισίου καὶ τὰ πρόσθεν κοσμεῖν καὶ τίνας ἐκ τῶν πλευρῶν ἑκατέρων εἶναι, τίνας δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἄν, ὁπότε οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν, βουλεύεσθαι ἡμᾶς δέοι, ἀλλὰ χρῴμεθα ἂν εὐθὺς τοῖς στρατιώταις τεταγμένοις.

§ 37 - 38 » Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τις βέλτιον ὁρᾷ, ἄλλως ἐχέτω· εἰ δὲ μή, Χειρίσοφος μὲν ἡγείσθω, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμόνιός ἐστι· τῶν δὲ πλευρῶν ἑκατέρων δύο τῶν πρεσβυτάτων στρατηγῶν ἐπιμελείσθων· ὀπισθοφυλακῶμεν δ' ἡμεῖς οἱ νεώτατοι, ἐγὼ καὶ Τιμασίων, τὸ νῦν εἶναι. Τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης τῆς τάξεως βουλευσόμεθα, ὅ,τι ἂν ἀεὶ κράτιστον δοκῇ εἶναι. Εἰ δέ τις ἄλλο ὁρᾷ βέλτιον, λεξάτω ». Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν· « Ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Ἔδοξε ταῦτα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

« Νῦν τοίνυν », ἔφη, « ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα. § 39
Καὶ ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχεῖν· ὅστις τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικώντων τὸ κατακαίνειν, τῶν δὲ ἡττωμένων τὸ ἀποθνήσκειν ἐστί· καὶ εἴ τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γὰρ νικώντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σῴζειν καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνειν ».

[Οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ ἐκτελοῦν τὰ ἀποφασισθέντα εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, ὅτε προσέρχεται ὁ Πέρσης Μιθραδάτης, ὁ ὁποῖος προσποιεῖται φιλίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τοὺς σκοπούς των. Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐννοήσαντες, ὅτι οὗτος εἶχεν ἀποσταλῆ ἀπὸ τοὺς Πέρσας, ὅπως κατασκοπεύσῃ αὐτούς, ἀποφασίζουν νὰ ἔχουν πόλεμον, χωρὶς νὰ δέχωνται διαπραγματεύσεις.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ διέβησαν τὸν Ζαπάταν, ἐμφανίζεται πάλιν ὁ Μιθραδάτης μὲ ἱππεῖς, τοξότας καὶ σφενδονήτας, οἱ ὁποῖοι ἐπιτίθενται κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τραυματίζουν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Οἱ Ἕλληνες στενοχωροῦνται διὰ τοῦτο καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ Ξενοφῶντος καταρτίζουν καὶ αὐτοὶ σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀφοῦ διέβησαν ἐπικίνδυνον χαράδραν, προσβάλλονται πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιθραδάτου, ἀλλὰ ἀποκρούουν τὴν προσβολὴν μὲ τοὺς σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς, τοὺς ὁποίους εἶχον παρασκευάσει τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Ἀνενόχλητοι φθάνουν εἰς τὴν παρὰ τὸν Τίγρητα μεγάλην πόλιν Λάρισαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ἑπομένην εἰς τὴν πόλιν Μέσπιλα.

Τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐνῷ ἐπορεύοντο, ἐμφανίζεται ὁ Τισσαφέρνης μὲ πολυάριθμον στρατόν· ἐπειδὴ δὲ παρηνωχλοῦντο ὑπ' αὐτοῦ, μεταβάλλουν τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ γίνεται ἡ πορεία των ἀσφαλεστέρα· οὕτω πορεύονται τέσσαρας ἡμέρας.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν πορευόμενοι διὰ μέσου ὑψηλῶν λόφων στενοχωροῦνται ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ μὲ δυσκολίαν φθάνουν εἰς κώμας, ὅπου μένουν τρεῖς ἡμέρας· τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν, ἐπειδὴ πάλιν ἐνεφανίσθη ὁ Τισσαφέρνης εἰς τὴν πεδιάδα, καταφεύγουν εἰς κώμην καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀναμένουν ἐκεῖ τοὺς πολεμίους· οὗτοι δὲ ἀποκρουσθέντες στρατοπεδεύουν εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν, διὰ ν' ἀποφύγουν τὴν συμπλοκὴν κατὰ τὴν νύκτα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀφοῦ ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν βαρβάρων, ἀναχωροῦν καὶ αὐτοὶ καὶ πορεύονται τόσον μακράν, ὥστε τὰς δύο ἑπομένας ἡμέρας δὲν φαίνονται οἱ πολέμιοι.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ βάρβαροι καταλαμβάνουν θέσιν τινὰ ὑψηλοτέραν τοῦ μέρους, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐσκόπευον νὰ διαβοῦν οἱ Ἕλληνες, δηλ. προεξοχήν τινα ὄρους, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν πεδιάδα ὁδός. Ὁ Χειρίσοφος παρετήρησε τοῦτο καὶ δὲν ἤξευρε, τί νὰ πράξῃ. Ὁ Ξενοφῶν ὅμως ἀνακαλύπτει κορυφήν τινα τοῦ ὄρους ὑψηλοτέραν τῆς προεξοχῆς καὶ ἀναβαίνει μὲ πελταστάς, διὰ νὰ καταλάβῃ αὐτήν· τοῦτο ὅτε εἶδον οἱ ἐπὶ τῆς προεξοχῆς πολέμιοι, ὁρμοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κορυφήν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἁμιλλώμενοι προκαταλαμβάνουν αὐτήν.]

10. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὀρέων. Ἀπόφασις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας.

(5, 1 - 18)

§ 1 - 3 Ἔνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον, ᾗ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες κατεῖχον τὸ ἄκρον. Οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπόμενοι ἄλλην ὁδὸν ᾤχοντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάντες εἰς τὸ πεδίον ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἐπιτηδείων. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἐπιτηδείων ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἡνίκα δ' ἦν δείλη, ἐξαίφνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ εἰς ἁρπαγήν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ βοσκημάτων διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατελήφθησαν. Ἐνταῦθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καίειν ἐπεχείρησαν τὰς κώμας. Καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἠθύμησάν τινες φοβούμενοι, μὴ οὐκ ἔχοιεν, ὁπόθεν λαμβάνοιεν τὰ ἐπιτήδεια, εἰ οἱ πολέμιοι καίοιεν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ ἄκρου κατέβη, παρελαύνων § 4 - 6
τὰς τάξεις ἔλεγεν· « Ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, τοὺς πολεμίους ἐῶντας τὴν χώραν ἤδη ἡμετέραν εἶναι ; Ἃ γάρ, ὅτε ἐσπένδοντο, διεπράττοντο, μὴ καίειν ἡμᾶς τὴν βασιλέως χώραν, ταῦτα νῦν αὐτοὶ ποιοῦσι καίοντες ὡς ἀλλοτρίαν. Ἀλλ' ἐάν που καταλίπωσί γε αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, ὄψονται καὶ ἡμᾶς αὐτόσε πορευομένους. Ἀλλ', ὦ Χειρίσοφε », ἔφη, « δοκεῖ μοι ἐπιέναι ἐπὶ τοὺς καίοντας ». Ὁ δὲ Χειρίσοφος εἶπεν· « Οὔκουν ἔμοιγε δοκεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς », ἔφη, « καίωμεν, καὶ οὕτω θᾶττον παύσονται ».

Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ § 7
τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆσαν. Καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. Ἔνθεν μὲν γὰρ ὄρη ἦν ὑπερύψηλα, ἔνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὥστε μηδὲ τὰ δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους.

Ἀπορουμένοις δ' αὐτοῖς προσελθών τις ἀνὴρ Ῥόδιος εἶ- § 8 - 11
πεν· « Ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάσαι ὑμᾶς ἀνὰ τετρακισχιλίους ὁπλίτας, ἐὰν ἐμοί, ὧν δέομαι, παράσχητε καὶ τάλαντον μισθὸν πορίσητε ». Ἐρωτώμενος δέ, ὅτου δέοιτο, « Ἀσκῶν », ἔφη, « δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ' ὁρῶ πρόβατα καὶ αἶγας καὶ βοῦς καὶ ὄνους, ἃ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα ῥᾳδίως ἂν παρέχοι τὴν διάβασιν. Δεήσομαι δὲ καὶ τῶν δεσμῶν, οἷς χρῆσθε περὶ τὰ ὑποζύγια· τούτοις ζεύξας τοὺς ἀσκοὺς πρὸς ἀλλήλους, ὁρμίσας ἕκαστον ἀσκὸν λίθους ἀρτήσας καὶ ἀφεὶς ὥσπερ ἀγκύρας εἰς τὸ ὕδωρ, διαγαγὼν καὶ ἀμφοτέρωθεν δήσας ἐπιβαλῶ ὕλην καὶ γῆν ἐπιφορήσω· ὅτι μὲν οὖν οὐ καταδύσεσθε, αὐτίκα μάλα εἴσεσθε· πᾶς γὰρ ἀσκὸς δύο ἄνδρας ἕξει τοῦ μὴ καταδῦναι· ὥστε δὲ μὴ ὀλισθάνειν, ἡ ὕλη καὶ ἡ γῆ σχήσει ».

Ἀκούσασι ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς τὸ μὲν ἐνθύμημα χα- § 12
ρίεν ἐδόκει εἶναι, τὸ δ' ἔργον ἀδύνατον· ἦσαν γὰρ οἱ κωλύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σοντες πέραν τοῦ ποταμοῦ πολλοὶ ἱππεῖς, οἳ εὐθὺς τοῖς πρώτοις οὐδὲν ἂν ἐπέτρεπον τούτων ποιεῖν.

§ 13 - 14 Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν εἰς τοὔμπαλιν εἰς τὰς ἀκαύστους κώμας κατακαύσαντες, ἔνθεν ἐξῆσαν· ὥστε οἱ πολέμιοι οὐ προσήλαυνον, ἀλλ' ἐθεῶντο καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζουσιν, ὅποι ποτὲ τρέψονται οἱ Ἕλληνες καὶ τί ἐν νῷ ἔχοιεν. Ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πάλιν συνῆλθον, καὶ συναγαγόντες τοὺς ἑαλωκότας ἤλεγχον τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν, τίς ἑκάστη εἴη.

§ 15 - 16 Οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι ἡ μὲν πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ Βαβυλῶνα καὶ Μηδίαν φέροι, ἡ δὲ πρὸς ἕω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα, ἔνθα θερίζειν λέγεται βασιλεύς, ἡ δὲ πρὸς ἑσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν, ἡ δὲ διὰ τῶν ὀρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη εἰς Καρδούχους. Τούτους δὲ ἔφασαν οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ πολεμικοὺς εἶναι καὶ βασιλεῖ οὐ πειθαρχεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐμβαλεῖν ποτε εἰς αὐτοὺς βασιλικὴν στρατιὰν δώδεκα μυριάδας· τούτων δ' οὐδένα ἀπονοστῆσαι διὰ τὴν δυσχωρίαν.

§ 17 - 18 Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς φάσκοντας εἰδέναι τὴν ἑκασταχόσε ὁδὸν οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες, ὅποι πορεύεσθαι ἔμελλον. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν ὀρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γὰρ διελθόντας ἔφασαν ἥξειν εἰς Ἀρμενίαν, χώραν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἧς Ὀρόντας ἦρχεν. Ἐντεῦθεν δ' εὔπορον ἔφασαν εἶναι, ὅποι τις ἐθέλοι, πορεύεσθαι. Ἐπὶ τούτοις ἐθύσαντο, ἵνα, ὁπηνίκα δοκοίη, τὴν πορείαν ποιοῖντο· τὴν γὰρ ὑπερβολὴν τῶν ὀρέων ἐδεδοίκεσαν, μὴ προκαταληφθείη· καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συσκευασαμένους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἕπεσθαι, ἡνίκ' ἄν τις παραγγέλλῃ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΔΟΥΧΩΝ, ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ ΕΩΣ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ

(Νοέμβριος τοῦ 401 - Φεβρουάριος τοῦ 400 π. Χ.)

11. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὀρέων.

(**1**, 5 - 28)

Ἡνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο § 5 - 7
τῆς νυκτός, ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τηνικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλσεως πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. Ἔνθα δὴ Χειρίσοφος μὲν ἡγεῖτο τοῦ στρατεύματος λαβὼν τὸ ἀμφ' αὑτὸν καὶ τοὺς γυμνῆτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὁπλίταις εἵπετο οὐδένα ἔχων γυμνῆτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μή τις ἄνω πορευομένων ἐκ τοῦ ὄπισθεν ἐπίσποιτο. Καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρίν τινας αἰσθέσθαι τῶν πολεμίων· ἔπειτα δ' ὑφηγεῖτο· ἐφείπετο δὲ ἀεὶ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκεσί τε καὶ μυχοῖς τῶν ὀρέων.

Ἔνθα δὴ οἱ μὲν Καρδοῦχοι ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας ἔχον- § 8 - 9
τες καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. Τὰ δὲ ἐπιτήδεια πολλὰ ἐξῆν λαμβάνειν· ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμπόλλοις κατεσκευασμέναι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον ὑποφειδόμενοι, εἴ πως ἐθελήσειαν οἱ Καρδοῦχοι διιέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἐπείπερ βασιλεῖ πολέμιοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπιτυγχάνοι, ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. Οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπήκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποίουν.

§ 10 - 11 Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι — διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατάβασις —, τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκήτου γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. Εἰ μέντοι τότε πλείους συνελέγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρατεύματος. Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις ηὐλίσθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκαιον κύκλῳ ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους.

§ 12 - 14 Ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τἆλλα, καί, ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ, πάντα ἀφεῖναι. Σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. Ἐπεὶ οὖν ταῦτα ἔδοξεν, ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντές τινας ἐν τῷ στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὑρίσκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφῃροῦντο, οἱ δὲ στρατιῶται ἐπείθοντο. Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.

§ 15 - 18 Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμὼν πολύς, ἀναγκαῖον δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τἀπιτήδεια. Καὶ ἡγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, εἵπετο δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι Ξενοφῶν. Καὶ οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων, ἐγγὺς προσιόντες ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ὥστε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἠναγκάζοντο οἱ Ἕλληνες, ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες, σχολῇ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγελλεν ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν, ὅτε οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπιτιθεῖντο. Ἐνταῦθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε μέν, ὅτε παρεγγυῷτο, ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμενεν, ἀλλ' ἦγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἕπεσθαι, ὥστε δῆλον ἦν, ὅτι πρᾶγμά τι εἴη· σχολὴ δ' οὐκ ἦν τῷ Ξενοφῶντι παρελθεῖν καὶ ἰδεῖν τὸ αἴτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῇ ἐγίγνετο τοῖς ὀπισθοφύλαξι. Καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς Λακωνικὸς Κλεώνυμος τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας Ἀρκὰς διαμπερὲς εἰς τὴν κεφαλήν.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθύς, ὥσπερ εἶχεν, ὁ § 19 - 22
Ξενοφῶν ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον ᾐτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐχ ὑπέμενεν, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι. « Καὶ νῦν δύο καλώ τε καὶ ἀγαθὼ ἄνδρε τέθνατον καὶ οὔτε ἀνελέσθαι οὔτε θάψαι ἐδυνάμεθα ». Ἀποκρίνεται ὁ Χειρίσοφος· « Βλέψον », ἔφη, « πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἰδέ, ὡς ἄβατα πάντα ἐστί· μία δ' ὁδός ἐστιν αὕτη, ἣν ὁρᾷς, ὀρθία, καὶ ἐπὶ ταύτην ἀνθρώπων ὁρᾶν ἔξεστί σοι ὄχλον τοσοῦτον, οἳ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκβασιν. Διὰ ταῦτ' ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέμενον, εἴ πως δυναίμην φθάσαι, πρὶν κατειλῆφθαι τὴν ὑπερβολήν· οἱ δ' ἡγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὔ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν ». Ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· « Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἄνδρας. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Καρδοῦχοι ἡμῖν πράγματα παρεῖχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ ἡμᾶς καὶ ἀναπνεῦσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτείναμέν τινας αὐτῶν, καὶ ζῶντας προὐθυμήθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα, ὅπως ἡγεμόσιν εἰδόσι τὴν χώραν χρησαίμεθα ».

Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους ἤλεγχον διαλαβόν- § 23 - 25
τες, εἴ τινα εἰδεῖεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. Ὁ μὲν οὖν ἕτερος οὐκ ἔφη, μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων· ἐπεὶ δὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν ὁρῶντος τοῦ ἑτέρου κατεσφάγη. Ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη διὰ ταῦτα εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη· αὐτὸς δ' ἔφη ἡγήσεσθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι ὁδόν. Ἐρωτώμενος δ', εἰ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριτον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὅ, εἰ μή τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.

§ 26 - 28 Ἐνταῦθα δ' ἐδόκει συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς τῶν ὁπλιτῶν καὶ τοὺς ταξιάρχους τῶν πελταστῶν λέγειν τε τὰ παρόντα καὶ ἐρωτᾶν, εἴ τις αὐτῶν ἔστιν, ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι ἂν γενέσθαι καὶ ὑποστὰς ἐθελοντὴς πορεύεσθαι. Ὑφίσταται τῶν μὲν ὁπλιτῶν Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος, ἀντιστασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· « ἐγὼ γάρ », ἔφη, « οἶδα, ὅτι ἕψονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἡγουμένου ». Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις καὶ τῶν γυμνήτων ταξίαρχος ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. Ὑφίσταται Ἀριστέας Χῖος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ ἄξιος τῇ στρατιᾷ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

12. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου καὶ ἅλωσις αὐτῆς. Ἀγῶνες τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων.

(**2**, 1 - 23)

§ 1 - 2 Καὶ ἦν μὲν δείλη, Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος ἐκέλευον τοὺς ἐθελοντὰς ἐμφαγόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δήσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἢν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανερὰν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἀναβαίνοντες, ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἡγεῖτο πρὸς τὴν φανερὰν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν τούτους οἱ περιιόντες.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἣν ἔδει § 3 - 4
διαβάντας πρὸς τὸ ὄρθιον ἀναβαίνειν, τηνικαῦτα ἐκυλίνδουν οἱ βάρβαροι ὁλοιτρόχους ἁμαξιαίους, οἳ φερόμενοι, πρὸς τὰς πέτρας πταίοντες, διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἷόν τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἔνιοι δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιντο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπιόντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες. Οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κυλινδοῦντες τοὺς λίθους· τεκμαίρεσθαι δ' ἐξῆν τῷ ψόφῳ.

Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ περιιόντες καταλαμ- § 5 - 6
βάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους· καὶ τοὺς μὲν κατακανόντες, τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθ' ἔμενον οἰόμενοι τὸ ἄκρον κατέχειν. Οὐ μέντοι κατεῖχον, ἀλλὰ μαστὸς ἦν ὑπὲρ αὐτῶν, παρ' ὃν ἦν ἡ στενὴ αὕτη ὁδός, ἐφ' ᾗ ἐκάθηντο οἱ φύλακες. Ἔφοδος δ' ὅμως αὐτόθεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦν, οἳ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ ἐκάθηντο.

Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ὑπέ- § 7 - 8
φαινεν, ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ ὁμίχλη ἐγένετο, ὥστε ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες. Ἐπεὶ δὲ εἶδον ἀλλήλους, ἥ τε σάλπιγξ ἐφθέγξατο καὶ ἀλαλάξαντες ἵεντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγουσιν· ὀλίγοι δὲ ἀπέθνῃσκον· εὔζωνοι γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος εὐθὺς ἵεντο κατὰ τὴν φανερὰν ὁδόν· ἄλλοι δὲ τῶν στρατηγῶν κατὰ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἐπορεύοντο, ᾗ ἔτυχον ἕκαστοι ὄντες, καὶ ἀναβάντες, ὡς ἐδύναντο, ἀνεῖλκον ἀλλήλους τοῖς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δόρασι. Καὶ οὗτοι πρῶτοι συνέμειξαν τοῖς προκαταλαβοῦσι τὴν ἔκβασιν.

§ 9 - 12 Ξενοφῶν δὲ ἔχων τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις ἐπορεύετο ταύτῃ τῇ ὁδῷ, ᾗπερ οἱ τὸν ἡγεμόνα ἔχοντες· εὐοδωτάτη γὰρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις· τοὺς δὲ ἡμίσεις ὄπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξε. Πορευόμενοι δ' ἐντυγχάνουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὓς ἢ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεζεῦχθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Καὶ αὐτοὶ μὲν ἂν ἐπορεύθησαν, ᾗπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐχ οἷόν τ' ἦν ἄλλῃ ἢ ταύτῃ ἀναβῆναι. Ἔνθα δὴ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις προσβάλλουσι πρὸς τὸν λόφον ὀρθίοις τοῖς λόχοις, οὐ κύκλῳ, ἀλλὰ καταλιπόντες ἄφοδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν. Καὶ ἕως μὲν αὐτοὶ ἀνέβαινον, ὅπῃ ἐδύνατο ἕκαστος, οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ λίθοις ἔβαλλον, ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο, οὐ δέχονται αὐτούς, ἀλλὰ φυγῇ λείπουσι τὸν λόφον. Καὶ τοῦτόν τε παρεληλύθεσαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἕτερον ὁρῶσιν ἔμπροσθεν λόφον κατεχόμενον· ἐπὶ τοῦτον αὖθις ἐδόκει πορεύεσθαι.

§ 13 Φοβηθεὶς δ' ὁ Ξενοφῶν, μή, εἰ ἔρημον καταλίποι τὸν ἑαλωκότα λόφον, πάλιν λαβόντες οἱ πολέμιοι ἐπιθεῖντο τοῖς ὑποζυγίοις παριοῦσιν — ἐπὶ πολὺ δ' ἦν τὰ ὑποζύγια ἅτε διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ πορευόμενα —, καταλείπει ἐπὶ τοῦ λόφου λοχαγοὺς Κηφισόδωρον Κηφισοφῶντος Ἀθηναῖον καὶ Ἀμφικράτην Ἀμφιδήμου Ἀθηναῖον καὶ Ἀρχαγόραν Ἀργεῖον φυγάδα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐπορεύετο ἐπὶ τὸν δεύτερον λόφον, καὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τοῦτον αἱροῦσιν.

§ 14 - 16 Ἔτι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστὸς λοιπὸς ἦν πολὺ ὀρθιώτατος ὁ ὑπὲρ τῆς φυλακῆς, ἡ κατελήφθη τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῷ πυρὶ ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ Ἕλληνες, λείπουσιν οἱ βάρβαροι ἀμαχητὶ τὸν μαστόν, ὥστε θαυμαστὸν πᾶσι γενέσθαι, καὶ ὑπώπτευον δείσαντας αὐτούς, μὴ κυκλω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θέντες πολιορκοῖντο, ἀπολιπεῖν. Οἱ δ' ἄρα ἀπὸ τοῦ ἄκρου καθορῶντες τὰ ὄπισθεν γιγνόμενα πάντες ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐχώρουν. Καὶ Ξενοφῶν μὲν σὺν τοῖς νεωτάτοις ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν, ὅπως οἱ τελευταῖοι λόχοι προσμείξειαν, καὶ προελθόντας κατὰ τὴν ὁδὸν ἐν τῷ ὁμαλῷ θέσθαι τὰ ὅπλα.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἦλθεν Ἀρχαγόρας ὁ Ἀργεῖος § 17 - 18
πεφευγὼς καὶ λέγει, ὡς ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ ὅτι τεθνᾶσι Κηφισόδωρος καὶ Ἀμφικράτης καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὴ ἁλάμενοι κατὰ τῆς πέτρας πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας ἀφίκοντο. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι οἱ βάρβαροι ἧκον ἐπ' ἀντίπορον λόφον τῷ μαστῷ· καὶ ὁ Ξενοφῶν διελέγετο αὐτοῖς δι' ἑρμηνέως περὶ σπονδῶν καὶ τοὺς νεκροὺς ἀπῄτει. Οἱ δὲ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἐφ' ᾧ μὴ καίειν τὰς οἰκίας. Συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν.

Ἐν ᾧ δὲ τὸ μὲν ἄλλο στράτευμα παρῄει, οἱ δὲ ταῦτα § 19 - 21
διελέγοντο, πάντες οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου πολέμιοι συνερρύησαν ἐνταῦθα. Καὶ ἐπεὶ ἤρξαντο καταβαίνεν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔνθα τὰ ὅπλα ἔκειτο, ἵεντο δὴ οἱ πολέμιοι πολλῷ πλήθει καὶ θορύβῳ· καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ, ἀφ' οὗ Ξενοφῶν κατέβαινεν, ἐκυλίνδουν πέτρους· καὶ ἑνὸς μὲν κατέαξαν τὸ σκέλος, Ξενοφῶντα δὲ ὁ ὑπασπιστὴς ὁ ἔχων τὴν ἀσπίδα ἀπέλιπεν· ὁ ὁπλίτης δ' Εὐρύλοχος ὁ Λουσιεὺς προσέδραμεν αὐτῷ καὶ πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένος τὴν ἀσπίδα ἀπεχώρει· καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς τοὺς ἐν τῷ ὁμαλῷ συντεταγμένους ἀπῆλθον.

Ἐκ δὲ τούτου πᾶν ὁμοῦ ἐγένετο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἐσκή- § 22 - 23
νησαν αὐτοῦ ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις καὶ ἐπιτηδείοις δαψιλέσι· καὶ γὰρ οἶνος πολὺς ἦν, ὥστε ἐν λάκκοις κονιατοῖς εἶχον. Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος διεπράξαντο, ὥστε λαβεῖν τοὺς νεκροὺς ἀποδόντες τὸν ἡγεμόνα· καὶ πάντα ἐποίησαν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐκ τῶν δυνατῶν, ὥσπερ νομίζεται ἀνδράσιν ἀγαθοῖς.

13. Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ.

(3, 1 - 23)

§ 1 - 2 Ταύτην δ' αὖ τὴν ἡμέραν ηὐλίσθησαν ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ πεδίου παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμόν, ὃς ὁρίζει τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐνταῦθα ἀνέπνευσαν ἄσμενοι ἰδόντες πεδίον· ἀπεῖχε δὲ τῶν ὀρέων τῶν Καρδούχων ὁ ποταμὸς ἓξ ἢ ἑπτὰ στάδια. Τότε μὲν οὖν ηὐλίσθησαν μάλα ἡδέως καὶ τἀπιτήδεια ἔχοντες πολλὰ καὶ τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες· ἑπτὰ γὰρ ἡμέρας, ὅσασπερ ἐπορεύθησαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν καὶ ἔπαθον κακά, ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους. Ὡς οὖν ἀπηλλαγμένοι τούτων ἡδέως ἐκοιμήθησαν.

§ 3 - 5 Ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὁρῶσιν ἱππέας που πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξωπλισμένους ὡς κωλύσοντας διαβαίνειν, πεζοὺς δ' ἐπὶ ταῖς ὄχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἱππέων ὡς κωλύσοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκβαίνειν. Ἦσαν δ' οὗτοι Ὀρόντα καὶ Ἀρτούχα Ἀρμένιοι καὶ Μάρδοι καὶ Χαλδαῖοι μισθοφόροι. Ἐλέγοντο δὲ οἱ Χαλδαῖοι ἐλεύθεροί τε καὶ ἄλκιμοι εἶναι· ὅπλα δ' εἶχον γέρρα μακρὰ καὶ λόγχας. Αἱ δὲ ὄχθαι αὗται, ἐφ' ὧν παρατεταγμένοι οὗτοι ἦσαν, τρία ἢ τέτταρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπεῖχον· ὁδὸς δὲ μία ἡ ὁρωμένη ἦν ἄγουσα ἄνω ὥσπερ χειροποίητος· ταύτῃ ἐπειρῶντο διαβαίνειν οἱ Ἕλληνες.

§ 6 - 7 Ἐπεὶ δὲ πειρωμένοις τό τε ὕδωρ ὑπὲρ τῶν μαστῶν ἐφαίνετο καὶ τραχὺς ἦν ὁ ποταμὸς μεγάλοις λίθοις καὶ ὀλισθηροῖς καὶ οὔτ' ἐν τῷ ὕδατι τὰ ὅπλα ἐξῆν ἔχειν — εἰ δὲ μή, ἥρπαζεν ὁ ποταμός· ἐπί τε τῆς κεφαλῆς τὰ ὅπλα εἴ τις φέροι, γυμνοὶ ἐγίγνοντο πρὸς τὰ τοξεύματα καὶ τἆλλα βέλη —, ἀνεχώρησαν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ τὸν ποταμόν. Ἔνθα δὲ αὐτοὶ τὴν πρόσθεν νύκτα ἦσαν ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἑώρων τοὺς Καρδούχους πολλοὺς συνειλεγμένους ἐν τοῖς ὅπλοις. Ἐνταῦθα δὴ πολλὴ ἀθυμία ἦν τοῖς Ἕλλησιν, ὁρῶσι μὲν τοῦ ποταμοῦ τὴν δυσπορίαν, ὁρῶσι δὲ τοὺς διαβαίνειν κωλύσοντας, ὁρῶσι δὲ τοῖς διαβαίνουσιν ἐπικεισομένους τοὺς Καρδούχους ὄπισθεν.

Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἔμειναν ἐν πολλῇ § 8 - 9
ἀπορίᾳ ὄντες. Ξενοφῶν δὲ ὄναρ εἶδεν· ἔδοξεν ἐν πέδαις δεδέσθαι, αὗται δὲ αὐτῷ αὐτόματοι περιρρυῆναι, ὥστε λυθῆναι καὶ διαβαίνειν, ὁπόσον ἐβούλετο. Ἐπεὶ δὲ ὄρθρος ἦν, ἔρχεται πρὸς τὸν Χειρίσοφον καὶ λέγει, ὅτι ἐλπίδας ἔχει καλῶς ἔσεσθαι, καὶ διηγεῖται αὐτῷ τὸ ὄναρ. Ὁ δὲ ἥδετό τε καί, ὡς τάχιστα ἕως ὑπέφαινεν, ἐθύοντο πάντες παρόντες οἱ στρατηγοί· καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἦν εὐθὺς ἐπὶ τοῦ πρώτου ἱερείου. Καὶ ἀπιόντες ἀπὸ τῶν ἱερῶν οἱ στρατηγοὶ παρήγγελλον τῇ στρατιᾷ ἀριστοποιεῖσθαι.

Καὶ ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανί- § 10 - 12
σκοι· ᾔδεσαν γὰρ πάντες, ὅτι ἐξείη προσελθεῖν αὐτῷ καὶ ἀριστῶντι καὶ δειπνοῦντι καί, εἰ καθεύδοι, ἐπεγείραντα εἰπεῖν, εἴ τίς τι ἔχοι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ τότε ἔλεγον, ὅτι τυγχάνοιεν φρύγανα συλλέγοντες ὡς ἐπὶ πῦρ, κἄπειτα κατίδοιεν ἐν τῷ πέραν ἐν πέτραις καθηκούσαις ἐπ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν γέροντά τε καὶ γυναῖκα καὶ παιδίσκας ὥσπερ μαρσίπους ἱματίων κατατιθεμένους ἐν πέτρᾳ ἀντρώδει. Ἰδοῦσι δὲ σφίσι δόξαι ἀσφαλὲς εἶναι διαβῆναι· οὐδὲ γὰρ τοῖς πολεμίοις ἱππεῦσι προσβατὸν εἶναι κατὰ τοῦτο. Ἐκδύντες δ' ἔφασαν ἔχοντες τὰ ἐγχειρίδια γυμνοὶ ὡς νευσόμενοι διαβαίνειν· πορευόμενοι δὲ πρόσθεν διαβῆναι, πρὶν βρέξαι τὴν κοιλίαν· καὶ διαβάντες λαβόντες τὰ ἱμάτια πάλιν ἥκειν.

Εὐθὺς οὖν ὁ Ξενοφῶν αὐτός τε ἔσπενδε καὶ τοῖς νεανί- § 13 - 15
σκοις ἐγχεῖν ἐκέλευε καὶ εὔχεσθαι τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὀνείρατα καὶ τὸν πόρον ἐπιτελέσαι καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθά. Σπείσας δ' εὐθὺς ἦγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον καὶ διηγοῦνται ταὐτά. Ἀκούσας δὲ ὁ Χειρίσοφος σπονδὰς ἐποίει· σπείσαντες δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις παρήγγελλον συσκευάζεσθαι, αὐτοὶ δὲ συγκαλέσαντες τοὺς στρατηγοὺς ἐβουλεύοντο, ὅπως ἂν κάλλιστα διαβαῖεν καὶ τούς τε ἔμπροσθεν νικῷεν καὶ ὑπὸ τῶν ὄπισθεν μηδὲν πάσχοιεν κακόν. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς Χειρίσοφον μὲν ἡγεῖσθαι καὶ διαβαίνειν ἔχοντα τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δ' ἥμισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Ξενοφῶντι, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον ἐν μέσῳ τούτων διαβαίνειν.

§ 16 - 19 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο — ἡγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι — ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμόν. Ὁδὸς δ' ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι. Πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρῇσαν αἱ τάξεις τῶν ἱππέων. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν κατὰ τὴν διάβασιν, ἔθεντο τὰ ὅπλα, καὶ αὐτὸς πρῶτος Χειρίσοφος στεφανωσάμενος καὶ ἀποδὺς ἐλάμβανε τὰ ὅπλα καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλε, καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἐκέλευεν ἄγειν τοὺς λόχους ὀρθίους, τοὺς μὲν ἐν ἀριστερᾷ, τοὺς δ' ἐν δεξιᾷ ἑαυτοῦ. Καὶ οἱ μὲν μάντεις ἐσφαγιάζοντο εἰς τὸν ποταμόν· οἱ δὲ πολέμιοι ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ἀλλ' οὔπω ἐξικνοῦντο· ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ σφάγια, ἐπαιάνιζον πάντες οἱ στρατιῶται καὶ ἀνηλάλαζον.

§ 20 - 22 Καὶ Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαινεν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ· ὁ δὲ Ξενοφῶν τῶν ὀπισθοφυλάκων λαβὼν τοὺς εὐζωνοτάτους ἔθει ἀνὰ κράτος πάλιν ἐπὶ τὸν πόρον τὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη, προσποιούμενος ταύτῃ διαβὰς ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ τὸν ποταμὸν ἱππέας. Οἱ δὲ πολέμιοι ὁρῶντες μὲν τοὺς ἀμφὶ Χειρίσοφον εὐπετῶς τὸ ὕδωρ περῶντας, ὁρῶντες δὲ τοὺς ἀμφὶ Ξενοφῶντα θέοντας εἰς τοὔμπαλιν, δείσαντες μὴ ἀποκλεισθείησαν, φεύγουσιν ἀνὰ κράτος πρὸς τὴν ἄνω τοῦ ποταμοῦ ὁδόν. Ἐπεὶ δὲ εἰς αὐτὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀφίκοντο, ἔτεινον ἄνω πρὸς τὸ ὄρος. Λύκιος δ' ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἱππέων καὶ Αἰσχίνης ὁ τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν τῶν ἀμφὶ Χειρίσοφον ἐπεὶ ἑώρων ἀνὰ κράτος φεύγοντας, εἵποντο· οἱ δὲ στρατιῶται ἐβόων μὴ ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ συναναβαίνειν ἐπὶ τὸ ὄρος.

Χειρίσοφος δ' αὖ ἐπεὶ διέβη, τοὺς μὲν ἱππέας οὐκ ἐδίω- § 23
κεν, εὐθὺς δὲ ἀναβαίνων κατὰ τὰς καθηκούσας ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὄχθας ἐπῄει ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους. Οἱ δὲ ἄνω, ὁρῶντες μὲν τοὺς ἑαυτῶν ἱππέας φεύγοντας, ὁρῶντες δ' ὁπλίτας ἑαυτοῖς ἐπιόντας, ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα.

[Ὁ Ξενοφῶν, ἀφοῦ εἶδεν, ὅτι τὰ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξειλίσσοντο καλῶς, τρέχει πρὸς τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα. Οἱ Καρδοῦχοι βλέποντες, ὅτι οἱ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφύλακες εἶχον μείνει ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ ὅτι ἦσαν ὀλίγοι, ὁρμοῦν κατ' αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει αὐτοὺς καὶ διαβαίνει καὶ αὐτὸς τὸν Κεντρίτην μὲ πληγωμένους ὀλίγους.]

14. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας. Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου.

(**4**, 1 - 22)

Ἐπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον ἡμέρας ἐπο- § 1 - 3
ρεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον ἅπαν καὶ λείους γηλόφους οὐ μεῖον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γὰρ ἦσαν ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ κῶμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρδούχους. Ἡ δὲ κώμη, εἰς ἣν ἀφίκοντο, μεγάλη τε ἦν καὶ βασίλειον εἶχε τῷ σατράπῃ καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν· ἐπιτήδεια δ' ἦν δαψιλῆ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα, μέχρι ὑπερῆλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οὗτος δ' ἦν καλὸς μέν, μέγας δ' οὔ· κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν ἦσαν.

§ 4-6 Ὁ δὲ τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκαλεῖτο ἡ πρὸς ἑσπέραν. Ὕπαρχος δ' ἦν αὐτῆς Τιρίβαζος, ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος ὤν, καὶ ὁπότε παρείη, οὐδεὶς ἄλλος βασιλέα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν. Οὗτος προσήλασεν ἱππέας ἔχων, καὶ προπέμψας ἑρμηνέα εἶπεν, ὅτι βούλοιτο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσι. Τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόντες εἰς ἐπήκοον ἠρώτων, τί θέλει. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σπείσασθαι βούλοιτο, ἐφ' ᾧ μήτε αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας ἀδικεῖν μήτε ἐκείνους καίειν τὰς οἰκίας, λαμβάνειν τε τἀπιτήδεια, ὅσων δέοιντο. Ἔδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ τούτοις.

§ 7-9 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς διὰ πεδίου παρασάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τιρίβαζος παρηκολούθει σὺν τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει ἀπέχων ὡς δέκα σταδίους· καὶ ἀφίκοντο εἰς βασίλεια καὶ κώμας πέριξ πολλὰς πολλῶν τῶν ἐπιτηδείων μεστάς. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται τῆς νυκτὸς χιὼν πολλή· καὶ ἕωθεν ἔδοξε διασκηνῆσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὰς κώμας· οὐ γὰρ ἑώρων πολέμιον οὐδένα καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι διὰ τὸ πλῆθος τῆς χιόνος. Ἐνταῦθα εἶχον, ὅσα ἐστὶν ἀγαθά, ἱερεῖα, σῖτον, οἴνους παλαιοὺς εὐώδεις, ἀσταφίδας, ὄσπρια παντοδαπά. Τῶν δὲ ἀποσκεδαννυμένων τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον, ὅτι κατίδοιεν νύκτωρ πολλὰ πυρὰ φαίνοντα.

§ 10-14 Ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι διασκηνοῦν, ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα πάλιν. Ἐντεῦθεν συνῆλθον· καὶ γὰρ ἐδόκει διαιθριάζειν. Νυκτερευόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα, ἐπιπίπτει χιὼν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους· καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπόδισεν ἡ χιών· καὶ πολὺς ὄκνος ἦν ἀνίστασθαι· κατακειμένοις γὰρ αὐτοῖς ἀλεεινὸν ἦν ἡ χιὼν ἐπιπεπτωκυῖα, εἰ μὴ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παραρρυείη. Ἐπεὶ δὲ Ξενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ἀναστὰς σχίζειν ξύλα, τάχ' ἀναστὰς καὶ ἄλλος τις, ἐκείνου ἀφελόμενος τὴν ἀξίνην, ἔσχιζεν. Ἐκ δὲ τούτου καὶ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαιον καὶ ἐχρίοντο· πολὺ γὰρ ἐνταῦθα ηὑρίσκετο χρῖμα, ᾧ ἐχρῶντο ἀντ' ἐλαίου, σύειον καὶ σησάμινον καὶ ἀμυγδάλινον καὶ τερμίνθινον. Ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον ηὑρίσκετο. Μετὰ ταῦτα ἐδόκει πάλιν διασκηνητέον εἶναι εἰς οἰκίας. Ἔνθα δὴ οἱ στρατιῶται σὺν πολλῇ κραυγῇ καὶ ἡδονῇ ᾖσαν ἐπὶ τὰς οἰκίας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· ὅσοι δέ, ὅτε τὸ πρότερον ἀπῇσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν ὑπὸ ἀτασθαλίας, δίκην ἐδίδοσαν κακῶς σκηνοῦντες.

Ἐντεῦθεν ἔπεμψαν νυκτὸς Δημοκράτην Τημνίτην ἄνδρας § 15 - 18
δόντες ἐπὶ τὰ ὄρη, ἔνθα ἔφασαν οἱ ἀποσκεδαννύμενοι καθορᾶν τὰ πυρά· οὗτος γὰρ ἐδόκει καὶ πρότερον πολλὰ ἤδη ἀληθεῦσαι τοιαῦτα. Πορευθεὶς δὲ τὰ μὲν πυρὰ οὐκ ἔφη ἰδεῖν, ἄνδρα δὲ συλλαβὼν ἧκεν ἄγων ἔχοντα τόξον Περσικὸν καὶ φαρέτραν καὶ σάγαριν, οἵανπερ καὶ αἱ Ἀμαζόνες ἔχουσιν. Ἐρωτώμενος δὲ ποδαπὸς εἴη, Πέρσης μὲν ἔφη εἶναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τιριβάζου στρατοπέδου, ὅπως ἐπιτήδεια λάβοι. Οἱ δὲ ἠρώτων αὐτὸν τὸ στράτευμα, ὁπόσον τε εἴη καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Τιρίβαζος εἴη ἔχων τήν τε ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ μισθοφόρους Χάλυβας καὶ Ταόχους· παρεσκευάσθαι δὲ αὐτὸν ἔφη ὡς ἐπιθησόμενον τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους ἐν τοῖς στενοῖς, ᾗπερ μοναχῇ εἴη πορεία.

Ἀκούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στράτευμα § 19 - 22
συναγαγεῖν· καὶ εὐθὺς φύλακας ἐν τῷ στρατοπέδῳ καταλιπόντες καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῖς μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον ἐπορεύοντο ἔχοντες ἡγεμόνα τὸν ἁλόντα ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ δὲ ὑπερέβαλλον τὰ ὄρη, οἱ πελτασταὶ προϊόντες καὶ κατιδόντες τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων οὐκ ἔμειναν τοὺς ὁπλίτας,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀλλ' ἀνακραγόντες ἔθεον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀκούσαντες τὸν θόρυβον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφευγον· ὅμως δὲ καὶ ἀπέθανόν τινες τῶν βαρβάρων καὶ ἵπποι ἑάλωσαν εἰς εἴκοσι καὶ ἡ σκηνὴ ἡ Τιριβάζου ἑάλω καὶ ἐν αὐτῇ κλῖναι ἀργυρόποδες καὶ ἐκπώματα καὶ οἱ φάσκοντες εἶναι ἀρτοκόποι καὶ οἰνοχόοι. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο ταῦτα οἱ τῶν ὁπλιτῶν στρατηγοί, ἐδόκει αὐτοῖς ἀπιέναι τὴν ταχίστην ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, μή τις ἐπίθεσις γένοιτο τοῖς καταλελειμμένοις. Καὶ εὐθὺς ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι ἀπῆσαν καὶ ἀφίκοντο αὐθημερὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

15. α) Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῆς Ἀρμενίας.

(5, 1 - 22)

§ 1 - 2 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐδόκει πορευτέον εἶναι, ὅπῃ δύναιντο τάχιστα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα τῶν πολεμίων πάλιν καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. Συσκευασάμενοι δ' εὐθὺς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς ἡγεμόνας ἔχοντες πολλούς· καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι Τιρίβαζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὀμφαλόν. Ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἱ πηγαὶ πρόσω εἶναι.

§ 3 - 6 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. Ὁ δὲ τρίτος σταθμὸς ἐγένετο χαλεπός, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει παντάπασιν ἀποκαίων πάντα καὶ πηγνὺς τοὺς ἀνθρώπους. Ἔνθα δὴ τῶν μάντεών τις εἶπε σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ, καὶ σφαγιάζεται· καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξε λῆξαι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. Ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιά· ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τιωτῶν ὡς τριάκοντα. Διεγένοντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ καίοντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά· οἱ δὲ ὀψὲ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. Οἱ οὖν πάλαι ἥκοντες καὶ πῦρ καίοντες οὐ προσίεσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυροὺς ἢ ἄλλο εἴ τι ἔχοιεν βρωτόν. Ἔνθα δὴ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον ἕκαστοι. Ἔνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκαίετο, διατηκομένης τῆς χιόνος, βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἕως ἐπὶ τὸ δάπεδον· καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐξῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ὅλην ἐπορεύοντο διὰ § 7 - 8
χιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίασαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἠγνόει, ὅ,τι τὸ πάθος εἴη. Ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, ὅτι σαφῶς βουλιμιῶσι, κἄν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιιὼν περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι ὁρῴη βρωτόν, διεδίδου τοῖς βουλιμιῶσιν. Ἐπειδὴ δέ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο.

Πορευομένων δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς § 9 - 11
κώμην ἀφικνεῖται καὶ πρὸς τῇ κρήνῃ ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος καταλαμβάνει γυναῖκας καὶ κόρας τῆς κώμης ὑδροφορούσας. Αὗται ἠρώτων αὐτούς, τίνες εἶεν. Ὁ δ' ἑρμηνεὺς εἶπε περσιστί, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. Αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἴη, ἀλλ' ἀπέχει ὅσον παρασάγγην. Οἱ δ', ἐπεὶ ὀψὲ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὴν κώμην σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσοφος μὲν οὖν καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν ἐνυκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός· καὶ ἐνταῦθά τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.

Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ § 12 - 14
μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων πορεύεσθαι ἥρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν. Ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἵ τε διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἵ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσηπότες. Ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνος, εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τοῖς δὲ ποσίν, εἴ τις κινοῖτο καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο· ὅσοι δὲ ὑποδεδεμένοι ἐκοιμῶντο, εἰσεδύοντο εἰς τοὺς πόδας οἱ ἱμάντες καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπήγνυντο· καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβάτιναι πεποιημέναι ἐκ τῶν νεοδάρτων βοῶν.

§ 15 - 16 Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντό τινες τῶν στρατιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι αὐτόθι τὴν χιόνα εἴκαζον τετηκέναι· καὶ ἐτετήκει διὰ κρήνην τινά, ἣ πλησίον ἤτμιζεν ἐν νάπῃ. Ἐνταῦθ' ἐκτραπόμενοι ἐκάθηντο καὶ οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας, ὡς ᾔσθετο, ἐδεῖτο αὐτῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ὑπολείπεσθαι λέγων, ὅτι ἕπονται πολλοὶ πολέμιοι συνειλεγμένοι, καὶ τελευτῶν ἐχαλέπαινεν. Οἱ δὲ σφάττειν ἑαυτοὺς ἐκέλευον· οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι πορευθῆναι.

§ 17 - 18 Ἐνταῦθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἑπομένους πολεμίους φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, ἵνα μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσι. Καὶ ἦν μὲν σκότος ἤδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῷ θορύβῳ περὶ ὧν ἥρπασαν διαφερόμενοι. Ἔνθα δὴ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἅτε ὑγιαίνοντες, ἐξαναστάντες ἔδραμον ἐπὶ τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ κάμνοντες ἀνακραγόντες, ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δόρατα ἔκρουσαν. Οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ἧκαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδαμοῦ ἐφθέγξατο.

§ 19 - 20 Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθενοῦσιν, ὅτι τῇ ὑστεραίᾳ ἥξουσί τινες ἐπ' αὐτούς, πορευόμενοι, πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀναπαυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγκεκαλυμμέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νοις, καὶ οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμία καθειστήκει· καὶ ἀνίστασαν αὐτούς. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐ προΐοιεν. Ὁ δὲ παριὼν καὶ παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἴη τὸ κωλῦον. Οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι ὅλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. Ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα ηὐλίσθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυλακὰς οἵας ἐδύναντο καταστησάμενοι.

Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενοφῶν, πέμψας πρὸς § 21 - 22
τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους, ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προϊέναι. Ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης σκεψομένους, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. Οἱ δὲ ἄσμενοι ἰδόντες τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδοσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο, καί, πρὶν εἴκοσι στάδια διεληλυθέναι, ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα Χειρίσοφος ηὐλίζετο.

β) Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς κώμας τῆς Ἀρμενίας.

(**5**, 23 - 36)

Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας § 23 - 24
ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. Καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενεν, οἱ δὲ ἄλλοι διαλαχόντες, ἃς ἑώρων κώμας, ἐπορεύοντο ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. Ἔνθα δὴ Πολυκράτης Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐκέλευσεν ἀφιέναι ἑαυτόν· καὶ λαβὼν τοὺς εὐζώνους, θέων ἐπὶ τὴν κώμην, ἣν εἰλήχει Ξενοφῶν, καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς κωμήτας καὶ τὸν κωμάρχην καὶ πώλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἑπτακαίδεκα καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν ἐκδεδομένην· ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς λαγὼς ᾤχετο θηράσων καὶ οὐχ ἑάλω ἐν τῇ κώμῃ.

Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ὥσπερ φρέα- § 25 - 27
τος, κάτω δ' εὐρεῖαι· αἱ δὲ εἴσοδοι τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὀρυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κταί, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον ἐπὶ κλίμακος. Ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἶγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῷ ἔνδον ἐτρέφοντο. Ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ οἶνος κρίθινος ἐν κρατῆρσιν. Ἐνῆσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μείζους, οἱ δὲ ἐλάττους, γόνατα οὐκ ἔχοντες· τούτους ἔδει, ὁπότε τις διψῴη, λαβόντα εἰς τὸ στόμα μύζειν. Καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν ὁ κρίθινος οἶνος, εἰ μή τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ πάνυ ἡδὺ τῷ συμμαθόντι τὸ πῶμα ἦν.

§ 28 - 29 Ὁ δὲ Ξενοφῶν τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης ταύτης σύνδειπνον ἐποιήσατο καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων, ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερήσοιτο τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπίασιν, ἢν ἀγαθόν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησάμενος φαίνηται, ἕως ἂν ἐν ἄλλῳ ἔθνει γένωνται. Ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχνεῖτο καὶ φιλοφρονούμενος οἶνον ἔφρασεν, ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες κατὰ τὰς κώμας οὕτως ἐκοιμήθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς.

§ 30 - 32 Τῇ δ᾽ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν λαβὼν τὸν κωμάρχην πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρίοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχουμένους καὶ εὐθυμουμένους καὶ οὐδαμόθεν ἀφίεσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· πανταχοῦ δὲ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνεια, ἐρίφεια, χοίρεια, μόσχεια, ὀρνίθεια σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. Ὁπότε δέ τις φιλοφρονούμενός τῳ βούλοιτο προπιεῖν, εἷλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύψαντα ἔδει ῥοφοῦντα πίνειν ὥσπερ βοῦς. Καὶ τῷ κωμάρχῃ ἐδίδοσαν λαμβάνειν, ὅ,τι βούλοιτο. Ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δέ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς ἑαυτὸν ἀεὶ ἐλάμβανεν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐπεὶ δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον κἀκείνους σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις καὶ διακονοῦντας Ἀρμενίους παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὥσπερ ἐνεοῖς, ὅ,τι δέοι ποιεῖν. Ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῇ δὴ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσίζοντος ἑρμηνέως, τίς εἴη ἡ χώρα. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία. Καὶ πάλιν ἠρώτων, τίνι οἱ ἵπποι τρέφονται. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι βασιλεῖ δασμός· τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι τὴν τῶν Χαλύβων καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ᾗ εἴη. § 33 - 34

Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ᾤχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαίτερον δίδωσι τῷ κωμάρχῃ ἀναθρέψαντι καταθῦσαι, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν ἱερὸν εἶναι τοῦ Ἡλίου, δεδιὼς μὴ ἀποθάνῃ· ἐκεκάκωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πώλων λαμβάνει καὶ τῶν ἄλλων λοχαγῶν ἔδωκεν ἑκάστῳ πῶλον. Ἦσαν δ' οἱ ταύτῃ ἵπποι μείονες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολύ. Ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακία περιτιθέναι, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν· ἄνευ γὰρ τῶν σακίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστρός. § 35 - 36

[Ἀφοῦ διέμειναν οἱ Ἕλληνες ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τὰς κώμας τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας, ἐξακολουθοῦν τὴν πορείαν των διὰ μέσου ὀρεινῆς χιονοσκεποῦς χώρας ἔχοντες ὁδηγὸν τὸν κωμάρχην καὶ διευθυνόμενοι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πρὸς τὰ ΒΑ· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ Χειρίσοφος ἐξοργισθεὶς κατὰ τοῦ κωμάρχου, διότι δὲν τοὺς ὡδήγησεν εἰς κώμας, τὸν κακοποιεῖ· διὰ τοῦτο οὗτος δραπετεύει τὴν νύκτα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἄνευ ὁδηγοῦ βαδίζοντες ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας φθάνουν εἰς τὸν Φᾶσιν ποταμόν· τοῦτον ἀφοῦ διέβησαν, μετὰ πορείαν δύο ἡμερῶν εὑρίσκονται ἐνώπιον ὄρους καὶ βλέπουν, ὅτι Χάλυβες καὶ Τάοχοι καὶ Φασιανοὶ κατεῖχον τὴν διάβασιν αὐτοῦ. Οἱ Ἕλληνες μετὰ τολμηρὰς καὶ ἐπιπόνους ἐπιθέσεις τρέπουν αὐτοὺς εἰς φυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γὴν καὶ ἀφοῦ ὑπερέβησαν τὸ ὄρος καταβαίνουν εἰς κώμας γεμάτας ἀπὸ πολλὰ τρόφιμα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες εἰσέρχονται εἰς τὴν χώραν τῶν Ταόχων. Πορευόμενοι δὲ ἐπὶ πέντε ἡμέρας κατηνάλωσαν τὰ τρόφιμα καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ πορισθοῦν ἄλλα· διότι οἱ Τάοχοι συσσωρεύσαντες αὐτὰ εἰς χωρία ὀχυρὰ οὐδὲν παρεῖχον. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἀναγκάζονται νὰ ἐπιτεθοῦν κατά τινος τοιούτου χωρίου· κατορθώνουν δὲ μετὰ ἐπίμονον ἀγῶνα νὰ κυριεύσουν αὐτό.

Μετὰ ταῦτα διέρχονται ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας τὴν χώραν τῶν Χαλύβων, λαοῦ γενναιοτάτου, καὶ φθάνουν εἰς τὸν ποταμὸν Ἅρπασον· τοῦτον ἀφοῦ διέβησαν, πορεύονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Σκυθηνῶν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας καὶ φθάνουν εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐπρομηθεύθησαν τροφάς· μετὰ πορείαν ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Γυμνιάδα.]

16. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης.

(**7**, 19 - 27)

§ 19 - 20 Ὁ δὲ ταύτης ἄρχων τοῖς Ἕλλησιν ἡγεμόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. Ἐλθὼν δ᾽ ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς ὄρος, ὅθεν ὄψονται θάλατταν· εἰ δὲ μή, τεθνάναι ἐπηγγείλατο. Καὶ ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν πολεμίαν, παρεκελεύετο καίειν καὶ φθείρειν τὴν χώραν· ᾧ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἕνεκεν ἔλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

§ 21 - 24 Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. Ἀκούσαντες δὲ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ᾠήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἵποντο γὰρ ὄπισθεν οἱ ἐκ τῆς καιομένης χώρας καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ ἐζώγρησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι καὶ γέρρα ἔλαβον ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἴκοσιν. Ἐπειδὴ δ' ἡ βοὴ πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον καὶ οἱ ἀεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς ἀεὶ βοῶντας καὶ πολλῷ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοή, ὅσῳ δὴ πλείους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὴ μεῖζόν τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἱππέας ἀναλαβὼν παρεβοήθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοώντων τῶν στρατιωτῶν «θάλαττα, θάλαττα» καὶ παρεγγυώντων. Ἔνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ πε- § 25 - 27
ριέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς δακρύοντες. Καὶ ἐξαίφνης, παρεγγυήσαντός τινος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. Ἐνταῦθα ἀνετίθεσαν δερμάτων πλῆθος ὠμοβοείων καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρρα, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ γέρρα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. Μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ᾔτει δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους, καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. Κώμην δὲ δείξας αὐτοῖς, οὗ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύσονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἑσπέρα ἐγένετο, ᾤχετο ἀπιών.

[Ἀφοῦ κατέβησαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸ ὄρος Θήχην, πορεύονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Μακρώνων· ἐδῶ ἀπαντοῦν χωρίον δυσκολοδιάβατον καὶ ποταμὸν μὲ τὰς ὄχθας του καταφύτους ἀπὸ δένδρα. Τοῦτον ἐπιχειροῦν νὰ διαβοῦν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνουν· διότι οἱ Μάκρωνες παρατεταγμένοι εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην ἐμποδίζουν τὴν διάβασιν μὲ λίθους, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον κατ' αὐτῶν.

Εἰς τὴν δύσκολον αὐτὴν περίστασιν προσέρχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα κάποιος στρατιώτης πελταστής, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε, καθὼς ἔλεγεν, ὑπηρέτει ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ ὁποῖος ἐβεβαίωνεν, ὅτι ἐγνώριζε τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τούτων. Διὰ τῆς μεσιτείας αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες συνάπτουν συνθήκας μὲ τοὺς Μάκρωνας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μετὰ ταῦτα οἱ Μάκρωνες διευκολύνουν τὴν διάβασιν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς συνοδεύουν, ἕως ὅτου τοὺς φέρουν εἰς τὰ ὅρια τῶν Κόλχων· ἐδῶ εὑρίσκουν μέγα ὄρος καὶ τοὺς Κόλχους παρατεταγμένους ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ τολμηρὰν ἐπίθεσιν τρέπουν καὶ αὐτοὺς εἰς φυγήν· ἀφοῦ δὲ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος, κατασκηνοῦν εἰς κώμας, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἄφθονα τὰ τρόφιμα.]

17. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα.

(8, 22 - 28)

§ 22 - 24 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας ἑπτὰ καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα οἰκουμένην παρὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον, Σινωπέων ἀποικίαν ἐν τῇ Κόλχων χώρᾳ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα ἐν τοῖς τῶν Κόλχων κώμαις· κἀντεῦθεν ὁρμώμενοι ἐλῄζοντο τὴν Κολχίδα. Ἀγορὰν δὲ παρεῖχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζούντιοι καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἕλληνας καὶ ξένια ἔδοσαν βοῦς καὶ ἄλφιτα καὶ οἶνον. Συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἦλθον βόες.

§ 25 - 26 Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν ηὔξαντο, παρεσκευάζοντο· ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῦσαι τῷ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ ηὔξαντο. Ἐποίησαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει, ἔνθαπερ ἐσκήνουν. Εἵλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδοσαν τῷ Δρακοντίῳ καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκὼς εἴη. Ὁ δὲ δείξας, οὗπερ ἑστηκότες ἐτύγχανον, « Οὗτος ὁ λόφος », ἔφη, « κάλλιστος τρέχειν, ὅπου ἄν τις βούληται ». « Πῶς οὖν », ἔφασαν, « δυνήσονται παλαίειν ἐν οὕτω σκληρῷ καὶ δασεῖ ; » Ὁ δ' εἶπε· « Μᾶλλόν τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών ».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θάλαττα! Θάλαττα!
(Οἱ στρατιῶται τοῦ Ξενοφῶντος βλέποντες τὸν Πόντον)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 27 - 28 Ἠγωνίζοντο δὲ στάδιον μὲν παῖδες τῶν αἰχμαλώτων οἱ πλεῖστοι, δόλιχον δὲ Κρῆτες πλείους ἢ ἑξήκοντα, πάλην δὲ καὶ πυγμὴν καὶ παγκράτιον ἕτεροι· καὶ καλὴ θέα ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν καί, ἅτε θεωμένων τῶν ἑταίρων, πολλὴ φιλονικία ἐγίγνετο. Ἔθεον δὲ καὶ ἵπποι· καὶ ἔδει τοὺς ἱππέας κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας καὶ παρὰ τὴν θάλατταν ὑποστρέψαντας πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν τοὺς ἵππους. Καὶ κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκυλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλευσις ἐγίγνετο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΕΩΣ ΤΑ ΚΟΤΥΩΡΑ

(Μάρτιος - Μάϊος τοῦ 400 π. Χ.)

[Μετὰ τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας οἱ Ἕλληνες συνελθόντες συσκέπτονται περὶ τῆς λοιπῆς πορείας τοῦ στρατεύματος· κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν ἀποφασίζεται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ θαλάσσης καὶ ἀποστέλλεται ὁ Χειρίσοφος πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον, διὰ νὰ προμηθεύσῃ μεταγωγικὰ πλοῖα. Ἀλλὰ μέχρις ὅτου ταῦτα ἔλθουν, συμβουλεύει ὁ Ξενοφῶν νὰ λάβουν μέτρα, πῶς νὰ προμηθεύωνται τρόφιμα ἐκ τῆς πολεμίας χώρας καὶ πῶς νὰ γίνωνται ἀσφαλῶς αἱ τοιαῦται ἐκδρομαί, προσέτι δὲ πῶς νὰ ἐξασφαλίσουν τὸ στρατόπεδον ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως τῶν πολεμίων. Ἂν δὲ τυχὸν ὁ Χειρίσοφος ἔλθῃ χωρὶς πλοῖα, συμβουλεύει νὰ παρασκευάσουν ἀπὸ ἐδῶ ἀρκετὰ πλοῖα μεταγωγικά. Ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ τούτου προτείνει νὰ παραγγείλουν εἰς τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπιδιορθώσουν τὰς ἐν τῷ μεταξὺ δυσκολοδιαβάτους ὁδοὺς πρὸς εὐκολωτέραν ὁδοιπορίαν τοῦ στρατεύματος.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ψηφίζονται· τὸ δὲ περὶ ὁδοιπορίας δὲν δέχονται οἱ στρατιῶται, διότι ἀπεστρέφοντο τὴν ὁδοιπορίαν· κρυφίως ὅμως ὁ Ξενοφῶν καταπείθει τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπισκευάσουν τὰς ὁδούς. Μετὰ ταῦτα καταπλέουν μερικὰ πλοῖα εἰς Τραπεζοῦντα.

Ἐπειδὴ τὰ τρόφιμα ἤρχισαν νὰ ἐξαντλοῦνται, εἰσβάλλουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν πλησίον ὀρεινὴν χώραν τῶν Δριλῶν. Οἱ Δρίλαι, ἀφοῦ ἔκαυσαν ὅλα τὰ εὐκολοκυρίευτα χωρία των, συρρέουν ὅλοι μὲ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς χωρίον τι ὀχυρόν, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ πρωτεύουσά των. Ταύτην οἱ Ἕλληνες μετὰ μακρὰν μάχην κυριεύουν καὶ πυρπολοῦν· τὴν δ' ἐπομένην ἐπανέρχονται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα κομίζοντες τροφάς.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

18. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα. Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τῶν διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντων εἰς αὐτὸν χρημάτων.

(**3**, 1 - 13)

§ 1 - 3 Ἐπεὶ δὲ οὔτε Χειρίσοφος ἧκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ ἦν οὔτε τὰ ἐπιτήδεια ἐξῆν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι. Καὶ εἰς μὲν τὰ πλοῖα τούς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν καὶ τοὺς ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τῶν σκευῶν, ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν. Καὶ Φιλήσιον καὶ Σοφαίνετον τοὺς πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰσβιβάσαντες τούτων ἐκέλευον ἐπιμελεῖσθαι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο· ἡ δὲ ὁδὸς ὡδοποιημένη ἦν. Καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασοῦντα τριταῖοι, πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ, Σινωπέων ἄποικον ἐν τῇ Κολχίδι χώρᾳ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέτασις σὺν τοῖς ὅπλοις ἐγίγνετο καὶ ἀριθμός. Καὶ ἐγένοντο ὀκτακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι. Οὗτοι ἐσώθησαν. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀπώλοντο ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ χιόνος καὶ εἴ τις νόσῳ.

§ 4 - 6 Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἀργύριον γενόμενον. Καὶ τὴν δεκάτην, ἣν τῷ Ἀπόλλωνι ἐξεῖλον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρισόφου Νέων ὁ Ἀσιναῖος ἔλαβε. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος μέρος ἀνάθημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τῶν Ἀθηναίων θησαυρὸν καὶ ἐπέγραψε τό τε αὑτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ. Τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας, ὅτ' ἀπῄει σὺν Ἀγησιλάῳ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς Βοιωτίαν, καταλείπει παρὰ Μεγαβύζῳ, τῷ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ, ὅτι αὐτὸς κινδυνεύσων ἐδόκει ἰέναι, καὶ ἐπέστειλεν, ἣν μὲν αὐτὸς σωθῇ, αὑτῷ ἀποδοῦναι·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἢν δέ τι πάθῃ, ἀναθεῖναι ποιησάμενον τῇ Ἀρτέμιδι, ὅ,τι οἴοιτο χαριεῖσθαι τῇ θεῷ.

Ἐπεὶ δ' ἔφευγεν ὁ Ξενοφῶν καὶ κατῴκει ἤδη ἐν Σκιλ- § 7 - 8
λοῦντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος εἰς Ὀλυμπίαν θεωρήσων, καὶ ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθήκην αὐτῷ· Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ, ὅπου ἀνεῖλεν ὁ θεός. Ἔτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς Σελινοῦς. Καὶ ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεὼν Σελινοῦς ποταμὸς παραρρεῖ. Καὶ ἰχθύες ἐν ἀμφοτέροις ἔνεισι καὶ κόγχαι· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλοῦντι χωρίῳ καὶ θῆραι πάντων τῶν θηρίων, ὁπόσα ἐστὶν ἀγρευόμενα.

Ἐποίησε δὲ καὶ βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου § 9 - 10
καὶ τὸ λοιπὸν δὲ ἀεὶ δεκατεύων τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὡραῖα θυσίαν ἐποίει τῇ θεῷ καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχωροι ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετεῖχον τῆς ἑορτῆς. Παρεῖχε δὲ ἡ θεὸς τοῖς σκηνοῦσιν ἄλφιτα, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα, καὶ τῶν θυομένων ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς λάχος, καὶ τῶν θηρευομένων δέ. Καὶ γὰρ θήραν ἐποιοῦντο εἰς τὴν ἑορτὴν οἵ τε Ξενοφῶντος παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, καὶ ἄνδρες δὲ οἱ βουλόμενοι συνεθήρων· καὶ ἡλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ χώρου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης, σύες καὶ δορκάδες καὶ ἔλαφοι.

Ἔστι δὲ τὸ χωρίον, ᾗ ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Ὀλυμπίαν § 11 - 13
πορεύονται, ὡς εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἱεροῦ. Ἔνι δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμὼν καὶ ὄρη δένδρων μεστά, ἱκανὰ σῦς καὶ αἶγας καὶ βοῦς τρέφειν καὶ ἵππους, ὥστε καὶ τὰ τῶν εἰς τὴν ἑορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι. Περὶ δὲ αὐτὸν τὸν ναὸν ἄλσος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη. Ὁ δὲ ναός, ὡς μικρὸς μεγάλῳ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ εἴκασται, καὶ τὸ ξόανον ἔοικεν, ὡς κυπαρίττινον χρυσῷ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ στήλη ἕστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΥΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΥΕΙΝ ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΑΝ ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙῌ ΤΑΥΤΑ, Τῌ ΘΕΩ ΜΕΛΗΣΕΙ.

[Ἀπὸ τὴν Κερασοῦντα οἱ Ἕλληνες ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν φθάνουν εἰς τὰ ὅρια τῆς χώρας τῶν Μοσσυνοίκων. Οὗτοι, ἐπειδὴ εἶχον μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὴν ὀχυρότητα τῆς χώρας των, δὲν ἤθελον νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ διέλθουν δι' αὐτῆς. Τότε οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς μεσιτείας ἑνὸς Τραπεζουντίου συμμαχοῦν μὲ τοὺς δυτικοὺς Μοσσυνοίκους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐχθροὶ τῶν ἀνατολικῶν, τῶν ἐμποδιζόντων τὴν δίοδον. Μετὰ τὴν συμμαχίαν αὐτὴν οἱ Ἕλληνες ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ἀνατολικῶν Μοσσυνοίκων, νικοῦν αὐτοὺς καὶ τὴν χώραν παραδίδουν εἰς τοὺς συμμάχους των.

Ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Μοσσυνοίκων εἰσέρχονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Χαλύβων εἰς τὴν χώραν τῶν Τιβαρηνῶν καὶ ταύτην ἀφοῦ διῆλθον εἰρηνικῶς φθάνουν μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὴν ἑλληνικὴν πόλιν Κοτύωρα, ἀποικίαν τῶν Σινωπέων. Ἐδῶ διαμένουν τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ προσφέρουν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τελοῦν ἱερὰς τελετὰς καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας· τὰ δὲ τρόφιμα ἐλάμβανον διὰ τῆς βίας, ἄλλα μὲν ἐκ τῆς Παφλαγονίας, ἄλλα δὲ ἐκ τῶν περιχώρων τῶν Κοτυωριτῶν· διότι οἱ Κοτυωρῖται οὔτε τροφὰς πρὸς ἀγορὰν παρεῖχον εἰς τοὺς Ἕλληνας οὔτε ἐδέχοντο εἰς τὴν πόλιν των τοὺς ἀσθενεῖς.]

19. Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβεων μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

(**5**, 7 - 25)

§ 7 - 9 Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι περὶ τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως — ἦν γὰρ ἀποικία ἐκείνων καὶ φόρον ἐκείνοις ἔφερε - καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἤκουον δῃουμένην. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων ἔλεγον· προηγόρει δὲ Ἑκατώνυμος, δεινὸς νομιζόμενος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶναι λέγειν· « Ἔπεμψεν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι νικᾶτε, Ἕλληνες ὄντες βαρβάρους, ἔπειτα δὲ συνησθησομένους, ὅτι διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν, ὡς ἡμεῖς ἠκούσαμεν, πραγμάτων σεσωσμένοι παρεγένεσθε. Ἀξιοῦμεν δέ, Ἕλληνες ὄντες καὶ αὐτοί, ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μέν τι πάσχειν, κακὸν δὲ μηδέν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπήρξαμεν κακῶς ποιοῦντες.

» Κοτυωρῖται δὲ οὗτοί εἰσιν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν § 10 - 12
χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν βαρβάρους ἀφελόμενοι· διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον καὶ Κερασούντιοι καὶ Τραπεζούντιοι· ὥστε, ὅ,τι ἂν τούτοις κακὸν ποιήσητε, ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. Νῦν δὲ ἀκούομεν ὑμᾶς εἴς τε τὴν πόλιν βίᾳ εἰσεληλυθότας σκηνοῦν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων βίᾳ λαμβάνειν, ὧν ἂν δέησθε, οὐ πείθοντας. Ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιοῦμεν· εἰ δὲ ταῦτα ποιήσετε, ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας καὶ ἄλλον, ὅντινα ἂν δυνώμεθα, φίλον ποιεῖσθαι ».

Πρὸς ταῦτα ἀναστὰς Ξενοφῶν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν § 13 - 15
εἶπεν· « Ἀλλ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Σινωπεῖς, ἥκομεν ἀγαπῶντες, ὅτι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ ὅπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνατὸν ἅμα τε χρήματα ἄγειν καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. Καὶ νῦν, ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἤλθομεν, ἐν Τραπεζοῦντι μέν, παρεῖχον γὰρ ἡμῖν ἀγοράν, ὠνούμενοι εἴχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδωκαν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς, καὶ εἴ τις τῶν βαρβάρων αὐτοῖς φίλος ἦν, τούτων ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους αὐτῶν, ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἡγοῖντο, κακῶς ἐποιοῦμεν, ὅσον ἐδυνάμεθα. Ἐρωτᾶτε δὲ αὐτούς, ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεισι γὰρ ἐνθάδε, οὓς ἡμῖν ἡγεμόνας διὰ φιλίαν ἡ πόλις συνέπεμψεν.

» Ὅποι δ' ἂν ἐλθόντες ἀγορὰν μὴ ἔχωμεν, ἄν τε εἰς βάρ- § 16 - 19

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βαρον γῆν ἄν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει ἀλλὰ ἀνάγκῃ λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους, καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φοβεροὺς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγορὰν οὐ παρεῖχον. Μάκρωνας δέ, καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγοράν, οἵαν ἐδύναντο, παρεῖχον, φίλους τε ἐνομίζομεν εἶναι καὶ βίᾳ οὐδὲν ἐλαμβάνομεν τῶν ἐκείνων. Κοτυωρίτας δέ, οὓς ὑμετέρους φατὲ εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ ὡς φίλοι προσεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἴσω ἐδέχοντο οὔτε ἔξω ἀγορὰν ἔπεμπον· ᾐτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν ἁρμοστὴν τούτων αἴτιον εἶναι.

§ 20 - 21 » Ὃ δὲ λέγεις βίᾳ εἰσελθόντας σκηνοῦν, εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς ἠξιοῦμεν τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς οἰκίας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέῳγον τὰς πύλας, ᾗ ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτῃ εἰσελθόντες ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν ταῖς οἰκίαις οἱ κάμνοντες τὰ αὑτῶν δαπανῶντες, καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ ἁρμοστῇ ὦσιν οἱ κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ᾖ κομίσασθαι αὐτούς, ὅταν βουλώμεθα. Οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ὁρᾶτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῇ τάξει, παρεσκευασμένοι, ἂν μέν τις εὖ ποιῇ, ἀντευποιεῖν, ἂν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι.

§ 22 - 23 » Ἃ δὲ ἠπείλησας, ὡς, ἢν ὑμῖν δοκῇ, Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς ἢν μὲν ἀνάγκη ᾖ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἤδη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίοις ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν· ἂν δὲ δοκῇ ἡμῖν καὶ φίλον ποιεῖσθαι τὸν Παφλαγόνα — ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαττίων —, πειρασόμεθα συμπράττοντες αὐτῷ, ὧν ἐπιθυμεῖ, φίλοι γίγνεσθαι ».

§ 24 - 25 Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑκατωνύμῳ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις, παρελθὼν δ' αὐτῶν ἄλλος εἶπεν, ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἥκοιεν, ἀλλὰ ἐπιδείξοντες, ὅτι φίλοι εἰσί. « Καὶ ξενίοις, ἢν μὲν ἔλθητε πρὸς τὴν Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα, νῦν δὲ τοὺς ἐνθάδε κελεύσομεν διδόναι, ἃ δύνανται· ὁρῶμεν γὰρ πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε ». Ἐκ τούτου ξένιά τε ἔπεμπον οἱ Κοτυωρῖται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλά τε καὶ φιλικὰ διελέγοντο τά τε ἄλλα καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀνεπυνθάνοντο.

[Τὴν ἑπομένην συγκαλοῦν οἱ στρατηγοὶ τὸν στρατὸν εἰς συνέλευσιν καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Σινωπέων, ἵνα συσκεφθοῦν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας, ἂν πρέπει νὰ κάμουν τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης. Ἀποφασίζουν νὰ γίνῃ ἡ πορεία διὰ θαλάσσης καὶ οἱ Σινωπεῖς ἀναλαμβάνουν νὰ χορηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο πλοῖα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ξενοφῶν κατηγορηθείς, ὅτι ἐκτύπησέ τινας καὶ ἐφέρετο ὑβριστικῶς, ἀπολογεῖται καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι, ὁσάκις ἠναγκάσθη νὰ κτυπήσῃ τινὰ καὶ νὰ μεταχειρισθῇ βίαν, τὸ ἔκαμε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ στρατεύματος καὶ διατήρησιν τῆς πειθαρχίας· οὕτω π.χ. λέγει, ὅτι ἐκτύπησε στρατιώτας τινάς, διότι οὗτοι ἀφήνοντες τὰς τάξεις των καὶ τρέχοντες ἤθελον νὰ ἁρπάζουν λάφυρα καὶ νὰ πλεονεκτοῦν. Ἀναφέρει δὲ καὶ ἄλλας περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας δικαίως μετεχειρίσθη βίαν. Τέλος ἐκφράζει τὸ παράπονον, ὅτι τὰ μὲν κακά, ὅσα ἔπαθον ἀπ' αὐτόν, ἐνθυμοῦνται, τὰ δὲ καλά, τὰ ὁποῖα ἔλαβον παρ' αὐτοῦ λησμονοῦν. **« Ἀλλὰ μὴν »**, *λέγει,* **« καλόν γε καὶ δίκαιον καὶ ὅσιον καὶ ἥδιον τῶν ἀγαθῶν μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν μεμνῆσθαι ».** *]*

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΤΥΩΡΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΝ

(Μάϊος - Ὀκτώβριος τοῦ 400 π.Χ.)

20. Συνθῆκαι τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων. Ἄφιξις εἰς τὴν Σινώπην καὶ ἐκλογὴ ἑνὸς ἄρχοντος.

(**1**, 1 - 22, 24 - 33)

§ 1 - 3 Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἔζων, οἱ δὲ καὶ λῃζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. Ἐκλώπευον δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες εὖ μάλα τοὺς ἀποσκεδαννυμένους καὶ τῆς νυκτὸς τοὺς πρόσω σκηνοῦντας ἐπειρῶντο κακουργεῖν· καὶ πολεμικώτατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ τούτων. Ὁ δὲ Κορύλας, ὃς ἐτύγχανε τότε Παφλαγονίας ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἕλληνας πρέσβεις ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς καλάς, λέγοντας, ὅτι Κορύλας ἕτοιμος εἴη τοὺς Ἕλληνας μήτε ἀδικεῖν μήτε ἀδικεῖσθαι. Οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρατιᾷ βουλεύσοιντο, ἐπὶ ξένια δὲ ἐδέχοντο αὐτούς· παρεκάλεσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι.

§ 4 - 6 Θύσαντες δὲ βοῦς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἄλλα ἱερεῖα εὐωχίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποσιν ἐδείπνουν καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγχανον ἐν τῇ χώρᾳ. Ἐπεὶ δὲ σπονδαί τε ἐγένοντο καὶ ἐπαιάνισαν, ἀνέστησαν πρῶτον μὲν Θρᾷκες καὶ πρὸς αὐλὸν ὠρχήσαντο σὺν τοῖς ὅπλοις καὶ ἥλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πᾶσιν ἐδόκει· ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πως. Καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. Καὶ ὁ μὲν σκυλεύσας τὰ ὅπλα τοῦ ἑτέρου ἐξῄει ᾄδων τὸν Σιτάλκαν· ἄλλοι δὲ τῶν Θρᾳκῶν τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τεθνηκότα· ὁ δὲ οὐδὲν ἐπεπόνθει.

Μετὰ τοῦτο Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἳ ὠρ- § 7 - 8
χοῦντο τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὅπλοις. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν ὅδε· ὁ μὲν παραθέμενος τὰ ὅπλα σπείρει καὶ ζευγηλατεῖ πυκνὰ στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, λῃστὴς δὲ προσέρχεται· ὁ δ' ἐπειδὰν προΐδῃ, ἀπαντᾷ ἁρπάσας τὰ ὅπλα καὶ μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποίουν ἐν ρυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ λῃστής, δήσας τὸν ἄνδρα, καὶ τὸ ζεῦγος ἀπάγει· ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν λῃστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βοῦς ζεύξας ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένον ἐλαύνει.

Μετὰ τοῦτο Μυσὸς εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχων § 9 - 11
πέλτην καὶ τοτὲ μέν, ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος ὠρχεῖτο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἕνα ἐχρῆτο ταῖς πέλταις, τοτὲ δ' ἐδινεῖτο καὶ ἐξεκυβίστα ἔχων τὰς πέλτας, ὥστε ὄψιν καλὴν φαίνεσθαι. Τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὠρχεῖτο κρούων τὰς πέλτας καὶ ὤκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ρυθμῷ ἐποίει πρὸς τὸν αὐλόν. Μετὰ δὲ τοῦτον οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἀρκάδων ἀναστάντες ἐξοπλισάμενοι, ὡς ἐδύναντο κάλλιστα, ἦσάν τε ἐν ρυθμῷ πρὸς τὸν ἐνόπλιον ρυθμὸν αὐλούμενοι καὶ ἐπαιάνισαν καὶ ὠρχήσαντο, ὥσπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις.

Ὁρῶντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεινὰ ἐποιοῦντο πάσας τὰς § 12 - 13
ὀρχήσεις ἐν ὅπλοις εἶναι. Ἐπὶ τούτοις ὁρῶν ὁ Μυσὸς ἐκπεπληγμένους αὐτοὺς ὀρχηστρίδα εἰσάγει ἐνσκευάσας, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, καὶ ἀσπίδα δοὺς κούφην αὐτῇ. Ἡ δὲ ὠρχήσατο πυρρίχην ἐλαφρῶς. Ἐνταῦθα κρότος ἦν πολύς. Τῇ μὲν νυκτὶ ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 14 - 16 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προσῆγον τοὺς πρέσβεις εἰς τὸ στράτευμα· καὶ ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μήτε ἀδικεῖν Παφλαγόνας μήτε ἀδικεῖσθαι. Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ᾤχοντο· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῷ ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλαγονίαν. Τῇ δ' ἄλλῃ ἀφικνοῦνται εἰς Σινώπην καὶ ὡρμίσαντο εἰς Ἁρμήνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν τῇ Παφλαγονικῇ, Μιλησίων δὲ ἄποικοί εἰσιν. Οὗτοι δὲ ξένια πέμπουσι τοῖς Ἕλλησιν ἀλφίτων μὲν μεδίμνους τρισχιλίους, οἴνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. Καὶ Χειρίσοφος ἐνταῦθα ἦλθε τριήρη ἔχων. Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων ἄγοντά τι σφίσιν ἥκειν· ὁ δ' ἦγε μὲν οὐδέν, ἀπήγγελλε δέ, ὅτι ἐπαινοίη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος καὶ οἱ ἄλλοι καὶ ὅτι ὑπισχνεῖτο Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοιντο ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσεσθαι.

§ 17 - 18 Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἁρμήνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας πέντε. Ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγὺς γίγνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσῄει αὐτούς, ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκοιντο. Ἡγήσαντο οὖν, εἰ ἕνα ἕλοιντο ἄρχοντα, μᾶλλον ἄν, ἢ πολυαρχίας οὔσης, δύνασθαι τὸν ἕνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καί, εἴ τι δέοι λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καί, εἴ τι αὖ δέοι φθάνειν, ἧττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἑνὶ περαίνεσθαι ἄν· τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί.

§ 19 - 21 Ὡς δὲ ταῦτα διενοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα· καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιόντες αὐτῷ, ὅτι ἡ στρατιὰ οὕτω γιγνώσκει καὶ εὔνοιαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν τῇ μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μείζω οὕτως ἑαυτῷ γίγνεσθαι παρὰ τοῖς φίλοις καὶ εἰς τὴν πόλιν τὸ αὑτοῦ ὄνομα μεῖζον ἀφίξε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σθαι, ἴσως δὲ καὶ ἀγαθοῦ τινος ἂν αἴτιος τῇ στρατιᾷ γενέσθαι. Τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπῆρεν αὐτὸν ἐπιθυμεῖν αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. Ὁπότε δ' αὖ ἐνθυμοῖτο, ὅτι ἄδηλον μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, ὅπῃ τὸ μέλλον ἕξει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ κίνδυνος εἴη καὶ τὴν προειργασμένην δόξαν ἀποβαλεῖν, ἠπορεῖτο.

Ἀπορουμένῳ δὲ αὐτῷ ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς θεοῖς § 22 - 24
ἀνακοινῶσαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ. Θυομένῳ δὲ αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μήτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς μήτε, εἰ αἱροῖντο, ἀποδέχεσθαι. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

Ἡ δὲ στρατιὰ συνῆλθε καὶ πάντες ἔλεγον ἕνα αἱρεῖσθαι· § 25 - 28
καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προὐβάλλοντο αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει δῆλον εἶναι, ὅτι αἱρήσονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη καὶ ἔλεγε τάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἥδομαι μὲν ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος, εἴπερ ἄνθρωπός εἰμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὔχομαι δοῦναί μοι τοὺς θεοὺς αἴτιόν τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ μέντοι ἐμὲ προκριθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ' ἧττον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι δέοισθε παρ' αὐτῶν· ἐμοὶ τε αὖ οὐ πάνυ τι νομίζω ἀσφαλὲς εἶναι τοῦτο· οἶδα γάρ, ὅτι καὶ τῇ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίησαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὡμολόγησαν, αὐθὺς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρκησαν τὴν πόλιν. Εἰ οὖν ταῦτα εἰδὼς ἐγὼ δοκοίην, ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ' ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, ἐκεῖνο φοβοῦμαι, μὴ λίαν ἂν ταχὺ σωφρονισθείην.

» Ὃ δὲ ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἧττον ἂν στάσις εἴη, ἑνὸς ἄρ- § 29
χοντος ἢ πολλῶν, εὖ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἑλόμενοι οὐχ εὑρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γάρ, ὅστις ἐν πολέμῳ ὢν στα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν· ἐὰν δὲ ἐμὲ ἕλησθε, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἴ τινα εὕροιτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον ».

§ 30 - 31 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε, πολὺ πλείονες ἀνίσταντο λέγοντες, ὡς δέοι αὐτὸν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἴη, εἰ οὕτως ἔχοι· « ἢ ὀργιοῦνται Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἱρῶνται ; ἐπεί, εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει », ἔφη, « οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι Ἀρκάδες ἐσμέν ». Ἐνταῦθα δὴ ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύβησαν. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος ἐνδέον, παρελθὼν εἶπεν· « Ἀλλ', ὦ ἄνδρες », ἔφη, « ὡς πάνυ εἰδῆτε, ὀμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἦ μὴν ἐγώ, ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ᾐσθανόμην, ἐθυόμην, εἰ βέλτιον εἴη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ ὑποστῆναι· καί μοι οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γνῶναι, ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαί με δεῖ ».

§ 32 - 33 Οὕτω δὴ Χειρίσοφον αἱροῦνται. Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ ᾑρέθη, παρελθὼν εἶπεν· « Ἀλλ', ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν ἴστε, ὅτι οὐδ' ἂν ἔγωγε ἐστασίαζον, εἰ ἄλλον εἵλεσθε. Ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἵλεσθε », ἔφη, « καὶ ἐγὼ πειράσομαι, ὅ,τι ἂν δύνωμαι, ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. Καὶ ὑμεῖς παρασκευάζεσθε ὡς αὔριον, ἐὰν πλοῦς ᾖ, ἀναξόμενοι· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν· ἅπαντας οὖν δεῖ ἐκεῖσε πειρᾶσθαι κατασχεῖν· τὰ δ' ἄλλα, ἐπειδὰν ἐκεῖσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα ».

[Ἀπὸ τὴν Σινώπην μετὰ διήμερον πλοῦν φθάνουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἑλληνικὴν πόλιν Ἡράκλειαν· ἐδῶ ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεώτας, οἱ ὁποῖοι προθύμως τοὺς ἐφιλοξένησαν, ζητοῦν χρήματα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χειρίσοφος καὶ ὁ Ξενοφῶν ἠρνοῦντο νὰ ἐξαναγκάσουν πόλιν ἑλληνικὴν νὰ δώσῃ χρήματα, γίνεται στάσις εἰς τὸ στράτευμα καὶ διαίρεσις αὐτοῦ. Οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν περὶ τοὺς 4.500, ἐκ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λέγουν δέκα στρατηγοὺς καὶ λαβόντες πλοῖα ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεώτας ἀποπλέουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, ὁ Χειρίσοφος μὲ 2.100 στρατιώτας πορεύεται διὰ ξηρᾶς ἀνὰ τὴν παραλίαν καὶ ὁ Ξενοφῶν μὲ 2.100 ἀποβιβάζεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Θρᾴκης καὶ τῆς Ἡρακλεώτιδος καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς.

Οἱ Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί, εὐθὺς ὡς ἀπεβιβάσθησαν τὴν νύκτα εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, βαδίζουν εἰς τὰς πλησίον κειμένας θρᾳκικὰς κώμας· τὴν ἑπομένην δὲ πρωίαν ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν πρὸς λαφυραγωγίαν καὶ κατορθώνουν νὰ λάβουν πολλὰ λάφυρα· ἀλλ' οἱ Θρᾷκες συναθροισθέντες καταδιώκουν αὐτοὺς καί, ἀφοῦ ἐφόνευσαν πολλούς, ἀναγκάζουν τοὺς λοιποὺς νὰ ὑποχωρήσουν εἴς τινα λόφον καὶ ἐδῶ τοὺς πολιορκοῦν.

Τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν μαθὼν ὁ Ξενοφῶν συναθροίζει τοὺς στρατιώτας του καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ σπεύσουν εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων. Οἱ Θρᾷκες ἀντιληφθέντες τὴν βοήθειαν φεύγουν τὴν νύκτα καὶ οὕτως οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπροσδοκήτως ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τρέπονται πρὸς τὴν Κάλπην, ὅπου συναντοῦν τὸν Χειρίσοφον· μετ' ὀλίγον δὲ καταφθάνει ἐδῶ καὶ ὁ Ξενοφῶν καὶ χαίρουν ὅλοι διὰ τὴν συνάντησιν καὶ συνένωσιν.

Συνενωθέντες πάλιν οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουν ταύτην τὴν ἡμέραν πλησίον τοῦ λιμένος τῆς Κάλπης. Τὴν δ' ἑπομένην ἐξέρχονται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας, διὰ νὰ εὕρουν τροφὰς καὶ διὰ νὰ θάψουν τοὺς νεκρούς. Ἀφοῦ δ' ἔθαψαν αὐτούς, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν συναθροισθέντες οἱ στρατιῶται πρῶτον μὲν ἀποφασίζουν νὰ θανατώσουν πάντα, ὅστις εἰς τὸ ἑξῆς ἤθελε κάμει λόγον περὶ διαιρέσεως τοῦ στρατοῦ, ἔπειτα δὲ ἐκλέγουν καὶ πάλιν ὡς ἄρχοντας τοὺς παλαιοὺς στρατηγούς, ἀντὶ δὲ τοῦ Χειρισόφου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποθάνει, τὸν Νέωνα.

Ὁ Νέων βλέπων τοὺς στρατιώτας εἰς κακὴν κατάστασιν δι' ἔλλειψιν τροφίμων ἐξάγει δισχιλίους στρατιώτας πρὸς λαφυραγωγίαν· ἀλλὰ οἱ Βιθυνοὶ Θρᾷκες βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Φαρναβάζου τρέπουν αὐτοὺς εἰς φυγὴν καὶ φονεύουν περὶ τοὺς 500.

Τὴν ἑπομένην ἠναγκάσθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ ἀποσυρθοῦν εἰς ὀχυρὰν θέσιν καὶ ἐδῶ ὀχυροῦνται διὰ τάφρου καὶ χαρακώματος· ἀφοῦ δὲ ἀφῆκαν εἰς τὸ ὠχυρωμένον στρατόπεδον τὸν Νέωνα μαζὶ μὲ τοὺς πρεσβυτέρους, ἔρχονται οἱ λοιποὶ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα εἰς τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς καὶ θάπτουν τοὺς νεκρούς. Ἀλλὰ βλέπουν ἀπέναντί των ἐπί τινων λόφων συντεταγμένους τοὺς Βιθυνοὺς καὶ τοὺς ἱππεῖς τοῦ Φαρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ναβάζου· ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὁρμοῦν κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς τρέπουν εἰς φυγήν. Μετὰ τοῦτο περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀφοῦ ἔστησαν τρόπαιον, ἐπιστρέφουν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἐξησφαλίσθησαν ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τῶν Βιθυνῶν, διαμένουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης· ἐξερχόμενοι δὲ εἰς τὰ πέριξ ἐλεηλάτουν αὐτὰ καὶ ἔφερον εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφθόνους τροφάς· ἄλλοτε δὲ ἐπρομηθεύοντο τροφὰς ἀγοράζοντες ἀπὸ τὰ καταπλέοντα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται ὁ Κλέανδρος, ὁ ἁρμοστὴς τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ὑπόσχεται, ἐὰν οἱ θεοὶ τὸ ἐπιτρέψουν, νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας θυσιάζων διὰ τὴν πορείαν δὲν εἶχε τὰς θυσίας εὐνοϊκὰς δι' αὐτήν, ἀποφεύγει νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας ὑποσχεθεὶς νὰ ὑποδεχθῇ αὐτούς, ὅσον δύναται καλύτερα, ὅταν φθάσουν εἰς τὸ Βυζάντιον. Καὶ οὗτος μὲν ἀνεχώρησεν. Οἱ δὲ Ἕλληνες πεζῇ διὰ τῆς Βιθυνίας πορευόμενοι μετὰ ἓξ ἡμέρας φθάνουν εἰς τὴν Χρυσόπολιν.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ. ΑΠΟ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΡᾼΚΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡᾼΚΗΝ ΠΑΛΙΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ

(Ὀκτώβριος τοῦ 400 - Μάρτιος τοῦ 399 π. Χ.)

21. Οἱ Ἕλληνες ἐν Βυζαντίῳ.

(1, 2 - 32)

Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα, μὴ ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χώραν στρατεύηται, πέμψας πρέσβεις πρὸς Ἀναξίβιον τὸν ναύαρχον — ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὢν — ἐδεῖτο διαβιβάσαι τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ὑπισχνεῖτο πάντα ποιήσειν αὐτῷ, ὅσα δέοι. Καὶ ὁ Ἀναξίβιος μετεπέμψατο τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς εἰς Βυζάντιον καὶ ὑπισχνεῖτο, εἰ διαβαῖεν, μισθοφορὰν ἔσεσθαι τοῖς στρατιώταις. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι ἔφασαν βουλευσάμενοι ἀπαγγελεῖν, Ξενοφῶν δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἀπαλλάξοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ βούλοιτο ἀποπλεῖν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδιαβάντα ἔπειτα οὕτως ἀπαλλάττεσθαι. Ἔφη οὖν ταῦτα ποιήσειν. § 2 - 4

Σεύθης δὲ ὁ Θρᾷξ πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενοφῶντα συμπροθυμεῖσθαι, ὅπως διαβῇ τὸ στράτευμα, καὶ ἔφη οὐ μεταμελήσειν αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι. Ὁ δ' εἶπεν· «Ἀλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαβήσεται· τούτου ἕνεκα μηδὲν τελείτω μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μηδενί· ἐπειδὰν δὲ διαβῇ, ἐγὼ μὲν ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας καὶ ἐπικαιρίους ὄντας προσφερέσθω, ὡς ἂν αὐτῷ δοκῇ». § 5 - 6

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 7 - 10 Ἐκ τούτου διαβαίνουσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον οἱ στρατιῶται. Καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκήρυξε δὲ λαβόντας τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξιέναι, ὡς ἀποπέμψων τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσων. Ἐνταῦθα οἱ στρατιῶται ἤχθοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζεσθαι εἰς τὴν πορείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. Καὶ ὁ Ξενοφῶν, Κλεάνδρῳ τῷ ἁρμοστῇ ξένος γεγενημένος, προσελθὼν ἠσπάζετο αὐτὸν ὡς ἀποπλευσόμενος ἤδη. Ὁ δὲ αὐτῷ λέγει· «Μὴ ποιήσῃς ταῦτα· εἰ δὲ μή», ἔφη, «αἰτίαν ἕξεις, ἐπεὶ καὶ νῦν τινες ἤδη σὲ αἰτιῶνται, ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρχεται τὸ στράτευμα». Ὁ δ' εἶπεν· «Αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ τούτου, ἀλλ' οἱ στρατιῶται αὐτοί, οἱ ἐπισιτισμοῦ δεόμενοι ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον». «Ἀλλ' ὅμως», ἔφη, «ἐγὼ σοι συμβουλεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς συμπορευσόμενον, ἐπειδὰν δ' ἔξω γένηται τὸ στράτευμα, τότε ἀπαλλάττεσθαι». «Ταῦτα τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «ἐλθόντες πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα». Οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον ταῦτα.

§ 11 - 14 Ὁ δὲ ἐκέλευεν οὕτω ποιεῖν καὶ ἐξιέναι τὴν ταχίστην συσκευασαμένους καὶ προσανειπεῖν, ὃς ἂν μὴ παρῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμόν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται. Ἐντεῦθεν ἐξῆσαν οἵ τε στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἄρδην πάντες πλὴν ὀλίγων ἔξω ἦσαν, καὶ Ἐτεόνικος εἱστήκει παρὰ τὰς πύλας, ὡς, ὁπότε ἔξω γένοιντο πάντες, συγκλείσων τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλῶν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἔλεξε· «Τὰ μὲν ἐπιτήδεια», ἔφη, «λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρᾳκίων κωμῶν· εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τἆλλα ἐπιτήδεια· λαβόντες δὲ πορεύεσθε εἰς Χερρόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσει». Ἐπακούσαντες δέ τινες τῶν στρατιωτῶν ταῦτα ἢ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. Καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πότερα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πολέμιος εἴη ἢ φίλος, καὶ πότερα διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους δέοι πορεύεσθαι ἢ κύκλῳ διὰ μέσης τῆς Θρᾴκης.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες § 15 - 17
τὰ ὅπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὴν πόλιν εἰσιόντες. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον προσθέοντας τοὺς ὁπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. Οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας καὶ ἔλεγον, ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς πολεμίους· κατασχίσειν τε τὰς πύλας ἔφασαν, εἰμὴ ἑκόντες ἀνοίξουσιν. Ἄλλοι δὲ ἔθεον ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ τὴν χηλὴν τὸ τεῖχος ὑπερβάντες εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δέ, οἳ ἔτι ἐτύγχανον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν, ὡς ὁρῶσι τὰ ἐπὶ ταῖς πύλαις πράγματα, διακόπτοντες ταῖς ἀξίναις τὸν μοχλόν, ἀναπεταννύασι τὰς πύλας, οἱ δ' εἰσπίπτουσιν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὡς εἶδε τὰ γιγνόμενα, δείσας, μὴ ἐφ' ἁρ- § 18 - 20
παγὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήκεστα κακὰ γένοιτο τῇ πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ συνεισπίπτει εἴσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. Οἱ δὲ Βυζάντιοι, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βίᾳ εἰσπῖπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οἱ μὲν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε, ὅσοι δὲ ἔνδον ἐτύγχανον ὄντες, ἔξω, οἱ δὲ καθεῖλκον τὰς τριήρεις, ὡς ἐν ταῖς τριήρεσι σῴζοιντο, πάντες δὲ ᾤοντο ἀπολωλέναι, ὡς ἑαλωκυίας τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀποφεύγει. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος καταδραμὼν ἐπὶ θάλατταν ἐν ἁλιευτικῷ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ εὐθὺς μεταπέμπεται ἐκ Καλχηδόνος φρουρούς· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει σχεῖν τοὺς ἄνδρας.

Οἱ δὲ στρατιῶται, ὡς εἶδον Ξενοφῶντα, προσπίπτουσι § 21 - 24
πολλοὶ αὐτῷ καὶ λέγουσι· « Νῦν σοι ἔξεστιν, ὦ Ξενοφῶν, ἀνδρὶ γενέσθαι. Ἔχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρήματα, ἔχεις ἄνδρας τοσούτους. Νῦν ἄν, εἰ βούλοιο, σύ τε ἡμᾶς ὀνήσαις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν ». Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Ἀλλ' εὖ γε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τούτων ἐπιθυμεῖτε, θέσθε τὰ ὅπλα ἐν τάξει ὡς τάχιστα ». Καὶ αὐτός τε παρηγγύα ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευε παρεγγυᾶν. Οἱ δὲ αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ταττόμενοι οἵ τε ὁπλῖται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς ὀκτὼ ἐγένοντο καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρας ἑκάτερον παρεδεδραμήκεσαν. Τὸ δὲ χωρίον, τὸ Θρᾴκιον καλούμενον, ὡς κάλλιστον ἐκτάξασθαί ἐστιν, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν.

§ 25 Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὅπλα καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφῶν τὴν στρατιὰν καὶ λέγει τάδε· « Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε δεινὰ πάσχειν ἐξαπατώμενοι, οὐ θαυμάζω. Ἢν δὲ τῷ θυμῷ χαριζώμεθα καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς ἐξαπάτης τιμωρησώμεθα καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν διαρπάσωμεν, ἐνθυμεῖσθε, ἃ ἔσται ἐντεῦθεν.

§ 26 - 27 » Πολέμιοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. Οἷος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο, εἰκάζειν δὴ ἔξεστιν ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. Ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔχοντες τριήρεις τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις οὐκ ἐλάττους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ προσόδου οὔσης κατ' ἐνιαυτὸν ἀπό τε τῶν ἐνδήμων καὶ τῆς ὑπερορίας οὐ μεῖον χιλίων ταλάντων· ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἁπασῶν καὶ ἔν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν, ἔχοντες κατεπολεμήθημεν οὕτως, ὡς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε.

§ 28 » Νῦν δὲ δὴ τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν, Λακεδαιμονίων μὲν καὶ τοὺς ἀρχαίους συμμάχους ἐχόντων, Ἀθηναίων δὲ καὶ τῶν ἐκείνοις τότε συμμάχων πάντων Λακεδαιμονίοις προσγε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γενημένων, Τισσαφέρνους δὲ καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάντων πολεμίων ἡμῖν ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω βασιλέως, ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα ; Τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων, ἔστι τις οὕτως ἄφρων, ὅστις οἴεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι ;

» Μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχρῶς ἀπολώμεθα πο- § 29 - 31
λέμιοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις φίλοις τε καὶ οἰκείοις. Πάντες γὰρ οὗτοι ἐν ταῖς πόλεσίν εἰσι ταῖς ἐφ' ἡμᾶς στρατευσομέναις, καὶ δικαίως, εἰ βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα κρατοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ πόλιν πρώτην, εἰς ἣν ἤλθομεν, ἐκπορθήσομεν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν εὔχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιδεῖν ὑφ' ὑμῶν γενόμενα, μυρίας κατὰ τῆς γῆς ὀργυιὰς γενέσθαι. Καὶ ὑμῖν δὲ συμβουλεύω Ἕλληνας ὄντας τοῖς τῶν Ἑλλήνων προεστηκόσι πειθομένους πειρᾶσθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν. Ἐὰν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀδικουμένους τῆς γοῦν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. Καὶ νῦν μοι δοκεῖ πέμψαντας Ἀναξιβίῳ πρέσβεις εἰπεῖν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες εἰσεληλύθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' εὑρησόμενοι, ἢν δυνώμεθα, παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι, εἰ δὲ μή, δηλώσοντές γε, ὅτι οὐκ ἐξαπατώμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα ».

Ταῦτα ἔδοξε καὶ πέμπουσιν Ἱερώνυμόν τε Ἠλεῖον ἐ- § 32
ροῦντα ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλήσιον Ἀχαιόν. Οἱ μὲν ταῦτα ᾤχοντο ἐροῦντες.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὸ στράτευμα, παρουσιάζεται δὲ εἰς αὐτὸ κάποιος Θηβαῖος τυχοδιώκτης, ὁ Κοιρατάδας, ὁ ὁποῖος ὑπόσχεται νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸ Δέλτα τῆς Θρᾴκης, παρέχων εἰς αὐτοὺς ἄφθονα τὰ τρόφιμα· οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ ὁ Ἀναξίβιος οὐδὲν ὡρισμένον ἀπήντησε, δέχονται τὸν Κοιρατάδαν ὡς στρατηγὸν καὶ ἐξέρχονται ἐκ τοῦ Βυζαντίου· ἀλλ' ὁ Κοιρατάδας, ἐπειδὴ δὲν ἠδύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νατο νὰ παρέχῃ τροφὴν δι' ὅλον τὸ στράτευμα, παραιτεῖται ἀπὸ τὴν στρατηγίαν καὶ ἀναχωρεῖ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κοιρατάδα τὸ στράτευμα διέμενεν εἰς κώμας τῆς Θρᾴκης κειμένας πέριξ τοῦ Βυζαντίου καὶ δὲν ἐγνώριζεν εἰς ποῖον μέρος νὰ διευθυνθῇ. Οἱ στρατηγοὶ ἐδιχονόουν, διότι ἄλλος μὲν ἤθελε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Σεύθην, τὸν ἡγεμόνα τῆς Θρᾴκης, ἄλλος δὲ εἰς τὴν Θρᾳκικὴν Χερσόνησον, ἄλλος δὲ ἤθελε νὰ διαβιβασθῇ πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ φθάνει εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ ἁρμοστὴς Ἀρίσταρχος ὡς διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου καὶ ὁ ναύαρχος Πῶλος ὡς διάδοχος τοῦ Ἀναξιβίου· τῇ συμβουλῇ τοῦ τελευταίου πωλεῖ ὁ Ἀρίσταρχος 400 ὑπολειφθέντας εἰς τὸ Βυζάντιον στρατιώτας τοῦ Κύρου. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος, ἀφοῦ ἔπλευσεν εἰς τὸ Πάριον μαζὶ μὲ τὸν Ξενοφῶντα, ἀποστέλλει εἰς τὸν Φαρνάβαζον ἀπεσταλμένους, διὰ νὰ τοῦ ὑπενθυμίσῃ, ὅ,τι τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῇ. Ἀλλ' ὁ Φαρνάβαζος, ἀφοῦ ἔμαθεν, ὅτι ἦλθεν ἄλλος ἁρμοστὴς εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀναξίβιος δὲν ἦτο πλέον ναύαρχος, οὐδὲν μὲν ἀποκρίνεται εἰς τὸν Ἀναξίβιον, διεξάγει δὲ μὲ τὸν Ἀρίσταρχον διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ Κυρείου στρατεύματος. Τότε ὁ Ἀναξίβιος, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, παρακινεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στράτευμα καί, ἀφοῦ ὁδηγήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρους εἰς τὴν Πέρινθον, νὰ διαβιβάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Φαρναβάζου.

Ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στράτευμα, οἱ δὲ στρατιῶται τὸν ὑποδέχονται μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ εὐθὺς τὸν ἀκολουθοῦν, προθυμότατοι νὰ διαβιβασθοῦν ἐκ τῆς Θρᾴκης εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀλλ' ὁ νέος ἁρμοστὴς Ἀρίσταρχος, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν Φαρνάβαζον, ἐμποδίζει αὐτοὺς νὰ διαβιβασθοῦν.

Εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν εὑρεθεὶς ὁ Ξενοφῶν μεταβαίνει μαζὶ μὲ ἄλλους στρατιώτας εἰς τὸν Σεύθην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπανειλημμένως εἶχε παρακληθῇ νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ στράτευμα. Ὁ Σεύθης, ἐπειδὴ ἐπεθύμει νὰ ἀνακτήσῃ τὴν πατρικήν του ἀρχήν, τὴν ὁποίαν εἶχε στερηθῇ, ὑπόσχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι καὶ μεγάλους μισθοὺς καὶ χώραν καὶ ἄλλα θὰ δώσῃ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἐὰν τὸν βοηθήσουν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

22. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον.

(3, 1 - 33)

Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπήλαυνον· καὶ πρὸ ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἀπήγγειλαν ἕκαστοι τοῖς πέμψασιν. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, ὁ μὲν Ἀρίσταρχος πάλιν ἐκάλει τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγούς· τοῖς δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἀρίσταρχον ὁδὸν ἐᾶσαι, τὸ δὲ στράτευμα συγκαλέσαι. Καὶ συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος· οὗτοι δὲ ἀπεῖχον ὡς δέκα στάδια. § 1 - 2

Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἀναστὰς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· « Ἄνδρες, διαπλεῖν μέν, ἔνθα βουλόμεθα, Ἀρίσταρχος τριήρεις ἔχων κωλύει· ὥστε εἰς πλοῖα οὐκ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν· οὗτος δὲ αὐτὸς κελεύει εἰς Χερρόνησον βίᾳ διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους πορεύεσθαι· ἢν δὲ κρατήσαντες τούτου ἐκεῖσε ἔλθωμεν, οὔτε πωλήσειν ἔτι ὑμᾶς φησιν, ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε ἐξαπατήσεσθαι ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθόν, οὔτε περιόψεσθαι ἔτι, ὥσπερ νυνί, δεομένους τῶν ἐπιτηδείων. Οὗτος μὲν ταῦτα λέγει· Σεύθης δέ φησιν, ἂν πρὸς ἐκεῖνον ἴητε, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς. Νῦν οὖν σκέψασθε, πότερον ἐνθάδε μένοντες τοῦτο βουλεύσεσθε ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, ἐπεὶ ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὥστε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ ἀργυρίου ἐῶσι λαμβάνειν, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κώμας, ὅθεν οἱ ἥττους ἐῶσι λαμβάνειν, ἐκεῖ, ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια, ἀκούοντας, ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται, αἱρεῖσθαι, ὅ,τι ἂν ἡμῖν δοκῇ κράτιστον εἶναι. Καὶ ὅτῳ », ἔφη, « ταῦτα δοκεῖ, ἀράτω τὴν χεῖρα ». Ἀνέτειναν ἅπαντες. « Ἀπιόντες τοίνυν », ἔφη, « συσκευάζεσθε, καὶ ἐπειδὰν παραγγέλλῃ τις ἕπεσθε τῷ ἡγουμένῳ ». § 3 - 6

Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἡγεῖτο, οἱ δ' εἵποντο. Νέων δὲ καὶ παρ' Ἀριστάρχου ἄγγελοι ἔπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ § 7 - 9

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δ' οὐχ ὑπήκουον. Ἐπεὶ δ' ὅσον τριάκοντα σταδίους προεληλύθεσαν, ἀπαντᾷ Σεύθης. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἰδὼν αὐτὸν προσελάσαι ἐκέλευσεν, ὅπως, ὅτι πλείστων ἀκουόντων, εἴποι αὐτῷ, ἃ ἐδόκει συμφέρειν. Ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, εἶπε Ξενοφῶν· « Ἡμεῖς πορευόμεθα, ὅπου μέλλει ἕξειν τὸ στράτευμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων τοῦ Ἀριστάρχου αἱρησόμεθα, ἃ ἂν κράτιστα δοκῇ εἶναι. Ἢν οὖν ἡμῖν ἡγήσῃ, ὅπου πλεῖστά ἐστιν ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομιοῦμεν ξενίζεσθαι ». Καὶ ὁ Σεύθης ἔφη· « Ἀλλὰ οἶδα κώμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ ἐπιτήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν οὐ πολύ ». « Ἡγοῦ τοίνυν », ἔφη ὁ Ξενοφῶν.

§ 10 - 12 Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δείλης, συνῆλθον οἱ στρατιῶται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν στρατεύεσθαι σὺν ἐμοὶ καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν δώσειν τοῖς στρατιώταις κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα· ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. Σιτία δὲ καὶ ποτά, ὥσπερ καὶ νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἕξετε· ὁπόσα δ' ἂν ἁλίσκηται, ἀξιώσω αὐτὸς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατιθέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν πορίζω. Καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ ἐσόμεθα διώκειν καὶ ἀναζητεῖν· ἂν δέ τις ἀνθιστῆται, σὺν ὑμῖν πειρασόμεθα χειροῦσθαι ». Ἐπήρετο ὁ Ξενοφῶν· « Πόσον δὲ ἀπὸ θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαί σοι τὸ στράτευμα ; » Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Οὐδαμῇ πλεῖον ἑπτὰ ἡμερῶν, μεῖον δὲ πολλαχῇ ».

§ 13 - 14 Μετὰ ταῦτα ἐδίδοτο λέγειν τῷ βουλομένῳ· καὶ ἔλεγον πολλοὶ κατὰ ταὐτά, ὅτι παντὸς ἄξια λέγει Σεύθης· χειμὼν γὰρ ἦν καὶ οὔτε οἴκαδε ἀποπλεῖν τῷ τοῦτο βουλομένῳ δυνατὸν ἦν, διαγενέσθαι τε ἐν φιλίᾳ οὐχ οἷόν τε, εἰ δέοι ὠνουμένους ζῆν, ἐν δὲ τῇ πολεμίᾳ διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφαλέστερον μετὰ Σεύθου ἢ μόνους. Ὄντων δ' ἀγαθῶν τοσούτων, εἰ μισθὸν προσλήψοιντο, εὕρημα ἐδόκει εἶναι. Μετὰ ταῦτα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶπεν ὁ Ξενοφῶν· « Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μή, ἐπιψηφιῶ ἐγὼ ταῦτα ». Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε, καὶ ἔδοξε ταῦτα. Εὐθὺς δὲ Σεύθῃ εἶπεν, ὅτι συστρατεύσοιντο αὐτῷ.

Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τάξεις ἐσκήνησαν, στρα- § 15 - 17
τηγοὺς δὲ καὶ λοχαγοὺς ἐπὶ δεῖπνον Σεύθης ἐκάλεσε, πλησίον κώμην ἔχων. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις ἦσαν ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες, Ἡρακλείδης τις Μαρωνείτης, ὃς ἦν ἐκεῖ, προσιὼν ἑνὶ ἑκάστῳ, οὕστινας ᾤετο ἔχειν τι δοῦναι Σεύθῃ, πρῶτον μὲν πρὸς Παριανούς τινας, οἳ παρῆσαν φιλίαν διαπραξόμενοι πρὸς Μήδοκον, τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, καὶ δῶρα ἄγοντες αὐτῷ τε καὶ τῇ γυναικί, ἔλεγεν, ὅτι Μήδοκος μὲν ἄνω εἴη δώδεκα ἡμερῶν ἀπὸ θαλάττης ὁδόν, Σεύθης δ', ἐπεὶ τὸ στράτευμα τοῦτο εἴληφεν, ἄρχων ἔσοιτο ἐπὶ θαλάττῃ. « Γείτων οὖν ὢν ἱκανώτατος ἔσται ὑμᾶς καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν. Ἢν οὖν σωφρονῆτε, τούτῳ δώσετε, ὅ,τι ἂν ἄγητε· καὶ ἄμεινον ὑμῖν διακείσεται ἢ ἐὰν Μηδόκῳ, τῷ πρόσω οἰκοῦντι, διδῶτε ». Τούτους μὲν οὕτως ἔπειθεν.

Αὖθις δὲ Τιμασίωνι τῷ Δαρδανεῖ προσελθών, ἐπεὶ ἤκου- § 18 - 20
σεν αὐτῷ εἶναι καὶ ἐκπώματα καὶ τάπιδας βαρβαρικάς, ἔλεγεν, ὅτι νομίζοιτο, ὁπότε ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι Σεύθης, δωρεῖσθαι αὐτῷ τοὺς κληθέντας. « Οὗτος δ' ἢν μέγας ἐνθάδε γένηται, ἱκανὸς ἔσται σε καὶ οἴκαδε καταγαγεῖν καὶ ἐνθάδε πλούσιον ποιῆσαι ». Τοιαῦτα παρῄνει ἑκάστῳ προσιών. Προσελθὼν δὲ καὶ Ξενοφῶντι ἔλεγε· « Σὺ καὶ πόλεως μεγίστης εἶ καὶ παρὰ Σεύθῃ τὸ σὸν ὄνομα μέγιστόν ἐστι, καὶ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἴσως ἀξιώσεις καὶ τείχη λαμβάνειν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων ἔλαβον, καὶ χώραν· ἄξιον οὖν σοι καὶ μεγαλοπρεπέστατα τιμῆσαι Σεύθην. Εὔνους δέ σοι ὢν παραινῶ· εὖ οἶδα γάρ, ὅτι, ὅσῳ ἂν μείζω τούτῳ δωρήσῃ, τοσούτῳ μείζω ὑπὸ τούτου ἀγαθὰ πείσει ». Ἀκούων ταῦτα Ξενοφῶν ἠπόρει· διεβεβήκει γὰρ ἐκ Παρίου οὐκ ἔχων, εἰ μὴ παῖδα καὶ ἐφόδιον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 21 - 22 Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον τῶν τε Θρᾳκῶν οἱ κράτιστοι τῶν παρόντων καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ πρέσβεις, ὅσοι παρῆσαν ἀπὸ πόλεως, ἐκαθέζοντο μὲν κύκλῳ ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἔπειτα δὲ τρίποδες εἰσηνέχθησαν πᾶσιν· οὗτοι δ' ἦσαν κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων, καὶ ἄρτοι ζυμῖται μεγάλοι προσπεπερονημένοι ἦσαν πρὸς τοῖς κρέασι. Μάλιστα δ' αἱ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους ἀεὶ ἐτίθεντο· νόμος γὰρ ἦν. Καὶ πρῶτος τόδε ἐποίει Σεύθης· ἀνελόμενος τοὺς ἑαυτῷ παρακειμένους ἄρτους διέκλα κατὰ μικρὸν καὶ ἐρρίπτει, οἷς αὐτῷ ἐδόκει, καὶ τὰ κρέα ὡσαύτως, ὅσον μόνον γεύσασθαι ἑαυτῷ καταλιπών. Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ κατὰ ταὐτὰ ἐποίουν, καθ' οὓς αἱ τράπεζαι ἔκειντο.

§ 23 - 25 Ἀρκὰς δέ τις, Ἀρύστας ὄνομα, φαγεῖν δεινός, τὸ μὲν διαρριπτεῖν εἴα χαίρειν, λαβὼν δὲ εἰς τὴν χεῖρα ὅσον τριχοίνικον ἄρτον καὶ κρέα θέμενος ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδείπνει. Κέρατα δὲ οἴνου περιέφερον, καὶ πάντες ἐδέχοντο· ὁ δ' Ἀρύστας, ἐπεὶ παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἧκεν, εἶπεν ἰδὼν τὸν Ξενοφῶντα οὐκέτι δειπνοῦντα, « Ἐκείνῳ », ἔφη, « δός· σχολάζει γὰρ ἤδη, ἐγὼ δὲ οὐδέπω ». Ἀκούσας Σεύθης τὴν φωνὴν ἠρώτα τὸν οἰνοχόον, τί λέγει. Ὁ δὲ οἰνοχόος εἶπεν· ἑλληνίζειν γὰρ ἠπίστατο. Ἐνταῦθα μὲν δὴ γέλως ἐγένετο.

§ 26 - 28 Ἐπεὶ δὲ προὐχώρει ὁ πότος, εἰσῆλθεν ἀνὴρ Θρᾷξ ἵππον ἔχων λευκόν, καὶ λαβὼν κέρας μεστὸν εἶπε· « Προπίνω σοι, ὦ Σεύθη, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι, ἐφ' οὗ καὶ διώκων, ὃν ἂν ἐθέλῃς, αἱρήσεις καὶ ἀποχωρῶν οὐ φοβήσει τὸν πολέμιον ». Ἄλλος παῖδα εἰσαγαγὼν οὕτως ἐδωρήσατο προπίνων, καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί. Καὶ Τιμασίων προπίνων ἐδωρήσατο φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ τάπιδα ἀξίαν δέκα μνῶν. Γνήσιππος δέ τις Ἀθηναῖος ἀναστὰς εἶπεν, ὅτι ἀρχαῖος εἴη νόμος κάλλιστος τοὺς μὲν ἔχοντας διδόναι τῷ βασιλεῖ τιμῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἕνεκα, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι διδόναι τὸν βασιλέα « ἵνα καὶ ἐγώ », ἔφη, « ἔχω σοι δωρεῖσθαι καὶ τιμᾶν ».

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἠπορεῖτο, τί ποιήσει· καὶ γὰρ ἐτύγχανεν § 29 - 31
ὡς τιμώμενος ἐν τῷ πλησιαιτάτῳ δίφρῳ Σεύθῃ καθήμενος. Ὁ δὲ Ἡρακλείδης ἐκέλευεν αὐτῷ τὸ κέρας ὀρέξαι τὸν οἰνοχόον. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀνέστη δεξάμενος τὸ κέρας καὶ εἶπεν· « Ἐγὼ δέ σοι, ὦ Σεύθη, δίδωμι ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἐμοὺς τούτους ἑταίρους φίλους πιστούς, καὶ οὐδένα ἄκοντα, ἀλλὰ πάντας μᾶλλον ἔτι ἐμοῦ σοι βουλομένους φίλους εἶναι. Καὶ νῦν πάρεισιν οὐδέν σε προσαιτοῦντες, ἀλλὰ καὶ προϊέμενοι καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύειν ἐθέλοντες· μεθ' ὧν, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι, πολλὴν χώραν τὴν μὲν ἀπολήψει πατρῴαν οὖσαν, τὴν δὲ κτήσει, πολλοὺς δὲ ἵππους, πολλοὺς δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας κατακτήσει, οὓς οὐ λῄζεσθαί σε δεήσει, ἀλλ' αὐτοὶ φέροντες παρέσονται πρὸς σὲ δῶρα ». Ἀναστὰς ὁ Σεύθης συνεξέπιε τῷ Ξενοφῶντι.

Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθον κέρασί τε οἵοις σημαίνουσιν αὐ- § 32 - 33
λοῦντες καὶ σάλπιγξιν ὠμοβοείαις ῥυθμούς τε καὶ οἷον μαγάδιδι σαλπίζοντες. Καὶ αὐτὸς Σεύθης ἀναστὰς ἀνέκραγέ τε πολεμικὸν καὶ ἐξήλατο, ὥσπερ βέλος φυλαττόμενος, μάλα ἐλαφρῶς. Εἰσῇσαν δὲ καὶ γελωτοποιοί.

[Μετὰ τὸ δεῖπνον περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οἱ λοχαγοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ Σεύθης καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπιπίπτουν ἀνελπίστως κατὰ τῶν κωμῶν τῶν πολεμίων καὶ πολλὰ μὲν ἀνδράποδα, πολλὰ δὲ ζῷα συλλαμβάνουν.

Τὴν ἑπομένην ὁ Σεύθης κατακαίει τὰς κώμας καὶ στρατοπεδεύει εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θυνῶν· οὗτοι δέ, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, ἐγκαταλείπουν τὰς κώμας των καὶ καταφεύγουν εἰς τὰ ὄρη. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας συνάπτουν εἰρήνην μὲ τὸν Σεύθην καὶ δίδουν ὁμήρους. Ἀλλὰ κατά τινα νύκτα κατελθόντες ἐκ τοῦ ὄρους οἱ Θυνοὶ ἐπιτίθενται κατά τινος ὑπ' αὐτὸ ὑψηλότερον κειμένης κώμης, ὅπου κατεσκήνωνεν ὁ Ξενοφῶν, καὶ πυρπολοῦν αὐτήν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὴν ἐπομένην ὁ Ξενοφῶν μὲ τὸν στρατόν του καὶ μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Σεύθου καὶ μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν Ὀδρυσῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον προσέλθει εἰς τὸν Σεύθην, ἐκστρατεύει εἰς τὸ ὄρος, ὅπου εἶχον καταφύγει οἱ Θυνοί. Οὗτοι, ὅτε ἀπὸ τοῦ ὄρους εἶδον νὰ ἐπέρχεται ἐναντίον των τόσον πολυάριθμος στρατός, φοβηθέντες καταβαίνουν καὶ μὲ παρακλήσεις ζητοῦν καὶ συνομολογοῦν εἰρήνην μὲ τὸν Σεύθην.

Οἱ Ἕλληνες μὲ τὸν Σεύθην, ἀφοῦ διέβησαν τὰ ὄρη, ἔρχονται εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα τῆς Θρᾴκης πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἐδῶ γεννῶνται δυσαρέσκειαι μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Σεύθου, διότι ὁ ταμίας τοῦ Σεύθου Ἡρακλείδης κατεκράτησε μέρος τοῦ μισθοῦ τῶν Ἑλλήνων. Τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ξενοφῶντος αἱ δυσαρέσκειαι διελύθησαν καὶ ἐκστρατεύουν ὅλοι μαζὶ εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν πλησίον τοῦ Εὐξείνου Πόντου κειμένην χώραν μέχρι τοῦ Σαλμυδησσοῦ. Ταύτην δὲ ἀφοῦ ὑπέταξαν, ἐπιστρέφουν καὶ στρατοπεδεύουν πλησίον τῆς Σηλυβρίας. Ἐδῶ ὁ Σεύθης, ἐπειδὴ ἐνόμισεν, ὅτι δὲν ἐχρειάζετο πλέον τοὺς Ἕλληνας, ἔπαυσε νὰ παρέχῃ μισθόν.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἀποφασίζουν οἱ Λακεδαιμόνιοι νὰ βοηθήσουν τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἑλληνικὰς πόλεις κατὰ τοῦ Τισσαφέρνους καὶ ἀποστέλλουν μὲ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὴν Ἔφεσον τὸν Θίβρωνα. Οὗτος ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀρκετὸν στρατόν, στέλλει δύο ἄνδρας εἰς τὴν Θρᾴκην, διὰ νὰ μισθώσουν ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς Ἕλληνας.

Ὅτε ἔμαθον τοῦτο ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης, οἱ ὁποῖοι ἐπεθύμουν νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ὁδηγοῦν τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ στράτευμα. Οἱ στρατιῶται μετ' εὐχαριστήσεως ἀκούουν τὰς προτάσεις τῶν ἀπεσταλμένων, μερικοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἀρκάδων καὶ κατηγοροῦν τὸν Ξενοφῶντα, διότι δῆθεν ἐξ αἰτίας του τὸ στράτευμα, ἐνῷ θὰ ἠδύνατο νὰ εὑρίσκεται ἐν Ἀσίᾳ μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἠναγκάσθη νὰ ὑπηρετῇ ἐν μέσῳ πολλῶν κακουχιῶν τὸν Σεύθην, ὅστις αὐτὸν μὲν ἔκαμε πλουσιώτατον, τὸν δὲ μισθὸν τῶν στρατιωτῶν ἀποστερεῖ.

Ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει τὴν κατηγορίαν αὐτὴν διὰ πειστικωτάτου λόγου. Κατόπιν ὁμιλοῦν καὶ ἄλλοι ὑπὲρ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἀπαιτοῦν νὰ εἰσπραχθῇ ὁ μισθός, τὸν ὁποῖον κατεκράτει ὁ Σεύθης. Ταῦτα ἀκούσαντες ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης ἀπῆλθον ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον· ὁ δὲ Σεύθης ματαίως προσεπάθησε διὰ πολλῶν ὑποσχέσεων νὰ κρατήσῃ τὸν Ξενοφῶντα μετὰ χιλίων ὁπλιτῶν.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες κατασκηνώνουν εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ποίας ἐσκόπευον, ἀφοῦ προμηθευθοῦν ἀφθονώτατα τὰ πρὸς συντήρησίν των, νὰ κατέλθουν εἰς τὴν θάλασσαν· αἱ δὲ κῶμαι αὗται εἶχον δωρηθῆ ἀπὸ τὸν Σεύθην εἰς τὸν Μηδοσάδην. Οὗτος, ἐπειδὴ ἔβλεπεν, ὅτι αἱ κῶμαι του ἐλεηλατοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀπαιτεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ Σεύθου νὰ μὴ λεηλατοῦν αὐτὰς καὶ ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς χώρας του.

Ὁ Ξενοφῶν ὁμιλεῖ πρὸς τὸν Μηδοσάδην μετὰ πολλῆς πικρίας, διότι οὗτος λέγει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν ἄνευ αὐτῶν δὲν θὰ εἶχεν ὁ Σεύθης· τὸν παραπέμπει δὲ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, τοὺς ἄρχοντας τοῦ στρατεύματος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτησαν ἀπειλητικῶς νὰ δοθῇ εἰς τὸ στράτευμα ὁ ὀφειλόμενος μισθός, ὁ Μηδοσάδης προτείνει νὰ ἀναθέσουν τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Σεύθην.

Ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν εἰς τὸν Σεύθην ἀποδεικνύει δι' ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων, ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον του καὶ ἡ εὐημερία τοῦ κράτους του ὑπαγορεύουν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑποχρεώσεις του. Ὁ Σεύθης πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ξενοφῶντος ἀποδίδει τὰ ὀφειλόμενα, τὰ ὁποῖα οἱ Λακεδαιμόνιοι παραδίδουν εἰς τὸ στράτευμα.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν καταπείθουν νὰ παραμείνῃ, ἕως ὅτου παραδώσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Θίβρωνα.]

23. Ἐπιστροφὴ εἰς τὴν Ἀσίαν. Παράδοσις τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Θίβρωνα.

(8, 1 - 8, 24)

Ἐντεῦθεν διέπλευσεν εἰς Λάμψακον, καὶ ἀπαντᾷ τῷ Ξε- § 1 - 4
νοφῶντι Εὐκλείδης, μάντις Φλειάσιος, ὁ Κλεαγόρου υἱός· οὗτος συνήδετο τῷ Ξενοφῶντι, ὅτι ἐσέσωστο, καὶ ἠρώτα αὐτόν, πόσον χρυσίον ἔχοι. Ὁ δ' αὐτῷ ἐπομόσας εἶπεν ἦ μὴν ἕξειν μηδὲ ἐφόδιον, εἰ μὴ ἀπόδοιτο τὸν ἵππον καὶ ἃ ἀμφ' αὐτὸν εἶχεν. Ὁ δ' αὐτῷ οὐκ ἐπίστευεν. Ἐπεὶ δ' ἔπεμψαν Λαμψακηνοὶ ξένια τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἔθυε τῷ Ἀπόλλωνι, παρεστήσατο τὸν Εὐκλείδην· ἰδὼν δὲ τὰ ἱερὰ ὁ Εὐκλείδης εἶπεν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ εἶναι χρήματα. « Ἀλλ' οἶδα », ἔφη, « ὅτι, κἂν μέλλῃ ποτὲ ἔσεσθαι, φαίνεταί τι ἐμπόδιον, ἂν μηδὲν ἄλλο, σὺ σαυτῷ ». Συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐμπόδιος γάρ σοι ὁ Ζεὺς ὁ μειλίχιός ἐστι », καὶ ἐπήρετο, εἰ ἤδη θύσειεν, « ὥσπερ οἴκοι », ἔφη, « εἰώθειν ἐγὼ ὑμῖν θύεσθαι καὶ ὁλοκαυτεῖν ». Ὁ δ' οὐκ ἔφη, ἐξ ὅτου ἀπεδήμησε, τεθυκέναι τούτῳ τῷ θεῷ. Συνεβούλευσεν οὖν αὐτῷ θύεσθαι, ὥσπερ εἰώθει, καὶ ἔφη συνοίσειν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

§ 5 - 6 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, ὁ Ξενοφῶν προελθὼν εἰς Ὀφρύνιον ἐθύετο καὶ ὡλοκαύτει χοίρους τῷ πατρίῳ νόμῳ καὶ ἐκαλλιέρει. Καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίων καὶ Ναυσικλείδης χρήματα δώσοντες τῷ στρατεύματι, καὶ ξενοῦνται τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἵππον, ὃν ἐν Λαμψάκῳ ἀπέδοτο πεντήκοντα δαρεικῶν, ὑποπτεύοντες αὐτὸν δι' ἔνδειαν πεπρακέναι, ὅτι ἤκουον αὐτὸν ἥδεσθαι τῷ ἵππῳ, λυσάμενοι ἀπέδοσαν καὶ τὴν τιμὴν οὐκ ἤθελον ἀπολαβεῖν.

§ 7 - 8 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ τῆς Τρῳάδος καὶ ὑπερβάντες καὶ Ἴδην εἰς Ἄντανδρον ἀφικνοῦνται πρῶτον, εἶτα παρὰ θάλατταν πορευόμενοι τῆς Μυσίας εἰς Θήβης πεδίον. Ἐντεῦθεν δι' Ἀδραμυττίου καὶ Κυτωνίου εἰς Καΐκου πεδίον ἐλθόντες Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

§ 24 Ἐν τούτῳ Θίβρων παραγενόμενος παρέλαβε τὸ στράτευμα καὶ συμμείξας αὐτὸ τῷ ἄλλῳ Ἑλληνικῷ ἐπολέμει πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Φαρνάβαζον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

(1, 1 - 11)

§ **1 - 2. γίγνομαί τινος** γεννῶμαι ἀπό τινα. — **ὑποπτεύω τελευτὴν τοῦ βίου** προαισθάνομαι τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου. — **τὼ παῖδε ἀμφοτέρω = τοὺς παῖδας ἀμφοτέρους**. — **παρεῖναι**, ἀπρμφ. τοῦ **πάρειμι** (**παρὰ + εἰμὶ**) εἶμαι παρών, παρευρίσκομαι. — **μεταπέμπομαι** προσκαλῶ. — **ἀρχὴ** ἡ χώρα, τὴν ὁποίαν διοικεῖ τις : ἡ σατραπεία. — **σατράπης** ἐλέγετο ὁ διοικητὴς μιᾶς ἐκ τῶν εἴκοσι μεγάλων διοικήσεων ἢ σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διῃρημένον τὸ περσικὸν κράτος· ἡ σατραπεία τοῦ Κύρου περιελάμβανε τὴν Λυδίαν, τὴν Μεγάλην Φρυγίαν καὶ τὴν Καππαδοκίαν (βλ. χωρογρ. πίν.). — **ἀπέδειξε**, ἀόρ. τοῦ **ἀποδείκνυμι** διορίζω. — **Καστωλὸς** πόλις τῆς Λυδίας, πιθανῶς πλησίον τῶν Σάρδεων· ἡ πεδιὰς τοῦ Καστωλοῦ (**Καστωλοῦ πεδίον**) ἦτο ὁ τόπος, ὅπου ἐγίνοντο κατ' ἔτος αἱ ἐπιθεωρήσεις τῶν στρατευμάτων τῆς σατραπείας τοῦ Κύρου. — **Τισσαφέρνης** σατράπης τῆς Καρίας. — **ὁπλῖται** ἐκαλοῦντο οἱ βαρέως ὡπλισμένοι πεζοὶ στρατιῶται· οὗτοι ἔφερον κράνος, θώρακα, κνημῖδας, ξίφος, ἀσπίδα καὶ δόρυ (βλ. πίν. III ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **Παρράσιος** ὁ ἐκ τῆς Παρρασίας χώρας τῆς 'Αρκαδίας. — **ἄρχων** ἀρχηγός.

§ **3. κατέστη**, ἀόρ. οριστ. τοῦ **καθίσταμαι· καθίσταμαι εἰς τὴν βασιλείαν** γίνομαι βασιλεύς. — **ἐπιβουλεύω τινὶ** ἐπιβουλεύομαί τινα, σχεδιάζω κακὸν ἐναντίον τινός. — **ἀποκτενῶν**, μέλλ. μτχ. τοῦ **ἀποκτείνω· ὡς ἀποκτενῶν** μὲ σκοπὸν νὰ (τὸν) φονεύσῃ. — **ἐξαιτοῦμαί τινα** ζητῶ ὡς ἰδικήν μου χάριν τὴν σωτηρίαν τινός : μὲ τὰς παρακλήσεις μου σῴζω τινά. — **ἀποπέμπω** ἀποστέλλω.

§ **4 - 5. ἀτιμάζομαι** προσβάλλομαι, ἐντροπιάζομαι. — **βουλεύομαι** σκέπτομαι. — **ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ** πῶς νὰ μὴ εἶναι ποτὲ πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. — **δὴ** ὡς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γνωστόν. — **ὑπάρχω τινὶ** εἶμαι ἐξ ἀρχῆς ὑπέρ τινος, ὑποστηρίζω τινά. — **φιλῶ** ἀγαπῶ. — **ἀφικνοῦμαι** ἔρχομαι. — **ἀποπέμπομαι** κατευοδώνω ἀπὸ πλησίον μου. — **διατιθείς**, ἐνεστ. μτχ. τοῦ **διατίθημι** διαθέτω. — **οἱ παρ' ἑαυτῷ βάρβαροι** οἱ βάρβαροι τῆς σατραπείας του. — **ἐπιμελοῦμαί τινος** φροντίζω διά τινα. — **εὐνοϊκῶς ἔχω τινὶ** εὐνοϊκῶς διάκειμαι (εἶμαι ἀφωσιωμένος) πρός τινα.

§ **6 - 7.** **δύναμις** στρατιωτικὴ δύναμις, στράτευμα. — **ὡς ἐδύνατο μάλιστα ἐπικρυπτόμενος** ὅσον ἠμποροῦσε περισσότερον κρυφίως. — **ὅτι ἀπαρασκευότατον** ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπαράσκευον. — **λαμβάνω** καταλαμβάνω, εὑρίσκω. — **συλλογὴ** συνάθροισις στρατοῦ, στρατολογία. — **φυλακὴ** φρουρά. — **τοῖς φρουράρχοις ἑκάστοις** = **ἑκάστῳ τῶν φρουράρχων** (**τούτων**, δηλ. **τῶν φυλακῶν**). — **λαμβάνω**, ἐδῶ : στρατολογῶ, προσλαμβάνω ὡς μισθοφόρους. — **ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους** ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρους καὶ γενναιοτέρους. — **ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσ. ταῖς πόλεσι** διότι δῆθεν ὁ Τισσ. ἐπεβουλεύετο (αὐτὰς) τὰς πόλεις. — **καὶ γὰρ** καθόσον μάλιστα. — **τὸ ἀρχαῖον** ἐξ ἀρχῆς, ἀρχικῶς. — **ἀφειστήκεσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **ἀφίσταμαι** ἀποστατῶ. — **προαισθόμενος**, ἀόρ. μτχ. τοῦ **προαισθάνομαι**. — **ἐκβάλλω** ἐξορίζω. — **ὑπολαμβάνω τοὺς φεύγοντας** λαμβάνω ὑπὸ τὴν προστασίαν μου τοὺς ἐξορίστους. — **πειρῶμαι** προσπαθῶ. — **κατάγω τινὰ** ἐπαναφέρω τινὰ (ἐξόριστον) εἰς τὴν πατρίδα του. — **ἐκπεπτωκότας**, πρκμ. μτχ. τοῦ **ἐκπίπτω** ἐξορίζομαι. — **καὶ αὕτη** καὶ τοῦτο (τὸ ὅτι δηλ. ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον). — **αὖ** πάλιν.

§ **8.** **ἀξιῶ** προβάλλω τὴν ἀξίωσιν. — **οἱ** = **αὐτῷ** (τῷ Κύρῳ). — **συμπράττω τινί τι** βοηθῶ τινα εἴς τι. — **ἐπιβουλὴ πρός τινα** ἐχθρικὰ σχέδια ἐναντίον τινός. — **ἀμφὶ τὰ στρατεύματα** εἰς συντήρησιν τῶν στρατευμάτων. — **οὐδὲν ἄχθομαι** διόλου δὲν δυσαρεστοῦμαι. — **οἱ γιγνόμενοι δασμοὶ** οἱ εἰσπραττόμενοι φόροι. — **ἐκ τῶν πόλεων, ὧν** = **ἐκ τῶν πόλεων, ἅς**.

§ **9.** **αὐτῷ** χάριν αὐτοῦ (τοῦ Κύρου). — **Χερρόνησος** ἡ Θρακικὴ Χερσόνησος ἡ παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον. — **καταντιπέραν** ἀπέναντι. — **Ἄβυδος** ἀρχαία πόλις τῆς Τρῳάδος εἰς τὸ στενότατον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου. — **φυγὰς** ἐξόριστος. — **συγγενόμενος**, ἀόρ. μτχ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ **συγγίγνομαί τινι** σχετίζομαι μέ τινα. — **ἠγάσθη**, ἀόρ. ὁριστ. τοῦ **ἄγαμαι** ἐκτιμῶ πολύ. — **μύριοι** δέκα χιλιάδες. — **δαρεικὸς** περσικὸν νόμισμα χρυσοῦν κοπὲν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Δαρείου· εἶχεν ἀξίαν 20 δραχμῶν ἀττικῶν (ἡ ἀττικὴ δραχμὴ=8 σημεριναὶ χρυσαῖ). — **χρυσίον** χρυσᾶ νομίσματα, χρήματα. — **ὁρμῶμαι ἐκ Χερρονήσου** ἔχω τὴν Χερσόνησον ὡς ὁρμητήριον. — **ὑπὲρ Ἑλλήσποντον** ὑπεράνω τοῦ Ἑλλησπόντου. — **συμβάλλομαί τινι εἰς τὴν τροφὴν** συνεισφέρω εἴς τινα διὰ τὴν συντήρησιν. — **ἑκών, ἑκοῦσα, ἑκὸν** θέλων, ἑκουσίως, θεληματικῶς. — **τὸ στράτευμα λανθάνει τρεφόμενον** τὸ στράτευμα συντηρεῖται κρυφίως (χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται κανείς).

§ **10. ξένος** φίλος (ἐκ ξένης χώρας). — **οἴκοι** ἐν τῇ πατρίδι. — **ἀντιστασιώτης** ἀντίπαλος πολιτικός. — **αἰτῶ τινα** ζητῶ παρά τινος. — **εἰς**, πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν : ἕως. — **ξένος**, ἐδῶ : μισθοφόρος. — **τριῶν μηνῶν μισθὸν** χρήματα διὰ μισθοδοσίαν (τούτων, τῶν δισχιλίων περίπου μισθοφόρων) τριῶν μηνῶν. — **περιγίγνομαί τινος** ὑπερισχύω τινός, καταβάλλω τινά. — **δέομαί τινος** παρακαλῶ τινα. — **πρόσθεν** πρότερον. — **καταλύω πρός τινα** συμφιλιώνομαι μέ τινα. — **συμβουλεύομαί τινι** ζητῶ τὴν συμβουλήν, τὴν γνώμην τινός.

§ **11. κελεύω τινὰ** παραγγέλλω εἴς τινα. — **παραγίγνομαι** προσέρχομαι, ἔρχομαι πλησίον (τινός). — **ὡς βουλόμενος** διότι τάχα ἤθελε. — **Πισίδαι** κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Πισιδίας, χώρας εἰς τὰ νότια τῆς Μ. Ἀσίας. — **πράγματα παρέχω τινὶ** ἐνοχλήσεις παρέχω εἴς τινα, ἐνοχλῶ τινα. — **Στυμφάλιος** ὁ ἐκ τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας. — **ὡς πολεμήσων** διότι δῆθεν ἐσκόπευε νὰ πολεμήσῃ.

(**2**, 1 - 18)

§ **1. δοκεῖ μοι** φαίνεται εἰς ἐμὲ καλόν, ἀποφασίζω. — **ἤδη** πλέον. — **ἄνω** εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας. — **τὴν πρόφασιν ποιοῦμαι** προφασίζομαι. — **ὡς βουλόμενος**, ἐδῶ : ὅτι τάχα ἤθελε. — **ὡς ἐπὶ τούτους** δῆθεν ἐναντίον τούτων. — **ἥκειν** νὰ ἔλθῃ. — **συναλλαγέντι**, ἀόρ. μτχ. τοῦ **συναλλάττομαι πρός τινα** συμφιλιώνομαι μέ τινα. — **οἱ οἴκοι** (**ἀντιστασιῶται**) οἱ ἐν τῇ πατρίδι πολιτι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἀντίπαλοι. — **προειστήκει** ἦτο ἀρχηγός· ὑπερσυντλ. τοῦ **προΐσταμαι**. — **ἐν ταῖς πόλεσι**, δηλ. ταῖς Ἰωνικαῖς. — **τὸ ξενικὸν** τὸ μισθοφορικὸν στράτευμα.

§ **2 - 3. καταπράττω** φέρω εἰς καλὸν πέρας. — **ἐφ' ἃ** ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα. — **παύομαι (τοῦ πολέμου)** παύω τὸν πόλεμον. — **καταγάγοι**, ἀόρ. εὐκτ. τοῦ **κατάγω** (βλ. κεφ. 1, § 6 - 7, σελ. 114). — **οἴκαδε** εἰς τὴν πατρίδα. — **πιστεύω τινὶ** ἔχω ἐμπιστοσύνην εἴς τινα. — **παρῆσαν εἰς Σάρδεις** ἦλθον εἰς τὰς Σάρδεις. — **παραγίγνομαι** (βλ. κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — **γυμνὴς (ἢ γυμνήτης)** ἐκαλεῖτο ὁ ἐλαφρῶς ὡπλισμένος πεζὸς στρατιώτης, ὁ ὁποῖος ἔφερεν ἢ σφενδόνην (**σφενδονήτης**) ἢ ἀκόντιον (**ἀκοντιστὴς**) ἢ τόξον (**τοξότης**). — **πελταστὴς** ἐκαλεῖτο ὁ φέρων δόρυ, ξίφος καὶ μικρὰν ἡμισεληνοειδῆ ἀσπίδα, τὴν **πέλτην**. — **στρατεύομαι ἀμφὶ Μίλητον** πολιορκῶ τὴν Μίλητον.

§ **4. ἡγοῦμαι** νομίζω. — **ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας** παρὰ ὅση θὰ ἐχρειάζετο ἐναντίον τῶν Πισιδῶν. — **ᾗ ἐδύνατο** = **ὡς ἐδύνατο** (κεφ. 1, § 6 - 7, σελ. 114). — **στόλος** ἡ ἑτοιμασία πρὸς ἐκστρατείαν. — **ἀντιπαρασκευάζομαι** παρασκευάζομαι καὶ ἐγὼ ἐναντίον ἄλλου παρασκευαζομένου.

§ **5 - 6. ὁρμῶμαι** ξεκινῶ. — **ἐξελαύνω.... ἐπὶ ἢ εἰς** προχωρῶ... καὶ φθάνω εἰς. — **σταθμός**, ἡ λ. σημαίνει ἀπόστασιν διανυομένην ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. — **παρασάγγης** μονὰς μετρήσεως μήκους παρὰ τοῖς Πέρσαις· ἰσοδυναμεῖ πρὸς $5^1/_2$ καὶ πλέον σημερινὰ χιλιόμετρα. — **εὖρος** πλάτος. — **πλέθρον** μονὰς μήκους τριάκοντα καὶ ἑνὸς μέτρων. — **ἐζευγμένη ἑπτὰ πλοίοις** ἀποτελουμένη ἀπὸ ἑπτὰ συνεζευγμένα πλοῖα. — **Δόλοπες** λαὸς θεσσαλικὸς πλησίον εἰς τὴν Πίνδον. — **Αἰνιᾶνες** λαὸς θεσσαλικὸς πλησίον τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Σπερχειοῦ. — **Ὀλύνθιοι** κάτοικοι τῆς Ὀλύνθου, ἀρχαίας πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου.

§ **7 - 8. βασίλεια** ἀνάκτορα. — **παράδεισος** περιπεφραγμένος τόπος ἀναψυχῆς καὶ διασκεδάσεως, κατάφυτος καὶ πλήρης ἀγρίων ζῴων. — **μέγας βασιλεὺς** ἐκαλεῖτο ὁ βασιλεὺς τοῦ περσικοῦ κράτους. — **ἐρυμνὸς** ὀχυρός. — **ἐμβάλλω**, ἐπὶ ποταμοῦ = χύνομαι.

§ **9 - 10. ἐξέτασις** ἐπιθεώρησις. — **ἀριθμὸς** ἀρίθμησις. — **γίγνο-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαι ἐπὶ ποσῶν καὶ ἀριθμῶν : συμποσοῦμαι εἰς, ἀνέρχομαι εἰς. — **Πέλται** πόλις τῆς Φρυγίας. — **τὰ Λύκαια** ἑορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Λυκαίου Διὸς τελουμένη ἐπὶ τοῦ Λυκαίου ὄρους ἐν Ἀρκαδίᾳ· **θύω τὰ Λύκαια** μὲ θυσίας ἑορτάζω τὰ Λύκαια. — **τίθημι ἀγῶνα** διοργανώνω (ἀθλητικὸν) ἀγῶνα. — **στλεγγὶς** κόσμημα τῆς κεφαλῆς ἐν εἴδει κτενίου. — **θεωρῶ τὸν ἀγῶνα** παρίσταμαι ὡς θεατὴς εἰς τὸν ἀγῶνα.

§ **11 - 13**. **Καΰστρου πεδίον** πόλις τῆς Φρυγίας. — **ἰόντες**, μτχ. τοῦ **ἔρχομαι**. — **αἱ θύραι (Κύρου)** ἡ σκηνὴ (τοῦ Κύρου). — **ἐλπίδας λέγων διῆγε** διαρκῶς ἔλεγεν (εἰς αὐτοὺς) νὰ ἐλπίζουν. — **δῆλός εἰμι** μετὰ μτχ. : εἶναι φανερὸν ὅτι ἐγώ... — **ἀνιῶμαι** λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι. — **πρὸς τοῦ τρόπου (τοῦ) Κύρου** σύμφωνον πρὸς τὸν χαρακτῆρα (ἴδιον τοῦ χαρακτῆρος) τοῦ Κ. — **ἀποδίδωμι** πληρώνω τὰ ὀφειλόμενα. — **δ' οὖν** ὁπωσδήποτε. — **ἡ Κίλισσα** ἡ βασίλισσα τῆς Κιλικίας. — **φυλακὴ** σωματοφυλακή. — **Ἀσπένδιος** ὁ ἐκ τῆς Ἀσπένδου, πόλεως τῆς Παμφυλίας εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν.

§ **14 - 16**. **δεηθῆναι**, ἀόρ. τοῦ **δέομαί τινος** (βλ. κεφ. 1, § 10, σελ. 115). — **νόμος (ἐστὶ) τινι** ὑπάρχει συνήθεια εἴς τινα, συνηθίζει τις. — **ἐπὶ τεττάρων** εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν, εἰς τέσσαρας σειράς. — **θεωρῶ**, ἐδῶ : ἐπιθεωρῶ. — **παρελαύνω** περνῶ ἔμπροσθεν. — **ἴλη** τμῆμα ἱππικοῦ 64 ἀνδρῶν. — **τάξις** τμῆμα πεζικοῦ 100 ἀνδρῶν. — **ἅρμα** πολεμικὸν ὄχημα μὲ δύο τροχούς, ὀπίσω μόνον ἀνοικτὸν καὶ ἀσκεπές. — **ἁρμάμαξα** ὄχημα μὲ τέσσαρας τροχούς, ὀπίσω καὶ ἐπάνω κλειστόν, εἰς δὲ τὰ πλάγια μόνον μὲ παραπετάσματα, χρησιμεῦον εἰς τὰς ὁδοιπορίας πρὸς μεταφορὰν ἐπιφανῶν προσώπων, ἰδίως δὲ γυναικῶν. — **φοινικοῦς** κόκκινος. — **ἐκκαλύπτομαι** ξεσκεπάζομαι· **ἀσπὶς ἐκκεκαλυμμένη** ἀσπὶς χωρὶς τὸ (συνήθως δερμάτινον) κάλυμμά της.

§ **17 - 18**. **παρελαύνω τινὰ** περνῶ ἔμπροσθέν τινος. — **πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης** πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος· **φάλαγξ** δὲ ὁ ὅλος στρατὸς παρατεταγμένος πρὸς μάχην. — **προβάλλομαι** προτείνω. — **τὰ ὅπλα**, δηλ. τὰ δόρατα (πρὸς ἐπίθεσιν) καὶ τὰς ἀσπίδας (πρὸς ἄμυναν). — **ἐπιχωρῶ** προχωρῶ ὡς εἰς ἐπίθεσιν. — **προλέγω τί τινι** ἀνακοινώνω τι εἴς τινα. — **ἐπῆσαν**, πρτκ. τοῦ **ἐπέρχομαι**. — **ἐκ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τούτου μετὰ τοῦτο. — **τῶν στρατιωτῶν θᾶττον προϊόντων** ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται ἐπροχώρρυν ταχύτερον (παρ' ὅσον ἔπρεπεν). — **ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου** μόνοι των, χωρὶς καμίαν διαταγήν. — **δρόμος ἐγένετο αὐτοῖς** = ἔτρεξαν αὐτοί : τροχάδην διηυθύνθησαν αὐτοί. — **οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ** οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἔμποροι. — **τὰ ὤνια** τὰ (πρὸς πώλησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ) ἐμπορεύματα. — **ἥσθη**, ἀόρ. τοῦ **ἥδομαι** εὐχαριστοῦμαι.

(**8**, 1 - 27)

§ **1 - 3. πλήθω** εἶμαι γεμάτος· **ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν** ἦτο ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀγορὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀνθρώπους (δηλ. ὁ χρόνος ἀπὸ 9 - 11½ π.μ. περίπου). — **σταθμὸς** κατάλυμα, τόπος (πρὸς διαμονὴν στρατιωτῶν). — **καταλύω** σταθμεύω. — **ἡνίκα** ὁπότε. — **προφαίνομαι** φαίνομαι μακρόθεν, προβάλλω. — **ἐλαύνω** τρέχω ἔφιππος. — **ἀνὰ κράτος** ὁλοταχῶς. — **ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ** μὲ ἱδρωμένον τὸν ἵππον του. — **ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ τινα. — **τάραχος** ταραχή. — **δοκῶ** νομίζω. — (**βασιλέα**) **αὐτίκα ἐπιπεσεῖσθαι σφίσιν ἀτάκτοις** (**οὖσι**) ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀμέσως θὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν εὑρισκομένων εἰς ἀταξίαν. — **παλτὸν** ἀκόντιον. — **καθίσταμαι** τοποθετοῦμαι.

§ **4 - 7. σπουδῇ** βίᾳ. — **ἐχόμενος** (δηλ. **τοῦ Κλεάρχου**) πλησίον τοῦ Κλ. (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ἔσχε**, ἀόρ. τοῦ **ἔχω** καταλαμβάνω. — **τὸ πελταστικὸν** οἱ πελτασταί. — **ὕπαρχος** ὑπαρχηγός. — **ὅσον** περίπου. — **παραμηρίδια** μετάλλινα καλύμματα προφυλάσσοντα τοὺς μηρούς. — **ψιλὴ** ἀπροφύλακτος (ἄνευ δηλ. κράνους). — **καθίσταμαι εἰς τὴν μάχην** προσέρχομαι εἰς τὴν μάχην. — **προμετωπίδια καὶ προστερνίδια** ταῦτα ἦσαν μετάλλινα καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ μέτωπον καὶ τὸ στέρνον (τὸ στῆθος) τῶν πολεμικῶν ἵππων. — **Ἑλληνικὴ μάχαιρα** αὕτη ἦτο ξίφος ὀλίγον κυρτὸν μὲ μίαν κόψιν.

§ **8 - 11. μέσον ἡμέρας** μεσημβρία. — **δείλη** τὸ μετὰ μεσημβρίαν χρονικὸν διάστημα τῆς ἡμέρας, τὸ ὁποῖον ἐχωρίζετο ἐξ ἡμισείας εἰς **δείλην πρωΐαν** καὶ **δείλην ὀψίαν**. — **χρόνῳ συχνῷ ὕστερον** μετὰ πολὺν χρόνον. — **μελανία** μαυρίλα. — **ἐπὶ πολὺ** εἰς μεγάλην ἔκ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τασιν. — **τάχα δὴ** εὐθὺς πλέον. — **ἐχόμενοι** (δηλ. **τούτων ἦσαν**) κατόπιν τούτων ἦσαν. — **γερροφόροι** στρατιῶται φέροντες γέρρα· τὰ **γέρρα** ἦσαν τετράγωνοι ἐπιμήκεις ἀσπίδες πλεκταὶ ἀπὸ κλάδους ἰτέας ἢ λύγου· μερικὰ ἔθνη ἐπεκάλυπτον αὐτὰς μὲ ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — **ἀσπὶς ποδήρης** ἀσπὶς μακρὰ ἕως εἰς τοὺς πόδας κάτω. — **πλαίσιον** παράταξις τοιαύτη, ὥστε νὰ σχηματίζεται τετράγωνον. — **διαλείπω** ἀπέχω. — **συχνὸν** (ἐπίρρ.) πολύ. — **ἀποτεταμένα**, πρκμ. τοῦ **ἀποτείνομαι** προεκτείνομαι. — **δίφρος** τὸ κύριον μέρος τοῦ ἅρματος, ὅπου ἐστέκετο ὁ ὁδηγῶν τὸ ἅρμα, ὁ ἡνίοχος (βλ. εἰκ. δρεπανηφόρου ἅρματος, πίν. IV ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **βλέποντα** ἐστραμμένα. — **ὡς διακόπτειν** = **ὥστε διακόπτειν**· διακόπτω κόπτω εἰς δύο, κατακόπτω.

§ **12 - 13. παρελαύνω** διέρχομαι (περνῶ) ἔφιππος. — **πάντα ἡμῖν πεποίηται** τὸ πᾶν ἔχομεν κατορθώσει. — **τὸ μέσον στῖφος** τὸ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἐχθρικῆς παρατάξεως στῖφος (δηλ. τοὺς πρὸ τοῦ βασιλέως ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην ἑξακισχιλίους ἱππεῖς). — **περιῆν**, πρτκ. τοῦ **περίειμι** εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. — **τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν** (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ἀποσπῶ** ἀπομακρύνω. — **ἑκατέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. — **μέλει μοι** φροντίζω. — **ὅπως καλῶς ἔχοι** (**τὸ πρᾶγμα**) πῶς τὸ πρᾶγμα (ἡ μάχη) ν' ἀποβῇ καλῶς.

§ **14 - 16. ὁμαλῶς** μὲ κανονικὸν βάδισμα. — **προῄει**, πρτκ. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **ἔτι** ἀκόμη. — **ἐν τῷ αὐτῷ** (**τόπῳ**) εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. — **οὐ πάνυ πρός τινι** οὐχὶ πολὺ πλησίον τινός. — **καταθεῶμαι** παρατηρῶ καλῶς. — **ἑκατέρωσε** καὶ πρὸς τὸ ἓν μέρος καὶ πρὸς τὸ ἄλλο. — **ἀποβλέπω** κατευθύνω τὸ βλέμμα μου. — **ὑπελάσας**, ἀόρ. τοῦ **ὑπελαύνω** προστρέχω πλαγίως ἔφιππος. — **ὡς συναντῆσαι** = **ὥστε συναντῆσαι**. — **ἤρετο**, ἀόρ. β' τοῦ **ἐρωτῶ**. — **ἐπιστήσας**, δηλ. **τὸν ἵππον· ἐφίστημι** σταματῶ. — **ἱερὰ** τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ φαινόμενα εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν θυσιαζομένων ζῴων. — **σφάγια** τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὰ πρὸς θυσίαν ζῷα πρὸ τῆς σφαγῆς καὶ κατ' αὐτήν. — **ἰόντος** νὰ διέρχεται (νὰ περνᾷ). — **τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον** τὸ σύνθημα διέρχεται (διὰ τῶν τάξεων) διὰ δευτέραν φοράν· τὸ σύνθημα ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ εἰς τοὺς ἱσταμένους πλησίον του ἄνδρας καὶ κατόπιν μετεδίδετο ἀπὸ τὸν ἕνα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς τὸν ἄλλον μέχρι τοῦ τελευταίου ἐν τῇ παρατάξει στρατιώτου· ἀπὸ τοῦτον δὲ πάλιν μετεδίδετο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἀντιστρόφως μέχρι τοῦ ἀρχηγοῦ. — **καὶ ὃς** καὶ οὗτος. — **θαυμάζω** ἀπορῶ, παραξενεύομαι. — **παραγγέλλω (τὸ σύνθημα)** δίδω τὸ σύνθημα. — **χώρα** θέσις.

§ **17 - 20. στάδιον** ἀρχαία μονὰς μήκους· ἰσοδυναμεῖ πρὸς 185 περίπου μέτρα. — **τὼ φάλαγγε διειχέτην = αἱ δύο φάλαγγες διεῖχον· διέχω** ἀπέχω, εὑρίσκομαι μακράν. — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· **παιὰν** ᾆσμα πολεμικόν, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς μάχης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως. — **ἤρχοντο**, πρτκ. τοῦ **ἄρχομαι** ἀρχίζω, κάμνω ἀρχήν. — **ἀντίος ἔρχομαί τινι** ἐπέρχομαι ἀντιμέτωπος κατά τινος. — **ἐκκυμαίνει τι τῆς φάλλαγος** μέρος τι τῆς παρατάξεως ἐξέρχεται πρὸς τὰ ἐμπρὸς ὡς κῦμα. — **θέω** τρέχω· **δρόμῳ θέω** προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμὸν (τροχάδην). — **φθέγγομαι** ἐκβάλλω κραυγήν. — **οἷον** ὅπως, καθώς. — **τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι** ἀλαλάζουν (φωνάζουν ἀλαλὰ) ἐπικαλούμενοι τὸν Ἐνυάλιον· ὁ Ἐνυάλιος ἦτο θεὸς τοῦ πολέμου. — **τόξευμα ἐξικνεῖται** ριπτόμενον βέλος φθάνει εἰς τὸν σκοπόν του. — **ἐκκλίνω** στρέφω τὰ νῶτα. — **ἐνταῦθα δὴ** τότε πλέον. — **κατὰ κράτος** μὲ ὅλην των τὴν δύναμιν. — **προΐδοιεν**, ἀόρ. τοῦ **προορῶ** βλέπω ἐμπρός μου. — **διίσταμαι** διαχωρίζομαι, ἀφήνω διάστημα. — **ἔστιν ὅστις** τίς, κάποιος. — **κατελήφθη** ὑπὸ ἅρματος· ἀόρ. τοῦ **καταλαμβάνομαι** προφθάνομαι. — **ἱππόδρομος** ἱπποδρόμιον. — **ἐκπλαγείς**, ἀόρ. μτχ. τοῦ **ἐκπλήττομαι** τὰ χάνω.

§ **21 - 24. τὸ καθ' αὑτοὺς** τὸ ἀπέναντί των στράτευμα (τῶν πολεμίων). — **οὐδ' ὣς** οὐδὲ οὕτως, ἐν τούτοις δέν. — **ἐξήχθη**, ἀόρ. τοῦ **ἐξάγομαι** παρασύρομαι. — **συνεσπειραμένην**, πρκμ. μτχ. τοῦ **συσπειρῶμαι** συμπυκνοῦμαι. — **ἐπιμελοῦμαι** παρατηρῶ μὲ προσοχήν. — **ᾔδει**, πρτκ. τοῦ **οἶδα** γνωρίζω. — **ἡγοῦμαι** διοικῶ. — **ἰσχὺς** δύναμις, στρατός. — **χρῄζω** ἔχω ἀνάγκην. — **αἰσθάνομαι** λαμβάνω γνῶσιν. — **γίγνομαι ἔξω τινὸς** εὑρίσκομαι ἔξω τινός. — **ἐκ τοῦ ἀντίου** ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος. — **τοῖς ἔμπροσθεν αὐτοῦ τεταγμένοις**, ἐννοεῖ τοὺς ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην 6.000 ἱππεῖς. — **ἐπικάμπτω** κάμνω καμπήν, στροφήν. — **ὡς εἰς κύκλωσιν** ἵνα περικυκλώσῃ, καθὼς φαίνεται. — **δείσας**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια** φοβοῦμαι. — **γίγνομαι ὄπισθεν** ἔρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χομαι ἐκ τῶν ὄπισθεν. — **ἐλαύνω ἀντίος** (**τινὶ**) ἐπέρχομαι κατ' εὐθεῖαν ἐναντίον (τινός). — **ἐμβάλλω** ἐφορμῶ.

§ **25 - 27. ὁμοτράπεζοι** εὐγενεῖς Πέρσαι ἀποτελοῦντες τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Κύρου. — **ἠνέσχετο,** ἀόρ. τοῦ **ἀνέχομαι** συγκρατοῦμαι. — **ἵεμαι** ὁρμῶ. — **παίω** κτυπῶ. — **τιτρώσκω** πληγώνω. — **Κτησίας,** οὗτος κατήγετο ἐκ τῆς Κνίδου, πόλεως τῆς Καρίας· αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἔζησεν ἐπὶ 17 ἔτη (415 - 398 π.Χ.) ἐν τῇ περσικῇ αὐλῇ καὶ συνώδευσε τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην εἰς τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην· συνέγραψε τὰ **Περσικά,** δηλ. περσικὴν ἱστορίαν, τῆς ὁποίας ἀποσπάσματα μόνον σῴζονται. — **ἰῶμαι** θεραπεύω. — **ἀκοντίζω παλτῷ** ρίπτω ἀκόντιον καὶ μὲ αὐτὸ κτυπῶ. — **βιαίως** μὲ δύναμιν, δυνατά. — **κεῖμαι** κεῖμαι νεκρός.

(**10**, 1 - 19)

§ **1 - 4. ἐνταῦθα δὴ** τότε λοιπὸν (δηλ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου). — **ὥρμηντο,** ὑπερσυντλκ. τοῦ **ὁρμῶμαι** ξεκινῶ. — **διέσχον,** ἀόρ. τοῦ **διέχω** (βλ. κεφ. 8, § 17 - 20, σελ. 120). — **οἱ μέν,** δηλ. οἱ Ἕλληνες. — **τοὺς καθ' αὐτοὺς** (βλ. κεφ. 8, § 21 - 24, σελ. 120, **«τὸ καθ' αὐτούς»**). — **ὡς πάντα νικῶντες** μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι καθ' ὅλην τὴν παράταξιν ἦσαν νικηταί.

§ **5. τὰ σκευοφόρα,** κυρίως : τὰ ὑποζύγια τὰ μεταφέροντα τὰς ἀποσκευάς· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ: αἱ ἀποσκευαί. — **εἰς τὸ πρόσθεν οἴχομαι** πηγαίνω (βαδίζω) πρὸς τὰ ἐμπρός. — **ἴοιεν,** εὐκτ. τοῦ **ἔρχομαι.** — **ἀρήγω** βοηθῶ.

§ **6 - 8. ταύτῃ προσιόντα** ἐὰν θὰ προσήρχετο ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους (δηλ. ὄπισθεν). — **ἄγω** (ἀμτβτ.) προσέρχομαι, πορεύομαι. — **ᾗ** (ἀπὸ ἐκεῖ) ὅπου. — **παρέρχομαι** προσπερνῶ. — **ἀπάγω** ἀποχωρῶ, ἀπέρχομαι. — **ἀναλαμβάνω** λαμβάνω μαζί μου. — **σύνοδος** συμπλοκή. — **διήλασε** (τοῦ **διελαύνω**) **κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστὰς** μὲ τὸ ἱππικόν του διῆλθε διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **κατέκανε,** ἀόρ. τοῦ **κατακαίνω** φονεύω. — **διαστάντες** (τοῦ **διίσταμαι**) διανοίξαντες τὰς τάξεις των. — **Ἀμφιπολίτης** κάτοικος τῆς Ἀμφιπόλεως, ἀποικίας τῶν Ἀθη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ναίων παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ.— **φρόνιμος γίγνομαι** ἐνεργῶ μετὰ περισκέψεως. — **δ' οὖν** ὁπωσδήποτε. — **μεῖον ἔχω** μειονεκτῶ. — **ἀπαλλάττομαι** ἀπομακρύνομαι, ἀποχωρῶ. — **πάλιν** εἰς τὰ ὀπίσω. — **ἀναστρέφω** ἐπιστρέφω. — **δὴ** πλέον.

§ **9 - 10. προσάγω πρός τι** ἐπέρχομαι κατά τινος. — **περιπτύσσω** περικυκλώνω. — **ἀναπτύσσειν τὸ κέρας** νὰ ἀναπτύξουν τὸ κέρας (νὰ δώσουν εἰς τὸ κέρας μεγαλυτέραν ἔκτασιν· βλ. πίν. IX ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ποιοῦμαι ὄπισθεν τὸν ποταμὸν** παρατάσσομαι οὕτως, ὥστε νὰ ἔχω τὸν ποταμὸν ὄπισθέν μου. — **καὶ δὴ** τότε πλέον. — **παρελθών**, δηλ. τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Ἑλλήνων. — **καθίστημι ἀντίαν τὴν φάλαγγα** ἀντιπαρατάσσω τὴν φάλαγγα.

§ **11 - 15. τὸ πρόσθεν** πρότερον. — **δέχομαι** ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι. — **ἐκ πλείονος** ἀπὸ μεγαλυτέραν ἀπόστασιν. — **ἐπιδιώκω** καταδιώκω. — **κώμης τινός**, ἡ κώμη αὐτὴ ἦσαν τὰ Κούναξα. — **ἀναστρέφομαι**, ἐπὶ στρατιωτῶν : κάμνω στροφὴν καὶ στέκομαι ἀντιμέτωπος τοῦ ἐχθροῦ. — **ἐνεπλήσθη**, ἀόρ. τοῦ **ἐμπίμπλαμαι** πληροῦμαι, γεμίζω. — **τὸ βασίλειον σημεῖον** ἡ βασιλικὴ σημαία. — **ἀνατεταμένος** ἀνυψωμένος. — **πέλτη**, ἐδῶ : δόρυ. — **ψιλῶ** ἀπογυμνώνω, κενώνω. — **τὰ ὑπὲρ** τὰ πέραν. — **ἐλαύνω** τρέχω ἔφιππος.—**ἀνὰ κράτος** ὁλοταχῶς.

§ **16 - 19. τίθεμαι τὰ ὅπλα** θέτω κάτω (καταθέτω) τὰ ὅπλα μου.—**ἅμα μέν... ἅμα δὲ** ἀφ' ἑνὸς μέν. . . ἀφ' ἑτέρου δέ. — **θαυμάζω** ἐκπλήσσομαι. — **ᾔδεσαν**, πρτκ. τοῦ **οἶδα**. — **παρῄει** ἤρχετο (πρὸς αὐτούς). — **εἰκάζω** συμπεραίνω. — **οἴχομαι** ἔχω ἀπομακρυνθῆ. —**τι** κάποιαν θέσιν. — **ἄγομαι** μεταφέρω. — **καταλαμβάνω** εὑρίσκω. — **χρήματα** πράγματα. — **σιτίον** τρόφιμον. — **σφοδρὰ ἔνδεια** μεγάλη ἔλλειψις. — **διαδίδωμι** διαμοιράζω. — **ἀνάριστοι** ἀγευμάτιστοι. — **δὴ** ὡς γνωστόν. — **ἄριστον** γεῦμα. — **διαγίγνομαι** διέρχομαι, περνῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

(1, 2 - 23)

§ **2 - 3. ἅμα τῇ ἡμέρᾳ** μαζὶ μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὰ ξημερώματα. — **σημανοῦντα**, μέλλ. τοῦ **σημαίνω** παραγγέλλω. — **χρὴ** πρέπει. — **συσκευάζομαι** ἑτοιμάζω τὰ πράγματά μου, τὰς ἀποσκευάς μου. — **προϊέναι**, ἀπρμφ. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **εἰς τὸ πρόσθεν** πρὸς τὰ ἐμπρός. — **συμμείξειαν**, ἀόρ. τοῦ **συμμείγνυμί τινι** συναντῶμαι μέ τινα. — **ἐν ὁρμῇ εἰμι** εἶμαι ἕτοιμος νὰ ξεκινήσω. — **ὁ ἥλιος ἀνέχει** ὁ ἥλιος ἀνατέλλει. — **Τευθρανία** χώρα τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ Μυσίᾳ. — **Ταμῶς** Αἰγύπτιος ἀκολουθήσας τὸν Κῦρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν του κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου. — **ὥρμηντο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **ὁρμῶμαι** ξεκινῶ. — **ἐπὶ Ἰωνίας** διὰ τὴν Ἰωνίαν. — **ὅθενπερ** ὁπόθεν ἀκριβῶς.

§ **4 - 5. βαρέως φέρω** πολὺ λυποῦμαι. — **ὤφελε Κῦρος ζῆν** εἴθε νὰ ἔζη ὁ Κ. — **ἐπαγγέλλομαι** ὑπόσχομαι. — **καθιεῖν**, μέλλ. τοῦ **καθίζω**. — **τῶν νικώντων ἐστὶ** εἰς τοὺς νικητὰς ἀνήκει. — **τὸ ἄρχειν** ἡ ἐξουσία.

§ **6. οἴχομαι** ἔχω ἀπέλθει· ὁ πρτκ. **ᾠχόμην** εἶχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως ἐδῶ) ἀπῆλθον. — **σῖτος** τρόφιμα. — **κόπτω** σφάζω. — **ξύλα** καύσιμα ξύλα. — **μικρὸν** ὀλίγον. — **οὗ** εἰς τὸν τόπον, ὅπου. — **οἰστὸς** βέλος. — **ἐκβάλλω** ρίπτω ἔξω ἀπὸ τὴν φαρέτραν (τὴν βελοθήκην). — **γέρρα** (βλ. βιβλ. Ι, κεφ. 8. § 8 - 11, σελ. 119). — **πέλτη** μικρὰ ἀσπὶς πλεκτὴ ἀπὸ κλάδους δένδρων. — **φέρεσθαι** διὰ νὰ φέρωνται: εἰς τὴν διάθεσιν τῶν θελόντων νὰ λάβουν αὐτάς. — **ἕψω** βράζω.

§ **7 - 8. ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὰν** (βλ. βιβλ. Ι, κεφ. 8, § 1 - 3, σελ. 118). — **κήρυκες** ἄνδρες ἀποστελλόμενοι πρὸς τοὺς πολεμίους, διὰ νὰ διαπραγματευθοῦν εἰρήνην· ἐθεωροῦντο πρόσωπα ἱερὰ καὶ ἀπαρα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βίαστα, ὡς σημεῖον δὲ τοῦ ἀξιώματός των ἔφερον ράβδον ἰδίου σχήματος, ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο **κηρύκειον**. — **ἐντίμως ἔχω** τιμῶμαι. — **προσποιοῦμαι** ἰσχυρίζομαι. — **ἐπιστήμων** γνώστης. — **τὰ ἀμφὶ τάξεις** τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν τακτικήν, εἰς τὴν τέχνην δηλ. τοῦ παρατάσσειν στρατόν. — **ὁπλομαχία**, κυρίως : μάχη δι' ὅπλων· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : τέχνη τοῦ πολέμου. — **ἀπέκτονε**, πρκμ. τοῦ **ἀποκτείνω**. — **αἱ βασιλέως θύραι** τὰ ἀνάκτορα (ἡ αὐλὴ) τοῦ βασιλέως. — **εὑρίσκεσθαι** νὰ προσπαθοῦν νὰ εὕρουν (νὰ ἐπιτύχουν) διὰ τὸν ἑαυτόν των.

§ **9 - 11. βαρέως** μὲ ἀγανάκτησιν. — **οὐ τῶν νικώντων ἐστὶ** δὲν εἶναι ἴδιον τῶν νικητῶν. — **κάλλιστον** ἀξιοπρεπέστατον. — **αὐτίκα** ἀμέσως. — **ἥξω** θὰ ἐπανέλθω. — **τὰ ἱερὰ** τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων. — **ἐξῃρημένα** βγαλμένα (ἀπὸ τὴν κοιλίαν)· πρκμ. τοῦ **ἐξαιροῦμαι**. — **θαυμάζω** δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. — **πότερα** διὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο λόγων. — **ὡς κρατῶν** ὡς νικητής. — **τί δεῖ** τί ἀνάγκη εἶναι. — **ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται** ἐὰν τοῦ κάμουν αὐτὴν τὴν χάριν. — **ἀντιποιοῦμαί τινι τῆς ἀρχῆς** διαμφισβητῶ πρός τινα τὴν ἀρχὴν (τὴν βασιλείαν). — **παρέχω** παραδίδω.

§ **12 - 14. εἰ μὴ** (κατόπιν ἀρνήσεως) παρὰ μόνον. — **ἀρετὴ** ἀνδρεία. — **τὸ σῶμα** ἡ ζωή. — **οἴου**, προστκτ. τοῦ **οἴομαι**. — **ἔοικα** ὁμοιάζω. — **οὐκ ἄχαρις** = **χαρίεις** χαριτωμένος, νόστιμος. — **ἴσθι**, προστκτ. τοῦ **οἶδα**. — **περιγίγνομαί τινος** ὑπερισχύω τινός, καταβάλλω τινά

§ **15 - 18. ὑπολαμβάνω** λαμβάνω τὸν λόγον. — **σὲ ἄσμενος ἑόρακα** μὲ χαρὰν σὲ εἶδα. — **ἐν τοιούτοις πράγμασι** εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **συμβουλεύομαί τινι** ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινός. — **πρὸς θεῶν** δι' ὄνομα τῶν θεῶν. — **δοκεῖ** φαίνεται. — **οἴσει**, μέλλ. τοῦ **φέρω**. — **οἶσθα** γνωρίζεις. — **ταῦτα ὑπήγετο (αὐτόν**, δηλ. **τὸν Φαλῖνον**) μὲ τὰ μέσα αὐτὰ προσεπάθει νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Φ. — **ὁ παρὰ βασιλέως πρεσβεύων** ὁ ἀπεσταλμένος ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως.

§ **19. ὑποστρέφω** ἐπιτηδείως ξεφεύγω. — **δόξα** προσδοκία. — **μυρίαι ἐλπίδες** ἄπειροι ἐλπίδες. — **ἄκοντος βασιλέως** ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως. — **ὅπῃ** μὲ ὅποιον τρόπον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 20 - 23. **δέοι**, εὐκτ. τοῦ **δεῖ** εἶναι ἀνάγκη. — **πλείονος ἄξιός εἰμι** εἶμαι χρησιμώτερος. — **σπονδαὶ** ἀνακωχή, εἰρήνη. — **διασημαίνω** δηλώνω καθαρά.

(**3**, 1 - 14, 17 - 29)

§ **1 - 2**. **ἔφοδος** προσέλευσις. — **τῷδε** ἀπὸ τὸ ἑξῆς.— **ἡ πρόσθεν ἡμέρα** ἡ προηγουμένη ἡμέρα. — **προφύλακες** φρουροί. — **ἐπισκοπῶ** ἐπιθεωρῶ. — **σχολάζω** εὐκαιρῶ.

§ **3 - 5**. **καθίστημι** παρατάσσω. — **πάντῃ** καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν.— **προέρχομαι** προχωρῶ, παρουσιάζομαι.— **εὔοπλος** ὁ ἔχων ὡραῖα ὅπλα. — **φράζω** λέγω, παραγγέλλω. — **εἰμὶ πρός τινι** εὑρίσκομαι πλησίον τινός. — **ἀνερωτῶ** ἐρωτῶ. — **μάχης δεῖ** εἶναι ἀνάγκη μάχης : πρέπει νὰ γίνῃ μάχη. — **πορίζω** παρέχω, χορηγῶ.

§ **6 - 7**. **ἀπελαύνω** ἀπέρχομαι ἔφιππος. — **ἧκον** ἐπέστρεψαν. — **ᾧ ἐπετέτακτο** εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε δοθῇ διαταγή. — **πράττω τι** διαπραγματεύομαί τι. — **εἰκότα** λογικά. — **δοκῶ** φαίνομαι. — **ἡγεμὼν** ὁδηγός. — **ἔνθεν** (εἰς μέρη) ἀπὸ τὰ ὁποῖα.

§ **8 - 9**. **μεθίσταμαί τινα** ἀπομακρύνω τινά.— **καθ' ἡσυχίαν** ἀνενοχλήτως, εἰρηνικῶς. — **ἔρχομαι ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια** πηγαίνω εἰς μέρη, ὅπου ὑπάρχουν τρόφιμα. — **διατρίβω** ἀργοπορῶ. — **ὀκνῶ μὴ** φοβοῦμαι μήπως.— **ἀποδόξῃ**, ἀόρ. τοῦ **ἀποδοκεῖ· ἀποδοκεῖ μοι** (μετ' ἀπρμφ.) ἀποφασίζω νὰ μή. — **σπένδομαι** δέχομαι τὰς σπονδὰς (τὴν ἀνακωχήν). — **ἡγοῦμαι** ὁδηγῶ.

§ **10 - 14**. **ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ τι. — **αὐλὼν** αὐλάκι. — **ὡς** = **ὥστε**. — **διάβασις** πρόχειρος γέφυρα. — **ἐκπεπτωκότες** ξερριζωμένοι καὶ πεσμένοι κατὰ γῆς. — **ἀποδείκνυμι** δεικνύω, ὁρίζω. — **ἑψητὸς** βρασμένος.

§ **17 - 20**. **πίπτω εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα** περιπίπτω εἰς πολλὰς καὶ ἀνυπερβλήτους δυσχερείας. — **εὕρημα ποιοῦμαι** θεωρῶ εὐτύχημά μου. — **αἰτοῦμαί τινα δοῦναί μοι** ζητῶ ἀπό τινα νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ. — **ἀποσῴζω τινὰ** ἐπαναφέρω τινὰ σῶον. — **ἀχαριστία μοί ἐστι πρός τινος** εὑρίσκω ἀχαριστίαν ἐκ μέρους τινός. — **γνούς**, ἀόρ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ **γιγνώσκω· ταῦτα γιγνώσκω** σχηματίζω ταύτην τὴν γνώμην.— **αἰτοῦμαι βασιλέα** παρακαλῶ τὸν βασιλέα. — **χαρίζομαί τινι** κάμνω χάριν εἴς τινα. — **ἐπιστρατεύω** ἐκστρατεύω. — **κατὰ τοὺς Ἕλληνας** ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων. — **διήλασα**, τοῦ **διελαύνω** διέρχομαι μὲ τὸ ἱππικόν μου διὰ μέσου τινός. — **συνέμειξα**, ἀόρ. τοῦ **συμμείγνυμί τινι** συναντῶμαι μέ τινα. — **ἐρέσθαι**, ἀόρ. τοῦ **ἐρωτῶ**. — **μετρίως** μὲ μετριοπάθειαν. — **εὔπρακτος** εὐκατόρθωτος· **εὐπρακτότερόν μοί ἐστι** εὐκολώτερον κατορθώνω. — **διαπράττομαι** κατορθώνω, ἐπιτυγχάνω.

§ **21 - 23**. **μεταστάντες**, ἀόρ. τοῦ **μεθίσταμαι** ἀπομακρύνομαι.— **ἐπορευόμεθα** = **ἐβουλόμεθα πορεύεσθαι**. — **λαμβάνω** προλαμβάνω. — **ἐν δεινῷ εἰμι** εὑρίσκομαι εἰς δεινὴν (πολὺ δύσκολον) θέσιν. — **παρέχοντες αὐτῷ ἡμᾶς αὐτοὺς** ἐνῷ παρείχομεν τοὺς ἑαυτούς μας εἰς αὐτόν : ἐνῷ ἐδεχόμεθα παρ' αὐτοῦ. — **εὖ ποιῶ** εὐεργετῶ. — **ἀντιποιοῦμαί τινι τῆς ἀρχῆς** (βλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 9 - 11, σελ. 124). — **οὔτε ἔστι (τι), ὅτου ἕνεκα** οὔτε ὑπάρχει κανεὶς λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον. — **λυπῶ** ἐνοχλῶ. — **ἀδικῶ** βλάπτω. — **ἀμύνομαι** ἀποκρούω.— **ὑπάρχω εὖ ποιῶν τινα** κάμνω ἀρχὴν νὰ εὐεργετῶ τινα. — **ἡττῶμαί τινος εὖ ποιῶν** φαίνομαι κατώτερός τινος εἰς τὰς εὐεργεσίας. — **εἴς γε δύναμιν** κατὰ τὴν δύναμίν μας τοὐλάχιστον.

§ **24 - 27**. **ἀγορὰν παρέχω** παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **φροντίζω** ἀνησυχῶ. — **ἄξιον** ἀξιοπρεπές. — **ἔξεστι** εἶναι δυνατόν.— **πιστὰ λαμβάνω** λαμβάνω διαβεβαιώσεις (ἐνόρκους).— **ἦ μὴν** τῷ ὄντι, ἀληθῶς. — **ἀπάγω** ὁδηγῶ. — **ἐξῇ**, ὑποτακτ. τοῦ **ἔξεστι**. — **πρίασθαι**, ἀόρ. τοῦ **ὠνοῦμαι** ἀγοράζω. — **δεήσει**, μέλλ. τοῦ **δεῖ**. — **ὡς διὰ φιλίας (χώρας)** ὅπως διὰ μέσου φιλικῆς χώρας. — **ἀσινῶς** ἀβλαβῶς : χωρὶς νὰ προξενῆτε βλάβην. — **σῖτα** τροφαί.

§ **28 - 29**. **ἄπειμι**, μέλλ. τοῦ **ἀπέρχομαι**. — **διαπράττομαι, ἃ δέομαι** τελειώνω τὰς ὑποθέσεις μου.

(**5**, 1 - 21, 24 - 26, 27 - 42)

§ **1 - 2**. **Ζαπάτας**, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος. — **ἐπιβουλὴ** ἐχθρικὴ ἐνέργεια. — **συγγίγνομαί τινι** συναντῶμαι μέ τινα. — **παύω**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διαλύω. — **ἐροῦντα**, μέλλ. τοῦ **λέγω**. — **χρῄζω** ἐπιθυμῶ. — **ἑτοίμως** προθύμως.

§ **3 - 6. δεξιαὶ (χεῖρες) δίδονται** ἀνταλλάσσονται χειραψίαι μὲ διαβεβαιώσεις. — **φυλάττομαί τινα** προφυλάσσομαι ἀπό τινα. — **ἀντιφυλαττόμεθα (ὑμᾶς)** ἐπίσης προφυλασσόμεθα ἀπὸ σᾶς. — **σκοπῶ** ἐξετάζω, παρατηρῶ (τὰ συμβαίνοντα). — **αἰσθέσθαι**, ἀόρ. τοῦ **αἰσθάνομαι** ἀντιλαμβάνομαι. — **ἐπινοῶ** ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἔρχομαι εἰς λόγους τινὶ** ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μετά τινος. — **ἐξέλοιμεν**, ἀόρ. τοῦ **ἐξαιρῶ** ἐκβάλλω. — **ἀπιστία** δυσπιστία. — **φθάνω** προλαμβάνω. — **κακόν (τι) ποιῶ τινι** κάμνω κακὸν εἴς τινα. — **ἀνήκεστος** ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος. — **μέλλω** ἔχω κατὰ νοῦν, σκοπεύω. — **ἀγνωμοσύναι** παρανοήσεις, παρεξηγήσεις. — **συνουσία** συνομιλία. — **ἥκω** ἔχω ἔλθει. — **διδάσκω τινά, ὡς** ἀποδεικνύω (ἐξηγῶ) εἴς τινα ὅτι.

§ **7. σύνοιδα ἐμαυτῷ** συναισθάνομαι. — **τὸν θεῶν πόλεμον** ὡς πρὸς τὸν πόλεμον μὲ τοὺς θεούς. — **ἀπὸ ποίου τάχους** μὲ ποίαν ταχύτητα. — **ἀποφεύγω** ξεφεύγω. — **ἀποδραίη**, ἀόρ. τοῦ **ἀποδιδράσκω** καταφεύγω, κρύπτομαι. — **ὅπως** πῶς. — **ἐχυρὸν χωρίον** ὀχυρὸς τόπος. — **ἀποσταίη**, ἀόρ. τοῦ **ἀφίσταμαι** ἀπομακρύνομαι. — **πάντη** πανταχοῦ. — **ἴσον** ἐξ ἴσου. — **κρατῶ τινος** ἐξουσιάζω τι.

§ **8 - 11. οὕτω γιγνώσκω** ταῦτα φρονῶ. — **συντίθεμαι φιλίαν** συνάπτω φιλίαν. — **κατατίθεμαι** ἐμπιστεύομαι. — **πᾶσα ὁδὸς** κάθε ὁδός. — **εὔπορος** εὐκολοδιάβατος. — **ἀπορία** ἔλλειψις. — **πᾶσα ἡ ὁδὸς** ὁλόκληρος ἡ ὁδὸς (τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διανύσωμεν). — **διὰ σκότους** σκοτεινή, ἄγνωστος. — **ἐπίσταμαι** γνωρίζω. — **δύσπορος** δυσκολοδιάβατος. — **ὄχλος** πλῆθος ἀνθρώπων. — **ἐρημία** ἀπομόνωσις. — **μεστὸς** πλήρης. — **ἀπορία**, ἐδῶ : ἀμηχανία, δυσκολία. — **μανέντες**, ἀόρ. τοῦ **μαίνομαι** τρελαίνομαι. — **ἔφεδρος** ἀντίπαλος. — **σῴζω** διατηρῶ.

§ **12 - 14. Μυσοί**, κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας, ἀπέναντι τῆς Λέσβου. — **λυπηρὸς** ἐνοχλητικός. — **ταπεινὸν παρέχω τινὰ** ταπεινώνω, ὑποτάσσω τινά. — **Πισίδαι** (βλ. βιβλ. Ι, κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — **τεθυμωμένους**, πρκμ. τοῦ **θυμοῦμαί τινι** ἐξοργίζομαι κατά τινος. — **μᾶλλον** εὐκολώτερον. — **κολάζομαί τινα**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τιμωρῶ τινα. — **ἀλλὰ μήν**, ἐδῶ : πρὸς δὲ τούτοις. — **ἐν τοῖς** μεταξὺ τῶν. — **λυπῶ** ἐνοχλῶ. — **δεσπότης** κυρίαρχος. — **ἀναστρέφομαι** (συμπεριφέρομαι). — **ὑπηρέτης** βοηθός. — **χάριν ἔχω τινὶ** χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἴς τινα.

§ **15**. **ἐνθυμοῦμαι** βάλλω εἰς τὸν νοῦν μου, ἀναλογίζομαι. — **οὕτω θαυμαστὸν** τόσον παράδοξον. — **καὶ** (ἐπιτατ.) **ἥδιστα** μὲ πολὺ μεγάλην εὐχαρίστησιν. — **δεινὸς λέγειν** ἱκανὸς εἰς τὸ λέγειν, ἱκανὸς ρήτωρ.

§ **16 - 19**. **ταῦτα γιγνώσκω = οὕτω γιγνώσκω** (§ 8). — **βουλεύω κακόν τινι** σκέπτομαι κακὸν κατά τινος. — **κακόνους εἰμί τινι = βουλεύω κακόν τινι**. — **ἀντακούω** ἀκούω καὶ ἐγώ. — **ἀπολέσαι**, ἀόρ. τοῦ **ἀπόλλυμι** καταστρέφω. — **ἀπορῶ** στεροῦμαι. — **ὅπλισις** ἐξόπλισις, ὁπλισμός. — **ἐν οἷς** μὲ τὰ ὁποῖα. — **ἀντιπάσχω** πάσχω ἕνεκα τῶν πράξεών μου. — **χωρία ἐπιτήδεια** θέσεις κατάλληλοι. — **διαπορεύομαι** διέρχομαι. — **ἔξεστιν ἡμῖν** δυνάμεθα ἡμεῖς. — **ἄπορος** ἀδιάβατος. — **ταμιεύομαι** ἀποχωρίζω. — **ὁπόσοις ὑμῶν = τοσούτους ὑμῶν, ὁπόσοις**. — **διαπορεύω τινὰ** διαβιβάζω τινά, διευκολύνω εἴς τινα τὴν διάβασιν. — **ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ... ἐστι** ἀλλὰ τοὐλάχιστον τὸ πῦρ εἶναι βεβαίως... — **κρείττων** ἰσχυρότερος. — **λιμὸς** πεῖνα. — **ἀγαθὸς** ἀνδρεῖος.

§ **20 - 21**. **πόρος** μέσον. — **ἐξελοίμεθα**, ἀόρ. τοῦ **ἐξαιροῦμαι** ἐκλέγω, προτιμῶ. — **πρὸς θεῶν** ἐνώπιον τῶν θεῶν. — **ἄπορος καὶ ἀμήχανος** ὁ εὑρισκόμενος εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν. — **ἐν ἀνάγκῃ ἔχομαι** ὑπὸ ἀνάγκης πιέζομαι. — **καὶ τούτων πονηρῶν** καὶ μάλιστα πονηρῶν. — **ἀπιστία** ἀθέτησις ὑποσχέσεως. — **ἀλόγιστος** ἀπερίσκεπτος.

§ **24 - 26**. **τοιαῦτα ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπάρχει** ὑπάρχουν εἰς ἡμᾶς τοιοῦτοι (δηλ. ἰσχυροὶ) λόγοι, διὰ νὰ εἴμεθα φίλοι. — **πάσχω τὰ ἔσχατα** ὑφίσταμαι τὴν ἐσχάτην ποινήν, θανατώνομαι. — **ἐν τῷ ἐμφανεῖ** φανερά. — **φιλοφρονοῦμαι** δίδω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου αἰσθημάτων. — **σύνδειπνον ποιοῦμαί τινα** συνδειπνῶ μετά τινος.

§ **27 - 30**. **ἐλέγχομαι** (μετὰ μτχ.) ἀποδεικνύομαι, ὅτι. — **συγγί-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γνομαί τινι (βλ. ἀνωτέρω § 1 - 2, σελ. 126).—**στασιάζω τινὶ** ἀντιπολιτεύομαί τινα. — **τὸ στράτευμα λαμβάνω πρὸς ἐμαυτὸν** λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου τὸ στράτευμα. — **ἔχω τὴν γνώμην πρός τινα** εἶμαι προσηλωμένος πρός τινα. — **παραλυπῶ** παρενοχλῶ, παρεμβάλλω προσκόμματα. — **ἐκποδὼν εἰμι** ἐκβάλλομαι ἐκ τοῦ μέσου, ἐκλείπω. — **ἰσχυρῶς κατατείνω** πολὺ ἐπιμένω. — **ὡς εἰς ἀγορὰν** (δηλ. **ἰόντες**) ὡς νὰ ἐπορεύοντο, διὰ νὰ ἀγοράσουν τροφὰς (ἑπομένως ἄοπλοι).

§ **31 - 34**. **ἐπὶ ταῖς θύραις** πρὸ τῆς σκηνῆς. — **παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **εἴσω** μέσα. — **ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου** κατόπιν τοῦ αὐτοῦ σημείου· τὸ σημεῖον ἦτο σημαία ἐρυθρᾶ ἀνυψωθεῖσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσ. — **ἡ ἱππασία** τὸ τρέξιμον τῶν ἱππέων. — **θαυμάζω τι** ἐκπλήσσομαι μέ τι. — **ἀμφιγνοῶ** ἀμφιβάλλω, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. — **πρὶν** ἕως ὅτου. — **Νίκαρχος**, εἷς ἐκ τῶν λοχαγῶν. — **τετρωμένος**, πρκμ. τοῦ **τιτρώσκομαι** πληγώνομαι.

§ **35 - 37**. **ἐπισιτίζομαι** προμηθεύομαι τροφάς.

§ **38**. **ἔστησαν**, ἀόρ. τοῦ **ἵσταμαι**· **ἵσταμαι εἰς ἐπήκοον** ἵσταμαι εἰς ἀπόστασιν τοσαύτην, ὥστε νὰ ἀκούεται ἡ ὁμιλία. — **φαίνομαι** (μετὰ μτχ.) ἀποδεικνύομαι, ὅτι. — **ἔχει τὴν δίκην** ἔλαβε τὴν τιμωρίαν του, ἐτιμωρήθη.

§ **39 - 42**. **ὀμόσαντες**, ἀόρ. τοῦ **ὄμνυμι** ὁρκίζομαι. — **νομίζω τινὰ φίλον** θεωρῶ τινα ὡς φίλον. — **ἄθεος** ἀσεβής. — **ἀπολωλέκατε**, πρκμ. τοῦ **ἀπόλλυμι** καταστρέφω, φονεύω.— **Ὀρόντας** γαμβρὸς τοῦ Ἀρταξέρξου, σατράπης τῆς Ἀρμενίας. — **δεῦρο** ἐδῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

(1, 2 - 25, 32 - 47)

§ **2. συνεπισπόμενοι**, ἀόρ. τοῦ **συνεφέπομαι** συνακολουθῶ. — **ἀπωλώλεσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **ἀπόλλυμαι**. — **ἐννοοῦμαι** σκέπτομαι. — **ἐπὶ ταῖς θύραις** πλησίον τῆς πρωτευούσης. — **πάντη** πανταχοῦ. — **ἀγορὰν παρέχω** παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **μεῖον** ὀλιγώτερον. — **ἡγεμὼν τῆς ὁδοῦ** ὁδηγός. — **διείργω ἐν μέσῳ** κεῖμαι ἐν μέσῳ καὶ διαχωρίζω. — **καταλελειμμένοι ἦσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **καταλείπομαι**. — **εὔδηλος** ὁλοφάνερος. — **κατακάνοιεν**, ἀόρ. τοῦ **κατακαίνω** φονεύω. — **λειφθείη**, ἀόρ. τοῦ **λείπομαι** ἀπομένω, μένω ἐν τῇ ζωῇ.

§ **3. ἀθύμως ἔχω** ἀθυμῶ, στενοχωροῦμαι. — **σίτου γεύομαι** λαμβάνω τροφήν. — **ἀνακαίω** ἀνάπτω. — **ἐπὶ τὰ ὅπλα** εἰς τὸ στρατόπεδον. — **ἀναπαύομαι** κατακλίνομαι, πλαγιάζω. — **ὄψεσθαι**, μέλλ. τοῦ **ὁρῶ**. — **οὕτω διάκειμαι** εἰς τοιαύτην (ψυχικὴν) κατάστασιν εὑρίσκομαι.

§ **4 - 5. μεταπέμπομαι** προσκαλῶ. — **οἴκοθεν** ἐκ τῆς πατρίδος. — **κρείττων** ὠφελιμώτερος. — **ἀνακοινοῦμαί τινι** συσκέπτομαι μετά τινος. — **ὑποπτεύω** φοβοῦμαι. — **μὴ εἴη (Ξενοφῶντι) ὑπαίτιόν τι πρὸς τῆς πόλεως** μήπως δώσῃ κάποιαν ἀφορμὴν κατηγορίας κατὰ τοῦ Ξεν. ἐκ μέρους τῶν συμπολιτῶν του. — **ἀνακοινῶ τινι** ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος, ἐρωτῶ τινα.

§ **6 - 7. ἐπήρετο**, ἀόρ. τοῦ **ἐπερωτῶ** ἐρωτῶ. — **ἔρχομαι τὴν ὁδὸν** διανύω τὴν ὁδόν, κάμνω τὸ ταξίδι. — **ἐπινοῶ** ἔχω κατὰ νοῦν. — **καλῶς πράττω** ἐπιτυγχάνω τὸν σκοπόν μου. — **ἀνεῖλε**, ἀόρ. τοῦ **ἀναιρῶ** χρησμοδοτῶ. — **πάλιν ἔρχομαι** ἐπανέρχομαι. — **μαντεία** χρησμός. — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **λῷον** καλύτερον, συμφερώτερον. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἰτέον εἶναι ὅτι ἔπρεπε νὰ ταξιδεύσῃ. — **πυνθάνομαί τι** ἐρωτῶ τι. — **ἤρου**, ἀόρ. τοῦ **ἐρωτῶ**.

§ **8 - 10. καταλαμβάνω** εὑρίσκω, συναντῶ. — **ὁρμῶ τὴν ἄνω ὁδὸν** πορεύομαι πρὸς τὰ ἄνω (πρὸς τὰ μεσόγεια). — **προθυμοῦμαι** (μετ' ἀπρμφ.) προτρέπω νά. — **ἐπειδὰν τάχιστα** εὐθὺς ὡς. — **στόλος** ἐκστρατεία. — **ᾔδει**, πρτκ. τοῦ **οἶδα**. — **ὁρμὴ** πορεία, ἐκστρατεία. — **τὴν ὁδὸν** τὰς δυσχερείας τῆς ὁδοιπορίας.

§ **11 - 12. μικρὸν** ὀλίγον. — **λαχών**, ἀόρ. τοῦ **λαγχάνω· λαγχάνω ὕπνου** κοιμῶμαι. — **ἔδοξεν αὐτῷ** τοῦ ἐφάνη. — **σκηπτὸς** κεραυνός. — **τῇ μὲν . . . τῇ δὲ** ἀφ' ἑνὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — **πόνος** ταλαιπωρία. — (**ἐφοβεῖτο**) **μὴ οὐ δύναιτο** μήπως δὲν θὰ δύναται. — **εἴργω** ἐμποδίζω. — **πάντοθεν** ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. — **ἀπορίαι** δυσκολίαι, προσκόμματα.

§ **13 - 14. ὁποῖόν τί ἐστι** ποίαν περίπου σημασίαν ἔχει. — **ἔξεστι** εἶναι δυνατόν. — **σκοπῶ** ἐννοῶ, κρίνω. — **ἔννοια ἐμπίπτει τινὶ** σκέψις ἐπέρχεται εἴς τινα. — **τί κατάκειμαι** διατὶ εἶμαι πλαγιασμένος. — **γίγνομαι ἐπί τινι** περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **τί ἐμποδὼν** (**ἐστι**) . . . **μὴ οὐχὶ ὑβριζομένους ἀποθανεῖν** τί ἐμποδίζει νὰ φονευθῶμεν μὲ ὀνειδισμοὺς (ἐξευτελισμούς). — **τὰ χαλεπώτατα** τὰ τρομερώτατα. — **ἐπιδόντας** ἀφοῦ ἴδωμεν. — **ὅπως** πῶς. — **ἀμυνούμεθα**, μέλλ. τοῦ **ἀμύνομαι** ὑπερασπίζω τὸν ἑαυτόν μου. — **ὥσπερ ἐξὸν** = **ὥσπερ εἰ ἐξῆν** ὡς νὰ ἐπετρέπετο. — **προσδοκῶ** (ὑποτακ.) νὰ περιμένω; — **ποίαν ἡλικίαν ἐλθεῖν ἐμαυτῷ**. ὅτε συνέβαινον ταῦτα ὁ Ξεν. ἦτο τριάκοντα περίπου ἐτῶν. — **τήμερον** σήμερον. — **προδίδωμι** παραδίδω.

§ **15 - 18. ἐν οἵοις πράγμασι** εἰς ποίαν κατάστασιν. — **ἐξέφηναν**, ἀόρ. τοῦ **ἐκφαίνω· ἐκφαίνω πόλεμον** φανερὰ ἀρχίζω, κηρύττω πόλεμον. — **οὐδέν**, ἐπίρρ. — **ἀντεπιμελοῦμαι** φροντίζω ἐπίσης. — **ὑφησόμεθα**, μέλλ. τοῦ **ὑφίεμαι** παραμελῶ τὸν ἑαυτόν μου. — **πείσεσθαι**, μέλλ. τοῦ **πάσχω**. — **ἀνασταυρῶ** καρφώνω ἐπάνω εἰς μακρὸν ξύλον. — **κηδεμὼν** προστάτης. — **ἐπὶ πᾶν ἔρχομαι** καταβάλλω κάθε δυνατὴν προσπάθειαν, κάμνω ὅ,τι ἠμπορῶ. — **αἰκίζομαί τινα τὰ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔσχατα βασανίζω τινὰ σκληρότατα. — **τοι** βεβαίως. — **ποιητέον** (**ἡμῖν ἐστι**) πρέπει νὰ πράξωμεν.

§ **19 - 20. διαθεῶμαι** ἀκριβῶς παρατηρῶ. — **ὡς** πόσον. — **ἐσθὴς** (περιληπτ.) ἐνδύματα. — **ἐνθυμοῦμαι** σκέπτομαι. — **πριαίμεθα**, ἀόρ. τοῦ **ὠνοῦμαι** ἀγοράζω. — **ὧν ὠνησόμεθα** μὲ τὰ ὁποῖα νὰ ἀγοράσωμεν.

§ **21 - 23. ὕβρις** αὐθαιρεσία. — **ἀσάφεια** ἀβεβαιότης. — **ἆθλα** ὡς βραβεῖα. — **ὁπότεροι ἡμῶν** διὰ τούτους ἐξ ἡμῶν τῶν δύο, οἱ ὁποῖοι. — **ἀμείνων** ἀνδρειότερος. — **ἀγωνοθέτης** διοργανωτὴς ἀγῶνος, βραβευτής. — **στερρῶς** σταθερῶς. — **ἐξεῖναί μοι δοκεῖ = δοκεῖ μοι ἐξεῖναι** (**ἡμῖν**). — **φρόνημα** θάρρος. — **θάλπος** ζέστη. — **τρωτὸς** ὁ δυνάμενος νὰ πληγωθῇ. — **θνητὸς** ὁ δυνάμενος νὰ φονευθῇ. — **μᾶλλον** εὐκολώτερον.

§ **24 - 25. ἀλλ' ἴσως γὰρ** ἀλλ' ἐπειδὴ ἴσως. — **ἐφ' ἡμᾶς** πρὸς ἡμᾶς. — **παρακαλοῦντας**, μέλλ. τοῦ **παρακαλῶ** παρακινῶ. — **ἐξορμῶ** παρακινῶ. — **ἀρετὴ** ἀνδρεία. — **ἀξιοστράτηγος** ἄξιος στρατηγός. — **βούλομαι** εἶμαι πρόθυμος. — **τάσσω** διατάσσω. — **ἡγεῖσθαι** νὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς σας (ν' ἀναλάβω δηλ. ἐγὼ τὴν παρόρμησιν τοῦ στρατοῦ πρὸς λῆψιν τῶν ἀναγκαίων ἀποφάσεων). — **οὐδέν**, ἐπίρρ. — **τὴν ἡλικίαν**, τὴν σχετικῶς μικρὰν (§ 14) ἀπέναντι τῆς ἡλικίας τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου. — **ἡγοῦμαι**, ἐδῶ : νομίζω. — **ἀκμάζω** (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω ἀρκετὰς δυνάμεις, ὥστε νά. — **τὰ κακὰ** οἱ κίνδυνοι.

§ **32. παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **ὁπόθεν** ἀπὸ ὅποιαν τάξιν (σῶμα στρατοῦ). — **οἴχομαι** ἔχω ἐξαφανισθῇ, ἔχω φονευθῇ.

§ **33 - 34. εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων** ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.

§ **35 - 36. ἐπίσταμαι** γνωρίζω. — **ἡμῖν πάντα ποιητέα** (**ἐστὶ**) τὰ πάντα πρέπει νὰ πράξωμεν. — **μέγιστον καιρὸν** σπουδαιοτάτην εὐκαιρίαν (νὰ φανῆτε ὠφέλιμοι εἰς τὸ στράτευμα). — **βλέπω πρός τινα** ἔχω ἐστραμμένα τὰ βλέμματά μου πρός τινα. — **κακὸς** δειλός. — **ἴστε** προστκτ. τοῦ **οἶδα**.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 37 - 38. **διαφέρω τί τινος** ὑπερέχω κατά τι ἀπό τινα. — **ταξίαρχος**, οὗτος ἦτο ἀξιωματικὸς τῶν ἐλαφρῶς ὡπλισμένων στρατιωτῶν (πελταστῶν, τοξοτῶν, σφενδονητῶν) ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν λοχαγόν, ὅστις ἦτο ἀξιωματικὸς τῶν ὁπλιτῶν. — **χρήματα** μισθός· ὁ μισθὸς τοῦ λοχαγοῦ ἦτο διπλάσιος, ὁ δὲ τοῦ στρατηγοῦ τετραπλάσιος τοῦ μισθοῦ τοῦ στρατιώτου, ὅστις ἐλάμβανε κατὰ μῆνα ἕνα **δαρεικὸν** (= 20 ἀττ. δρχμ.). — **πλεονεκτῶ τινός τι** ἔχω (ἀπολαμβάνω) περισσότερον ἀπό τινά τι. — **ἀξιῶ** κρίνω ἄξιον (δίκαιον).— **προβουλεύω τινὸς** προνοῶ διὰ τὸ καλόν τινος. — **προπονῶ τινος** κοπιάζω ὑπέρ τινος. — **μέγα ὠφελῶ** πολὺ ὠφελῶ. — **ὡς συνελόντι εἰπεῖν** διὰ νὰ εἴπω συντόμως. — **εὐταξία** πειθαρχία.

§ 39 - 42. **καταστήσησθε**, ἀόρ. τοῦ **καθίσταμαι** ἐκλέγω διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — **παραθαρρύνω** ἐνθαρρύνω. — **πάνυ ἐν καιρῷ ποιῶ** πολὺ ἐπίκαιρον πρᾶγμα κάμνω, πολὺ ὠφελῶ.— **ἐπὶ τὰ ὅπλα** (βλ. § 3, σελ. 130). — **φυλακὴ** φρουρά. — **οὕτως ἔχω** εὑρίσκομαι εἰς τοιαύτην (ψυχικὴν) κατάστασιν. — **χρῶμαί τινί τι** χρησιμοποιῶ τινα εἴς τι. — **νυκτὸς** ἐν καιρῷ νυκτός. — **τρέπω τὴν γνώμην τινὸς** μεταβάλλω τὴν σκέψιν τινός. — **ἐννοοῦμαι** σκέπτομαι. — **πείσονται**, μέλλ. τοῦ **πάσχω**. — **ἐρρωμένος** θαρραλέος, τολμηρός. — **οἱ ἀντίοι=οἱ πολέμιοι**. — **δέχομαι** ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι.

§ 43 - 44. **ἐντεθύμημαι** ἔχω παρατηρήσει. — **ζῶ**, ἐδῶ : φυλάττω (σῴζω) τὴν ζωήν μου. — **ἐκ παντὸς τρόπου** μὲ κάθε τρόπον. — **ἐγνώκασι** ἔχουν τὴν γνώμην, φρονοῦν. — **ἀναγκαῖος** ἀναπόφευκτος. — **καλῶς** ἐνδόξως. — **διάγω (τὸν βίον**) ζῶ. — **ἀγαθὸς** ἀνδρεῖος.

§ 45 - 47. **μέλλω** ἀναβάλλω, βραδύνω. — **ἤδη** εὐθύς. — **αἱροῦμαι** ἐκλέγω. — **δέομαι** στεροῦμαι. — **συγκαλοῦμεν**, μέλλ. — **περαίνω** φέρω εἰς πέρας, τελειώνω, ἐκτελῶ. — **Δαρδανεὺς** ὁ ἐκ τῆς Δαρδάνου, πόλεως τῆς Τρῳάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

(**2**, 1 - 39)

§ 1 - 3. **ᾕρηντο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **αἱροῦμαι** ἐκλέγομαι. — **ἡμέρα ὑποφαίνει** ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — **προφύλακες** φρουροί. — **χαλεπὸς** δύσκολος.—**τὰ παρόντα** ἡ παροῦσα κατάστασις. — **ὁπότε**, ἐδῶ αἰτλγκ.:

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπειδή. — **ὑφίεμαι** ἀποδειλιῶ. — **καλῶς** ἐνδόξως. — **ὑποχείριος γίγνομαί τινι** περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.

§ **4 - 6. περὶ πλείστου ποιοῦμαι** τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρομαι. — **ξένιον**, ὁ Ζεὺς καλεῖται **ξένιος** ὡς προστάτης τῶν ξένων. — **ᾐδέσθη**, ἀόρ. τοῦ **αἰδοῦμαι** σέβομαι. — **ὁμοτράπεζος γίγνομαί τινι** τρώγω ἐπὶ τῆς ἰδίας τραπέζης μετά τινος. — **αὐτοῖς τούτοις** δι' αὐτῶν τούτων (τῶν λόγων, τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν φιλοφρονήσεων). — **λαμβάνω πιστὰ** λαμβάνω διαβεβαιώσεις (ἐνόρκους). — **δείσας**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια** φοβοῦμαι. — **μάλιστα** ἐξαιρετικῶς, ὅλως ἰδιαιτέρως. — **οἱ ἔχθιστοι ἐκείνου** οἱ μισητότατοι ἐχθροὶ ἐκείνου. — **ἀποστάς** ἀόρ. τοῦ **ἀφίσταμαι** ἀποστατῶ, πηγαίνω μὲ τὸ μέρος ἄλλου. —**ἀποτείσαιντο** ἀόρ. τοῦ **ἀποτίνομαι** τιμωρῶ. — **κράτιστα** γενναιότατα.

§ **7. στέλλομαι ἐπὶ πόλεμον** ἐξοπλίζομαι πρὸς μάχην : ἐνδύομαι τὴν πολεμικὴν στολήν μου. — **κόσμος** στολισμός. — **πρέπει** ἁρμόζει. — **δεῖ τελευτᾶν** εἶναι πεπρωμένον ν' ἀποθάνῃ. — **τῶν καλλίστων** = **τοῦ καλλίστου κόσμου**. — **ἄρχομαι τοῦ λόγου** ἀρχίζω νὰ ὁμιλῶ.

§ **8. φιλικῶς χρῶμαί τινι** ἔχω φιλικὴν διάθεσιν πρός τινα. — **διὰ πίστεως** ἐξ ἐμπιστοσύνης. — **ἐγχειρίζω ἐμαυτόν τινι** παραδίδω τὸν ἑαυτόν μου εἴς τινα. — **δίκην ἐπιτίθημί τινί τινος** τιμωρῶ τινα διά τι. — **τὸ λοιπὸν** εἰς τὸ ἑξῆς.

§ **9. μιᾷ ὁρμῇ** μὲ μίαν κίνησιν, συγχρόνως. — **οἰωνὸς** σημεῖον (προδηλοῦν τὸ μέλλον). — **εὔχομαι** τάζω. — **θύω σωτήρια (ἱερὰ)** προσφέρω θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν. — **συνεπεύχομαι** τάζω προσέτι. — **ὅτῳ δοκεῖ** ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει. — **ἀνατείνω** σηκώνω, ὑψώνω. — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· **παιὰν** ἐδῶ : εὐχαριστήριος ὕμνος.

§ **10. τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχει** τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (θρησκευτικὰ) καθήκοντα ἐκτελοῦνται. — **ἐμπεδῶ** φυλάττω, τηρῶ. — **δεινὰ** κίνδυνοι. — **εὐπετῶς** εὐκόλως.

§ **11 - 13. ἀναμνήσω**, μέλλ. τοῦ **ἀναμιμνῄσκω τινά τι** ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην τινός τι. — **προσήκει τινὶ** ἁρμόζει εἴς τινα. — **πάνυ δει-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νὰ μεγάλοι κίνδυνοι. — **στόλος** στρατός. — **κατακάνοιεν**, ἀόρ. τοῦ **κατακαίνω** φονεύω. — **χίμαιρα** αἴξ, κατσίκα. — **καταθύω** θυσιάζω. — **ἔχω** (μετ' ἀπρμφ.) δύναμαι. — **ψηφίζομαι** ἀποφασίζω. — **ἀποθύω** προσφέρω τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἔταξα. — **ἀγείρω** συναθροίζω. — **ἔστι** εἶναι δυνατόν. — **τεκμήριον** ἀπόδειξις. — **τρόπαιον** σημεῖον νίκης· ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὅπλα τῶν πολεμίων, τὰ ὁποῖα ἀνηρτῶντο εἰς δένδρον ἢ συνηθέστερον ἐστήνοντο ἐπὶ ξυλίνου στύλου. — **μαρτύριον = τεκμήριον**. — **γίγνομαι** γεννῶμαι. — **δεσπότην** ὡς κυρίαρχον.

§ **14 - 16**. **ἐρῶ** θέλω νὰ εἴπω. — **ἀφ' οὗ** ἀφ' ὅτου. — **ἔκγονος** ἀπόγονος. — **ἄμετρος** ἀμέτρητος. — **πάτριον φρόνημα** γενναιοψυχία κληρονομηθεῖσα παρὰ τῶν προγόνων. — **πεῖραν ἔχω τινὸς** ἐκ πείρας γνωρίζω περί τινος. — **δέχομαι** (βλ. κεφ. 1, § 39 - 42, σελ. 133).

§ **17**. **μεῖον ἔχω τι** μειονεκτῶ εἴς τι. — **ἀφεστήκασι**, πρκμ. τοῦ **ἀφίσταμαι**. — **κακὸς** δειλός. — **γοῦν** τοὐλάχιστον. — **ἄρχω** κάμνω ἀρχήν.

§ **18 - 19**. **πώποτε** ποτὲ ἕως τώρα. — **δηχθείς**, ἀόρ. τοῦ **δάκνομαι** δαγκάνομαι. — **ὄχημα** πᾶν ὅ,τι φέρει ἢ ὑποστηρίζει τι : βάσις, στήριγμα. — **βέβηκα** ἵσταμαι, πατῶ. — **παίω** κτυπῶ. — **προσίῃ**, τοῦ **προσέρχομαι**. — **μᾶλλον** εὐκολώτερον. — **τευξόμεθα**, μέλλ. τοῦ **τυγχάνω** (**τινὸς**) ἐπιτυγχάνω (τι), κατορθώνω (τι). — **προέχω τινὶ** ὑπερέχω εἴς τι.

§ **20 - 21**. **θαρρῶ τι** δὲν φοβοῦμαί τι. — **ἄχθομαι τοῦτο** στενοχωροῦμαι διὰ τοῦτο. — **εἴσονται**, μέλλ. τοῦ **οἶδα**. — **ἁμαρτάνω τι περί τινα** κάμνω σφάλμα τι πρὸς βλάβην τινός, ἀπατῶ, βλάπτω τινά. — **ψυχὴ** ζωή. — **ἐκ τῆς ἀγορᾶς**, **ἧς** =; (πρβλ. βιβλ. 1, κεφ. 1 § 8, σελ. 114: **ἐκ τῶν πόλεων, ὧν**) — **μέτρον** ποσότης. — **ἀργύριον** χρήματα. — **κρατῶ** νικῶ.

§ **22**. **ἄπορον** δυσκολία, ἐμπόδιον. — **εἰ ἄρα** ἂν τυχὸν δέν. — **πρόσω** μακράν.

§ **23 - 24**. **διήσουσι**, μέλλ. τοῦ **διίημι** ἐπιτρέπω τὴν διάβασιν. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἡμῖν ἀθυμητέον (**ἐστὶ**) = **δεῖ ἡμᾶς ἀθυμεῖν**. — **βελτίων** ἀνδρειότερος. — **Λυκάονες**, κάτοικοι τῆς Λυκαονίας, μεσογείου χώρας τῆς Μ. Ἀσίας, ΒΔ τῆς Κιλικίας. — **τὰ ἐρυμνὰ** αἱ ὀχυραὶ θέσεις. — **καρποῦμαι τὴν χώραν** διαρπάζω, λεηλατῶ τὴν χώραν. — **ὁρμῶμαι οἴκαδε** ξεκινῶ διὰ τὴν πατρίδα. — **κατασκευάζομαι** τακτοποιοῦμαι, προετοιμάζομαι. — **ὡς οἰκήσοντας** ὡς ἐὰν ἐμέλλομεν νὰ κατοικήσωμεν. — **ὁμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν** ὁμήρους διὰ τὴν ἄνευ δόλου ἀποχώρησίν των (ἐκ τῆς χώρας του)· **ὅμηρος** δὲ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κρατεῖται ὡς ἐγγύησις. — **ὁδοποιῶ τινι** κατασκευάζω (ἑτοιμάζω) ὁδὸν διά τινα. — **τέθριππον** ἅμαξα συρομένη ὑπὸ τεσσάρων ἵππων. — **τρισάσμενος** μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως.

§ **25 - 26**. **ἀλλὰ γὰρ** ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. — **ἐν ἀφθόνοις βιοτεύω** ζῶ ἐν ἀφθονίᾳ, ζῶ ἔχων ἄφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. — **ἐπιλαθώμεθα**, ἀόρ. **τοῦ ἐπιλανθάνομαί τινος** λησμονῶ τι. — **ἑκὼν πένομαι** θέλω νὰ εἶμαι πτωχός. — **ἐξὸν αὐτοῖς** = **εἰ καὶ ἔξεστιν αὐτοῖς** ἐνῷ αὐτοὶ δύνανται. — **σκληρῶς βιοτεύω** ζῶ μὲ στερήσεις.

§ **27 - 28**. **ἀλλὰ γὰρ** ἀλλὰ βεβαίως. — **οἱ κρατοῦντες** οἱ νικηταί. — **ὅπως** πῶς. — **κράτιστα** γενναιότατα. — **ζεῦγος** ὑποζύγιον. — **στρατηγῶ τινος** κανονίζω τὴν πορείαν τινός. — **ὅπῃ** ὅπου. — **ὄχλος** δυσκολία. — **ἀπαλλάττω** ἐξαφανίζω. — **ἀλλότριος** ἀνήκων εἰς ἄλλον, ξένος.

§ **29 - 31**. **λοιπὸν** (**ἐστί**) **μοι εἰπεῖν** ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νὰ εἴπω. — **ἐξενεγκεῖν**, ἀόρ. τοῦ **ἐκφέρω** · **ἐκφέρω πόλεμον** = **ἐκφαίνω πόλεμον** (κεφ. 1, § 15 - 18, σελ. 131). — **περιγίγνομαι τῷ πολέμῳ** ἐπικρατῶ, νικῶ ἐν τῷ πολέμῳ. — **ἀταξία** ἔλλειψις πειθαρχίας. — **οἱ ἀρχόμενοι** οἱ κατώτεροι, οἱ στρατιῶται. — **μᾶλλον πειθόμενοι** εὐπειθέστεροι. — **ἀεὶ** ἑκάστοτε. — **κολάζω** τιμωρῶ. — **σὺν τῷ ἄρχοντι** μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἄρχοντος. — **ἐψευσμένοι ἔσονται**, τετελεσμ. μέλλ. τοῦ **ψεύδομαι** ἀπατῶμαι. — **κακὸς** (βλ. ἀνωτέρω § 17).

§ **32**. **περαίνω** τελειώνω. — **ὥρα** καιρός. — **αὐτίκα** εὐθύς. — **παρέσονται**, μέλλ. τοῦ **πάρειμι** ἐμφανίζομαι. — **ὅτῳ δοκεῖ** ὅστις φρονεῖ. — **ἔργῳ περαίνεταί τι** ἐκτελεῖταί τι. — **ἰδιώτης** ἁπλοῦς στρατιώτης. — **διδάσκω** συμβουλεύω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ **33**. **δεῖ** ὑπάρχει ἀνάγκη. — **καὶ αὐτίκα** καὶ εὐθὺς κατόπιν. — **σκοπῶ** ἐξετάζω. — **ὅτῳ δοκεῖ** (βλ. ἀνωτέρω § 9).

§ **34 - 36**. **ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι** ὅσα νομίζω, ὅτι χρειάζονται ἀκόμη. — **οἱ παριόντες** οἱ παρερχόμενοι, οἱ διαβάται. — **ἐπακολουθῶ** καταδιώκω. — **πλαίσιον** ἡ παράταξις, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ὁπλῖται κατέχουν καὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς πορευομένης φάλαγγος, περικλείοντες ἐντὸς τοῦ τετραπλεύρου **τὰ σκευοφόρα** καὶ **τὸν ὄχλον** (τοὺς μὴ μαχίμους)· βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου· **ποιοῦμαι πλαίσιον τῶν ὁπλιτῶν** παρατάσσω τοὺς ὁπλίτας ἐν τετραγώνῳ. — **εἰ ἀποδειχθείη** ἐὰν ἤθελεν ὁρισθῇ. — **ἡγοῦμαι** προηγοῦμαι. — **τὰ πρόσθεν** τὰ ἔμπροσθεν, τὸ μέτωπον τῆς παρατάξεως. — **κοσμῶ** διοικῶ.

§ **37 - 38**. **ἄλλως ἐχέτω** κατ' ἄλλον τρόπον ἂς γίνῃ. — **τὸ νῦν ἔχον** ὅσο γιὰ τώρα. — **τὸ λοιπὸν** (βλ. § 8). — **πειρῶμαί τινος** δοκιμάζω τι. — **ταύτης τῆς τάξεως**, δηλ. τοῦ πλαισίου. — **ἀεὶ** (βλ. § 31).

§ **39. τὰ δεδογμένα** τὰ ἀποφασισθέντα. — **μέμνημαι** (μετ' ἀπρμφ.) ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά. — **ἔστιν** (βλ. § 11 - 13).

(**5**, 1 - 18)

§ **1 - 3**. **ᾗ** ὅπου. — **τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή. — **ἀποτρέπομαι ἄλλην ὁδὸν** στρέφομαι πρὸς ἄλλην ὁδόν. — **οἱ ἐσκεδασμένοι** οἱ διεσκορπισμένοι. — **νομαὶ** ἀγέλαι, κοπάδια.

§ **4 - 6**. **παρελαύνω τινὰ** περνῶ ἔμπροσθέν τινος. — **ὅτε ἐσπένδοντο** (περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 27, σελ. κειμ. 32). — **διαπράττομαι** ὁμολογῶ, ὁρίζω. — **οὔκουν** οὐδαμῶς.

§ **7**. **περὶ τὰ ἐπιτήδειά εἰμι** ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν προμήθειαν τῶν τροφίμων. — **ἔνθεν μὲν... ἔνθεν δὲ** ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — **ὄρη**, τὰ Καρδούχεια. — **ποταμός**, ὁ Τίγρης. — **πειρῶμαί τινος** δοκιμάζω τι.

§ **8 - 11**. **δέομαί τινος** ἔχω ἀνάγκην τινός, χρειάζομαί τι. — **τάλαντον** ποσὸν χρημάτων (ὄχι νόμισμα) 6.000 ἀττικῶν δραχμῶν. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα ἀφοῦ ἐκδαροῦν καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν φουσκωθοῦν. — **παρέχω ῥᾳδίως τὴν διάβασιν** διευκολύνω τὴν διάβασιν. — **δεσμοὶ** σχοινία (τριχιές). — **ζεύγνυμι** δένω. — **ὁρμίζω** στερεώνω. — **ἀρτῶ** (-άω) κρεμῶ. — **ἀφείς**, ἀόρ. τοῦ **ἀφίημι** ἀφήνω, ρίπτω. — **διάγω** φέρω ἀπὸ τὴν μίαν ὄχθην εἰς τὴν ἄλλην. — **ἀμφοτέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὄχθας. — **δήσας**, ἀόρ. τοῦ **δῶ** (-έω) δένω. — **ἐπιβάλλω** θέτω ἐπάνω. — **ὕλη** χαμόκλαδα, θάμνοι. — **γῆ** χῶμα. — **ἐπιφορῶ** ἐπισωρεύω. — **καταδύομαι** καταβυθίζομαι. — **αὐτίκα μάλα** τώρα ἀμέσως. — **εἴσεσθε**, μέλλ. τοῦ **οἶδα**. — **ἕξει τοῦ μὴ καταδῦναι** (βαστάζων) θὰ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸ νὰ καταβυθισθοῦν. — **σχήσει** = **κωλύσει**.

§ **12**. **ἐνθύμημα** ἐπινόησις. — **χαρίεις** εὐφυής. — **τὸ ἔργον** ἡ ἐκτέλεσις.

§ **13 - 14**. **ἐπαναχωρῶ εἰς τοὔμπαλιν** (= **τὸ ἔμπαλιν**) ἐπιστρέφω ὀπίσω. — **ἔνθεν** = **ταύτας ἐξ ὧν**. — **θαυμάζω** ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. — **ὅποι ποτὲ** εἰς ποῖον μέρος ἄραγε. — **οἱ ἑαλωκότες** οἱ αἰχμάλωτοι· ἐννοοῦνται οἱ ἐγχώριοι αἰχμάλωτοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον συλληφθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν των. — **ἐλέγχω τὴν χώραν** ζητῶ πληροφορίας περὶ τῆς χώρας.

§ **15 - 16**. **ἡ πρὸς ἕω** (**ὁδὸς**) ἡ πρὸς ἀνατολὰς ὁδός. — **θερίζω** διέρχομαι τὸ θέρος. — **πρὸς ἑσπέραν** πρὸς δυσμάς. — **πειθαρχῶ** ὑπακούω. — **ἀπονοστῶ** ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα μου. — **δυσχωρία** κακὴ φύσις τοῦ τόπου, κακοτοπιά.

§ **17 - 18**. **χωρὶς** χωριστά. — **φάσκων**, ἐνεστ. μτχ. τοῦ **φημί**. — **ἡ ἑκασταχόσε ὁδὸς** ἡ πρὸς ἑκάστην χώραν ὁδός. — **εὔπορον** εὔκολον. — **ἐπὶ τούτοις** σχετικῶς μὲ τοῦτο (ἂν δηλ. πρέπει νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων). — **ὁπηνίκα δοκοίη** καθ' ὁποίαν ὥραν ἤθελε φανῆ καλόν. — **ὑπερβολὴ** διάβασις (ὑπεράνω ὀρέων).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

(1, 5 - 28)

§ **5 - 7.** **ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν** ἦτο περίπου ἡ ὥρα τῆς τελευταίας (νυκτερινῆς) φρουρᾶς· οἱ Ἕλληνες διῄρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακάς· ἡ τρίτη φυλακή, ἡ ὁποία καὶ τελευταία λέγεται, κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τῆς εἰσβολῆς (περὶ τὰ μέσα τοῦ Νοεμβρίου) ἤρχιζε περὶ τὴν 2αν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. — **λείπομαι** ὑπολείπομαι. — **ὅσον = τοσοῦτον** (χρονικὸν διάστημα) **ὥστε.** — **σκοταῖος** μὲ τὸ σκότος. — **τὸ πεδίον** τὸ μεταξὺ τῆς θέσεως τοῦ στρατοπέδου καὶ τοῦ ὄρους. — **τηνικαῦτα** τότε. — **ἀπὸ παραγγέλσεως** κατόπιν διαταγῆς προφορικῆς. — **ἅμα τῇ ἡμέρᾳ** (βλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 2 - 3, σελ. 123). — **τὸ ἀμφ' αὐτὸν (στράτευμα)** οἱ στρατιῶταί του. — **ἐπίσποιτο** ἀόρ. τοῦ **ἐφέπομαι** ἀκολουθῶ. — **τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή. — **ὑφηγοῦμαι** προπορεύομαι βραδέως. — **τὸ ἀεὶ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος** τὸ μέρος τοῦ στρατεύματος, τὸ ὁποῖον ἑκάστοτε διέβαινε (τὸ ὄρος). — **τὸ ἄγκος** ἡ κοιλάς. — **ὁ μυχὸς** ἡ χαράδρα.

§ **8 - 9.** **χαλκώματα** χαλκᾶ σκεύη. — **κατασκευάζω** ἐφοδιάζω. — **φέρω τι** λαμβάνω καὶ φέρω τι μετ' ἐμοῦ, ἁρπάζω. — **ὑποφείδομαι** φείδομαι κάπως, δεικνύομαι ὀλίγον φειδωλὸς (ἐπιεικής). — **ὡς φιλίας** ὡς φιλικῆς. — **διιέναι,** τοῦ **διίημί τινα** ἀφήνω τινὰ νὰ διέλθῃ. — **ἐπιτυγχάνω** εὑρίσκω. — **καλούντων,** δηλ. **τῶν Ἑλλήνων αὐτούς** — **ὑπακούω** δίδω ἀπάντησιν, προσοχήν.

§ **10 - 11.** **ἐγένετο** διήρκεσε. — **τόξευμα** βέλος. — **κατατιτρώσκω** πληγώνω θανασίμως. — **ἐξ ἀπροσδοκήτου** ἀπροσδοκήτως, αἰφνιδίως. — **ἐπιπίπτω τινὶ** εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τινός. — **τὸ Ἑλληνικὸν (στράτευμα)** οἱ Ἕλληνες. — **αὐλίζομαι** διανυκτερεύω. — **συνορῶ,** κυρίως : βλέπω ὁμοῦ ἢ συγχρόνως· ἐδῶ : συνεννοοῦμαι (μὲ πυρά).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 12 - 14. **νεωστὶ** πρὸ ὀλίγου. — **ἀνδράποδον** δοῦλος. — **ἀφεῖναι**, ἀόρ. τοῦ **ἀφίημι** ἀφήνω. — **σχολαῖος** βραδύς. — **τὰ αἰχμάλωτα** οἱ αἰχμάλωτοι. — **οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες** οἱ ἐπιβλέποντες, φυλάσσοντες ταῦτα. — **ἀπόμαχος** ὁ μὴ λαμβάνων μέρος εἰς τὴν μάχην. — **φέρομαι** φέρω μαζί μου. — **ταῦτα ἔδοξε** ἀπεφασίσθησαν ταῦτα. — **ἀριστῶ** γευματίζω. — **ὑποστήσαντες**, ἀόρ. τοῦ **ὑφίστημι** τοποθετῶ κρυφίως. — **τὸ στενὸν** ἡ στενὴ δίοδος. — **τὰ μὲν. . . τὰ δὲ** ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ.

§ 15 - 18. **χειμὼν** κακοκαιρία. — **χωρίον** τόπος. — **ἐπιδιώκω** καταδιώκω. — **ἀναχάζω** ὀπισθοχωρῶ. — **σχολῇ** βραδέως. — **θαμινὰ** συχνά. — **ὑπομένω** σταματῶ, περιμένω. — **παρεγγυῷτο**. εὐκτ. τοῦ **παρεγγυῶμαι· παρεγγυῶ** (**-άω**) παραγγέλλω, διατάσσω. — **ἄγω** προχωρῶ. — **πρᾶγμα** δυσκολία. — **σχολή τινί ἐστι** ἔχει τις καιρόν. — **παρέρχομαι** προχωρῶ. — **σπολὰς** δερμάτινος θώραξ. — **διαμπερὲς** (ἐπίρρ.) πέρα πέρα.

§ 19 - 22. **ὥσπερ εἶχε** ὅπως ἦτο (χωρὶς δηλ. ν' ἀποθέση τὴν πανοπλίαν του). — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **καλώ τε καὶ ἀγαθὼ ἄνδρε τέθνατον** = **καλοί τε καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες τεθνᾶσι**. — **καλὸς καὶ ἀγαθὸς** εὐπατρίδης, εὐγενής. — **ἀνελέσθαι**, ἀόρ. τοῦ **ἀναιροῦμαι** σηκώνω νεκρὰ σώματα (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης). — **βλέπω** στρέφω τὸ βλέμμα μου. — **ἄβατος** ἀδιάβατος. — **ὄρθιος** ἀπότομος, ἀπόκρημνος. — **ὄχλος** πλῆθος. — **ἔκβασις** ἔξοδος, πέρασμα. — **φθάνω** προφθάνω, προλαμβάνω. — **ὑπερβολὴ** ἔξοδος, πέρασμα. — **ἡγεμὼν** ὁδηγός. — **πράγματα παρέχω τινὶ** παρέχω ἐνοχλήσεις εἴς τινα, ἐνοχλῶ τινα. — **λαβεῖν** = **συλλαβεῖν**.

§ 23 - 25. **ἐλέγχω** ἀνακρίνω, ἐρωτῶ. — **διαλαμβάνω** λαμβάνω χωριστά. — **ἢ τὴν φανεράν**, ὁδὸς **φανερὰ** ἐννοεῖται ἡ **ὀρθία** ὁδός, τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες εἶχον ἔμπροσθέν των. — **φόβοι** μέσα πρὸς ἐκφόβισιν. — **ἐκδίδωμι θυγατέρα** δίδω εἰς γάμον (ὑπανδρεύω) τὴν θυγατέρα μου. — **ἡγοῦμαι ὁδὸν** ὁδηγῶ δι' ὁδοῦ. — **δυσπάριτος** δυσκολοδιάβατος. — **χωρίον** (βλ. ἀνωτέρω § 15). — **παρέρχομαι** διέρχομαι.

§ 26 - 28. **ταξίαρχος** (βλ. βιβλ. III, κεφ. 1, § 37 - 38, σελ. 133).—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ παρόντα ἡ παροῦσα κατάστασις. — **ὑποστάς** ἀόρ. τοῦ **ὑφίσταμαι** ἀναλαμβάνω. — **Μεθυδριεύς**, ὁ ἐκ τοῦ **Μεθυδρίου**, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας. — **Στυμφάλιος** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — **ἀντιστασιάζω** παρουσιάζομαι ὡς ἀνταγωνιστής. — **Παρράσιος** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 1 - 2, σελ. 113). — **ἕψονται**, μέλλ. τοῦ **ἕπομαι**. — **πολλαχοῦ** πολλάκις. — **πολλοῦ ἄξιος γίγνομαί τινι** σπουδαίας ὑπηρεσίας προσφέρω εἴς τινα. — **εἰς τὰ τοιαῦτα** εἰς παρομοίας περιστάσεις.

(**2**, 1 - 23)

§ **1 - 2.** **ἐμφαγόντας** ἀφοῦ φάγουν ἐν σπουδῇ. — **δήσαντες**, ἀόρ. τοῦ **δῶ** δένω. — **συντίθεμαι** συμφωνῶ. — **σημαίνω τῇ σάλπιγγι** δίδω σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος. — **ἄνω ὄντας** ὅταν εἶναι (πλέον) ἐπάνω (δηλ. εἰς τὴν κορυφὴν). — **φανερὰ ἔκβασις** τὸ ἐπὶ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ πέρασμα (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **αὐτοί**, δηλ. ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Χειρίσοφος. — **συμβοηθῶ** συγχρόνως σπεύδω πρὸς βοήθειαν. — **ὕδωρ** βροχή. — **προσέχω τὸν νοῦν τινι** ἔχω τὴν προσοχήν μου ἐστραμμένην εἴς τι. — **ὡς μάλιστα** ὅσον ἠδύναντο περισσότερον. — **λανθάνω τινὰ** διαφεύγω τὴν προσοχήν τινος. — **οἱ περιιόντες** οἱ κύκλῳ πορευόμενοι (δισχίλιοι ἐθελονταί).

§ **3 - 4.** **τὸ ὄρθιον** ὁ ἀνωφερὴς τόπος, ὁ ἀνήφορος. — **κυλινδῶ** (-έω) κυλίω. — **ὁλοίτροχος** στρογγύλος λίθος. — **ἁμαξιαῖος** ἀρκετὰ μεγάλος (ὥστε νὰ πληρώσῃ ὁλόκληρον ἅμαξαν). — **φέρομαι** κατρακυλοῦμαι. — **πταίω** προσκρούω (σκοντάπτω). — **πέτρα** βράχος. — **διασφενδονῶμαι** ἐκτινάσσομαι εἰς τεμάχια. — **οἷόν τέ ἐστι** εἶναι δυνατόν. — **πελάζω** πλησιάζω. — **ταύτῃ . . . ἄλλῃ** εἰς τοῦτο τὸ μέρος... εἰς ἄλλο μέρος. — **ἀνάριστοι** ἀγευμάτιστοι. — **τεκμαίρομαί τινι** συμπεραίνω ἔκ τινος. — **ψόφος** κρότος.

§ **5 - 6.** **κύκλῳ περιιόντες**, διὰ τῆς στενῆς καὶ ὁμαλῆς ὁδοῦ, τῆς βατῆς καὶ εἰς ὑποζύγια (κεφ. 1, § 25)· βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου. — **καταλαμβάνω** εὑρίσκω, συναντῶ. — **κατακανόντες**, ἀόρ. τοῦ **κατακαίνω** φονεύω. — **μαστὸς** λόφος. — **ἔφοδος ἐπὶ τοὺς πολεμίους** ὁδὸς φέρουσα κατὰ τῶν πολεμίων. — **αὐτόθεν** ἀπὸ αὐτοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(δηλ. ἀπὸ τοῦ τόπου, ὅπου ἐκάθηντο οἱ φύλακες). — **οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ** (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

§ **7 - 8. ἡμέρα ὑποφαίνει** ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — **ἔλαθον ἐγγὺς προσιόντες** ἐπλησίασαν χωρὶς νὰ ἐννοηθοῦν. — **ἡ σάλπιγξ φθέγγεται** ἡ σάλπιγξ ἠχεῖ. — **ἵεμαι** ὁρμῶ. — **δέχομαι** ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι. — **εὔζωνος** ὁ ἐλαφρῶς ὡπλισμένος (καὶ ὡς τοιοῦτος δυνάμενος νὰ τρέχῃ εὐκολώτερον). — **ἀτριβὴς** ἀπάτητος. — **ᾗ** ὅπου. — **ἀνέλκω** ἀνασύρω, τραβῶ ἐπάνω. — **συμμείγνυμί τινι** συνενώνομαι μέ τινα.

§ **9 - 12. εὔοδος** εὔκολος πρὸς διάβασιν. — **ἀποκόπτω** ἐκδιώκω. — **διεζεῦχθαι** (τοῦ **διαζεύγνυμαι**) (αὐτοὶ) νὰ μένουν διεζευγμένοι (κεχωρισμένοι). — **ᾗπερ οἱ ἄλλοι**, δηλ. οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον, διὰ τῆς φανερᾶς. — **παρακελεύονται ἀλλήλοις** ἐνθαρρύνουν ὁ εἷς τὸν ἄλλον (διὰ φωνῶν). — **προσβάλλω πρός τινα** ἐφορμῶ κατά τινος. — **ὀρθίοις τοῖς λόχοις**, τὸ στράτευμα κατὰ τὴν πορείαν ἐτάσσετο ὡς ἑξῆς: ὄχι μόνον αἱ ἐνωμοτίαι ἐβάδιζον ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀλλὰ καὶ ὁ εἷς λόχος ὄπισθεν τοῦ ἄλλου (**πορεία κατὰ κέρας**)· βλ. πίν. Χ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου· ὁσάκις ὅμως ἦτο ἀνάγκη τὸ στράτευμα νὰ ἐπιτεθῇ (ὅπως ἐδῶ) κατὰ πολεμίων κατεχόντων ὕψωμά τι, τότε ἐσχηματίζοντο οἱ καλούμενοι **ὄρθιοι λόχοι**· κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦτον αἱ ἐνωμοτίαι ἵσταντο ἡ μία ὄπισθεν τῆς ἄλλης, οἱ δὲ λόχοι ἐτοποθετοῦντο ὁ εἷς παραπλεύρως τοῦ ἄλλου ἀφήνοντες ἐν τῷ μεταξὺ μικρὰ κενὰ διαστήματα (βλ. πίν. Χ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ἄφοδος** μέρος ἀνοικτὸν πρὸς ὑποχώρησιν. — **ὅπῃ** ἀπὸ ὅποιον μέρος. — **ἕτερον λόφον**, τὸν δεύτερον (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

§ **13. ἑαλωκώς**, πρκμ. τοῦ **ἁλίσκομαι** κυριεύομαι. — **παριοῦσι** καθ' ἣν στιγμὴν (αὐτὰ) θὰ διήρχοντο : κατὰ τὴν διάβασίν των. — **ἐπὶ πολὺ ἦν** ἔπιανον (τὰ ὑποζύγια) μεγάλην ἔκτασιν. — **ἅτε πορευόμενα** διότι ἐπορεύοντο. — **αἱρῶ** κυριεύω.

§ **14 - 16. λοιπὸς ἦν** ὑπελείπετο. — **ὄρθιος** ἀπότομος. — **ἀμαχητὶ** χωρὶς μάχην. — **δείσαντας**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια**. — **ἄρα** ὅπως ἐφάνη κατόπιν. — **τὸ ἄκρον = ὁ μαστός** — **ἐπὶ τοὺς ὀπισθο-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φύλακας, τοὺς κατέχοντας τὸν πρῶτον λόφον. — **ὑπάγω** βραδέως προχωρῶ. — **προσμείξειαν**, ἀόρ. τοῦ **προσμείγνυμι** πλησιάζω, προσέρχομαι. — **οἱ τελευταῖοι λόχοι**, δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. καταλειφθέντες ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου (§ 13). — **προέρχομαι** προχωρῶ. — **τὸ ὁμαλὸν** ἡ πεδιὰς (εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερον καὶ αἱ δύο ὁδοί, ἡ **φανερὰ** [§ 8] καὶ ἡ στενή· βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **τίθεμαι τὰ ὅπλα** ἵσταμαι (παρατεταγμένος καὶ ἀναμένων διαταγάς).

§ **17 - 18**. **ἁλάμενοι**, ἀόρ. τοῦ **ἅλλομαι** πηδῶ. — **κατὰ τῆς πέτρας** ἀπὸ τὸν βράχον (δηλ. ἀπὸ τὸν πρῶτον λόφον) κάτω. — **πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας**, τοὺς ἡμίσεις τοὺς τεταγμένους ὄπισθεν τῶν ὑποζυγίων (§ 9). — **ἀντίπορός τινι** ἀπέναντί τινος κείμενος. — **ἐφ' ᾧ** (μετ' ἀπρμφ.) ἐπὶ τῷ ὅρῳ νά. — **συνομολογῶ τι** συναινῶ νὰ πράξω τι, ὑπόσχομαί τι.

§ **19 - 21**. **συνερρύησαν** συνέρρευσαν· ἀόρ. τοῦ **συρρέω**. — **ἐνταῦθα**, δηλ. εἰς τὸν ἀντίπορον λόφον. — **ἔνθα τὰ ὅπλα ἔκειτο** ἐκεῖ, ὅπου εἶχον σταθῆ ἐν παρατάξει (δηλ. **ἐν τῷ ὁμαλῷ** · § 16). — **γίγνομαι ἐπὶ τῆς κορυφῆς** φθάνω εἰς τὴν κορυφήν. — **πέτρος** λίθος. — **κατέαξαν**, ἀόρ. τοῦ **κατάγνυμι** σπάζω. — **Λουσιεὺς** ὁ ἐκ τῶν Λουσῶν, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας (παρὰ τὰ σημερινὰ Σουδενά). — **πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένος τὴν ἀσπίδα** προστατεύων μὲ τὴν ἀσπίδα του καὶ τοὺς δύο.

§ **22 - 23**. **ὁμοῦ γίγνομαι** συνενώνομαι. — **σκηνῶ** (-έω) καταλύω. — **δαψιλὴς** ἄφθονος. — **κονιατὸς** ἀσβεστωμένος. — **ἀποδίδωμι** δίδω ὀπίσω. — **πάντα ποιῶ τοῖς ἀποθανοῦσι** ἀπονέμω πάσας τὰς τιμὰς εἰς τοὺς φονευθέντας. — **ἐκ τῶν δυνατῶν** κατὰ τὸ δυνατόν. — **νομίζεται** συνήθεια εἶναι.

(**3**, 1 - 23)

§ **1 - 2**. **αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω. — **ὁρίζω** χωρίζω. — **ἀναπνέω** αἰσθάνομαι ἀνακούφισιν, ἀναλαμβάνω θάρρος. — **ἄσμενος** μὲ χαράν. — **ἡδέως** εὐχαρίστως. — **μνημονεύω** ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου. — **διατελῶ μαχόμενος** διαρκῶς μάχομαι. — **τὰ σύμπαντα** ὅλα ὁμοῦ, ἐν συνόλῳ. — **ὡς ἀπηλλαγμένοι** ἐπειδή, ὡς ἐνόμιζον, εἶχον ἀπαλλαγῆ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 3 - 5. **που** κάπου, εἰς κάποιο μέρος. — **ὄχθαι**, ἐδῶ : ὑψώματα (εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ). — **πεζοὺς. . . ἄνω τῶν ἱππέων** (βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **Ὀρόντας, -α** (βλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 39 - 42, σελ. 129). — **Ἀρτούχας, -α**, ἀρχηγὸς τῶν Μάρδων, ἔθνους ὀρεινοῦ καὶ ληστρικοῦ. — **Χαλδαῖοι**, φυλὴ Ἀρμενική. — **ἄλκιμος** ἀνδρεῖος. — **γέρρα** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8 - 11, σελ. 119). — **πλέθρον** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — **ὁδὸς δὲ μία. . .** (βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **χειροποίητος** διὰ χειρῶν κατεσκευασμένη, τεχνητὴ (ὄχι φυσική). — **ταύτῃ** εἰς αὐτὸ τὸ μέρος (ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω).

§ 6 - 7. **ἐφαίνετο**, κατ' ἔννοιαν : ἔφθανεν. — **τραχὺς** ἀνώμαλος. — **ὁ ποταμὸς** ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ. — **γυμνοὶ** ἀπροφύλακτοι, ἐκτεθειμένοι εἰς. — **ἀναχωρῶ** ἐπιστρέφω. — **ἔνθα** ἐκεῖ, ὅπου. — **ἐν τοῖς ὅπλοις** ἐνόπλους, ὡπλισμένους. — **δυσπορία** τὸ δυσκολοδιάβατον. — **ἐπικεισομένους**, μέλλ. μτχ. τοῦ **ἐπίκειμαι** ἐπιτίθεμαι.

§ 8 - 9. **ἔδοξεν (αὐτῷ)** τοῦ ἐφάνη. — **πέδαι (αἱ)** δεσμά, ποδόδεσμα. — **δεδέσθαι** (τοῦ **δοῦμαι**) ὅτι ἦτο δεμένος. — **αὗται δέ** δηλ. **ἔδοξαν**. — **αὐτόματοι** μόναι των. — **περιρρυῆναι** (ἀόρ. τοῦ **περιρρέω**) ὅτι ἔπεσαν γύρω. — **διαβαίνω**, ἐδῶ : ἀνοίγω τὰ σκέλη μου. — **ὄρθρος** ὁ ὀλίγον πρὸ τῆς αὐγῆς χρόνος : τὰ (γλυκο) χαράγματα. — **καλῶς ἔσεσθαι** ὅτι τὰ πράγματα θὰ λάβουν καλὴν ἔκβασιν (θὰ πᾶνε καλά). — **ὡς τάχιστα** εὐθὺς ὡς. — **ἕως ὑποφαίνει** ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ φαίνεται : ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — **τὰ ἱερὰ** ἡ θυσία. — **τὸ ἱερεῖον** τὸ θῦμα, τὸ θυσιασθὲν ζῷον. — **ἀριστοποιοῦμαι = ἀριστῶ** γευματίζω.

§ 10 - 12. **ᾔδεσαν**, πρτκ. τοῦ **οἶδα**. — **ἐξείη**, εὐκτ. τοῦ **ἔξεστι** ἐπιτρέπεται. — **ἐπεγείρω** σηκώνω ἐκ τοῦ ὕπνου. — **τι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον** σχετικόν τι μὲ τὸν πόλεμον. — **φρύγανα** ξηροὶ κλάδοι θάμνων (κατάλληλοι διὰ καῦσιν). — **ὡς ἐπὶ πῦρ** διὰ νὰ ἀνάψουν φωτιάν. — **κατίδοιεν**, ἀόρ. τοῦ **καθορῶ** διακρίνω καλῶς. — **τὸ πέραν** τὸ ἀπέναντι μέρος. — **πέτρα** βράχος. — **καθήκω** ἐκτείνομαι. — **παιδίσκη** νεαρὰ κόρη. — **μάρσιπος** μικρὸς σάκος. — **κατατίθεμαι** τοποθετῶ. — **ἀντρώδης** σπηλαιώδης, πλήρης σπηλαίων. — **δόξαι** (ἔλεγον)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅτι ἐφάνη. — **προσβατόν ἐστι τοῖς ἱππεῦσι** εἶναι δυνατὸν νὰ πλησι .σουν οἱ ἱππεῖς. — **κατὰ τοῦτο** εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — **ἐκδύντες**, ἀόρ. τοῦ **ἐκδύομαι**. — **ἐγχειρίδιον** μάχαιρα. — **νεύσομαι**, μέλλ. τοῦ **νέω** κολυμβῶ· **ὡς νευσόμενοι** διότι ἐνόμιζον, ὅτι θὰ (ἀναγκασθοῦν νὰ) κολυμβήσουν. — **διαβαίνειν** ὅτι προσεπάθουν νὰ διαβαίνουν. — **πρόσθεν, πρὶν βρέξαι** χωρὶς νὰ βρέξουν.

§ **13 - 15**. **σπένδω** κάμνω σπονδὴν (διὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸν θεὸν ἢ ζητήσω τι παρ' αὐτοῦ)· **σπονδὴ** δὲ ἡ προσφορὰ ποτοῦ, δηλ. ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον χάριν τῶν θεῶν ἔχυνον ἐκ τοῦ ποτηρίου. — **τοῖς νεανίσκοις ἐγχεῖν** νὰ χύσουν (οἶνον) εἰς τὰ ποτήρια τῶν (δύο) νεανίσκων (διὰ νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ σπονδήν). — **φῆνασι**, ἀόρ. τοῦ **φαίνω** φανερώνω. — **πόρος** διάβασις, πέρασμα. — **καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθά**, δηλ. αἰσίαν εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφήν. — **σπονδὰς ἐποίει** = **ἔσπενδε**. — **ὑπομένω** μένω ὀπίσω. — **ὄχλος** οἱ μὴ μάχιμοι.

§ **16 - 19**. **ταῦτα καλῶς εἶχε** ταῦτα ἐτακτοποιήθησαν. — **ὁδὸς** ἀπόστασις. — **ἐπὶ τὴν διάβασιν** μέχρι τοῦ μέρους τῆς διαβάσεως. — **ἀντιπαρῇσαν** (τοῦ **ἀντιπαρέρχομαι**) παραλλήλως ἐπορεύοντο (εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ ποταμοῦ). — **αἱ τάξεις τῶν ἱππέων** αἱ ἶλαι τῶν (πολεμίων) ἱππέων. — **τίθεμαι τὰ ὅπλα** σταματῶ. — **στεφανωσάμενος**, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Λακεδαιμονίων. — **ἀποδὺς** (δηλ. **τὸ ἱμάτιον**) ἀφοῦ ἔβγαλε τὸ ἱμάτιόν του (τὸ ὁποῖον θὰ ἐφόρει ἕνεκα τοῦ χειμῶνος). — **τοὺς λόχους ὀρθίους** (βλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 9 - 12, σελ. 142). — **σφαγιάζομαι** προσφέρω θυσίαν. — **εἰς τὸν ποταμόν**, ἐπίστευον οἱ παλαιοί, ὅτι ἐν ἑκάστῳ ποταμῷ κατῴκει θεός τις καὶ εἰς τοῦτον προσέφερον θυσίαν, ὁσάκις ἤθελον νὰ διαβοῦν αὐτὸν εὐκόλως καὶ ἀκινδύνως. — **ἐξικνοῦντο**, δηλ. **τῶν Ἑλλήνων· ἐξικνοῦμαί τινος** φθάνω, κτυπῶ τινα. — **τὰ σφάγια** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 14 - 16, σελ. 119). — **παιανίζω** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 17 - 20, σελ. 120). — **ἀναλαλάζω** ἰσχυρῶς ἀλαλάζω, φωνάζω.

§ **20 - 22**. **εὔζωνος** (βλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 7 - 8, σελ. 142). — **ἀνὰ κράτος** δρομαίως, τροχάδην. — **πάλιν** ὀπίσω. — **ἐπὶ τὸν πόρον**, ἐννοεῖ τὸ δύσκολον πέρασμα (§ 5 καὶ 6). — **τὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς** τὸ ὁποῖον (πέρασμα) εὑρίσκετο ἀπέναντι τῆς ὁδοῦ, ἡ ὁποία ἔφε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρεν εἰς. — **οἱ πολέμιοι**, δηλ. ἱππεῖς. — **εὐπετῶς** εὐκόλως. — **εἰς τοὔμπαλιν** (= **τὸ ἔμπαλιν**) πρὸς τὰ ὀπίσω. — **τείνω** σπεύδω. — **ἕπομαι**, ἐδῶ : καταδιώκω. — **οἱ δὲ στρατιῶται**, δηλ. οἱ ὁπλῖται τοῦ Χειρισόφου. — **ἀπολείπομαι** μένω ὀπίσω. — **συναναβαίνειν**, δηλ. **τοῖς πολεμίοις ἱππεῦσι· συναναβαίνω τινὶ** συγχρόνως μέ τινα ἀναβαίνω.

§ **23**. **καθήκουσαι ὄχθαι** = **καθήκουσαι πέτραι**. — **ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους**, ἐννοοοῦνται οἱ πεζοὶ οἱ παρατεταγμένοι ἄνω τῶν ἱππέων (§ 3· βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ἄκρα** ὑψώματα.

(**4**, 1 - 22)

§ **1 - 3**. **συνταξάμενοι** συνταχθέντες εἰς τάξιν μάχης. — **πεδίον ἅπαν** ὅλο πεδιάδα. — **λεῖος** ὁμαλός, ὄχι πετρώδης. — **παρασάγγης** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — **βασίλειον** ἀνάκτορον. — **τῷ σατράπῃ**, δηλ. τῷ Ὀρόντᾳ (βλ. σελ. 129). — **τύρσις - εως** καὶ **-ιος**, ἡ, πύργος. — **σταθμὸς** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — **ὑπερῆλθον** ὑπερέβησαν. — **Τηλεβόας**, παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου.

§ **4 - 6**. **ἡ πρὸς ἑσπέραν** ἡ πρὸς δυσμάς, ἡ δυτική. — **ὕπαρχος** ὑποδιοικητής. — **ὁπότε παρείη** (**βασιλεῖ**) ὁσάκις ἦτο πλησίον τοῦ βασιλέως. — **ἀναβάλλω ἐπὶ τὸν ἵππον** ἀναβιβάζω, βοηθῶ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν ἵππον. — **προσελαύνω** προσέρχομαι ἔφιππος. — **εἰς ἐπήκοον** (βλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 38, σελ. 129). — **σπείσασθαι**, ἀόρ. τοῦ **σπένδομαι**, — **ἐφ' ᾧ** (μετ' ἀπαρμφ.) ἐπὶ τῷ ὅρῳ νά. — **ἀδικῶ** βλάπτω. — **δέομαί τινος** ἔχω ἀνάγκην τινός, χρειάζομαί τι. — **ἐπὶ τούτοις** μὲ τούτους τοὺς ὅρους, μὲ αὐτὰς τὰς συμφωνίας.

§ **7 - 9**. **δύναμις** στρατός. — **γίγνεται χιὼν** πίπτει χιών. — **ἕωθεν** ἀπὸ πρωίας : πρωὶ πρωί. — **διασκηνῶ** (**-έω**) κατασκηνῶ χωριστά. — **ἱερεῖον** ζῷον πρὸς σφαγήν. — **παντοδαπὸς** παντὸς εἴδους. — **ἀποσκεδάννυμαι** διασκορπίζομαι, ἀπομακρύνομαι. — **νύκτωρ**, ἐπίρρ. : (κατὰ) τὴν νύκτα. — **φαίνω** φέγγω.

§ **10 - 14**. **διασκηνῶ** (**-όω**) = **διασκηνῶ** (**-έω**). — **ἐντεῦθεν**, χρονκ. : μετὰ ταῦτα. — **διαιθριάζει** ξαστερώνει, καλυτερεύει ὁ καιρός. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νυκτερεύω διανυκτερεύω. — **ἄπλετος** ἄφθονος. — **ἀποκρύπτω** σκεπάζω. — **κατακειμένους** ἐφόσον ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς. — **συμποδίζω** δένω τὰ πόδια. — **ὄκνος** ὀκνηρία, ἀπροθυμία. — **ἀλεεινὸς** θερμαντικός· **ἀλεεινὸν ἦν** παρεῖχε θερμότητα. — **εἰ μὴ παραρρυείη** (τοῦ **παραρρέω**) ἐὰν δὲν ἤθελε καταρρεύσει (καταπέσει) ἀπὸ τὰ πλάγια. — **γυμνὸς** χωρὶς ἱμάτιον, μὲ χιτῶνα μόνον. — **τάχα** εὐθύς. — **ἀφαιροῦμαί τινός τι** ἀφαιρῶ (ἁρπάζω) ἀπό τινός τι. — **χρίομαι** ἀλείφομαι. —**χρῖμα** χρῖσμα, ἄλειμμα. — **σύειον** ἀπὸ πάχος χοίρου. — **σησάμινον** ἀπὸ σουσάμι. — **ἀμυγδάλινον** ἀπὸ (πικρὰ) ἀμύγδαλα. — **τερμίνθινον** ἀπὸ τρεμεντίνα (ποὺ στάζει ὡς ρητίνη ἀπὸ τὴν τέρμινθον - δένδρον ρητινῶδες). — **μύρον** ἔλαιον εὐῶδες. — **ἐνέπρησαν**, ἀόρ. τοῦ **ἐμπίμπρημι** καίω. — **ἀτασθαλία** ἀπερισκεψία. — **δίκην δίδωμι** τιμωροῦμαι.

§ **15 - 18**. **Τημνίτης** ὁ ἐκ τῆς Τήμνου, πόλεως αἰολικῆς. — **ἀληθεύω** δίδω ἀληθεῖς πληροφορίας. — **ἧκε** ἐπανῆλθε. — **σάγαρις** δίστομος πέλεκυς. — **Ἀμαζόνες**, νοοῦνται ἐδῶ εἰκόνες (γλυπταὶ) Ἀμαζόνων, τὰς ὁποίας ὁ Ξεν. ἔβλεπεν ἐν Ἀθήναις ὤν. — **ποδαπὸς** ἀπὸ ποῖον τόπον. — **ἐπὶ τίνι** πρὸς τίνα σκοπόν. — **Χάλυβες - Τάοχοι**, λαοὶ αὐτόνομοι παρὰ τὴν Ἀρμενίαν. — **ὑπερβολὴ** διάβασις. — **ᾗπερ μοναχῇ εἴη πορεία** ἀπὸ ὅπου μόνον ἠμποροῦσε νὰ περάσῃ κανείς.

§ **19 - 22**. **ἐπὶ τοῖς μένουσι** ἐπὶ κεφαλῆς ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔμενον. — **ἁλόντα** (**ἑάλων**), ἀόρ. τοῦ **ἁλίσκομαι** κυριεύομαι, λαφυραγωγοῦμαι, συλλαμβάνομαι. — **μένω** περιμένω. — **ἀνακραγόντες** ἀόρ. τοῦ **ἀνακράζω** δυνατὰ φωνάζω. — **ὑπομένω** ἀνθίσταμαι. — **ἔκπωμα** ποτήριον. — **ἀρτοκόπος** ἀρτοποιός. — **τὴν ταχίστην** (· **ὁδὸν**) τάχιστα. — **ἀνακαλοῦμαι τῇ σάλπιγγι** διατάσσω νὰ δοθῇ διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεως.

(**5**, 1 - 22, 23 - 36)

§ **1 - 2**. **ὅπῃ δύναιντο** ὅσον ἠδύναντο. — **πρὸς τὸν ὀμφαλὸν** σχεδὸν μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ. — **πρόσω** μακράν.

§ **3 - 6**. **χαλεπὸς** πλήρης κακουχιῶν. — **ἀποκαίω**, ἐπὶ ὑπερβολικοῦ ψύχους: παγώνω, καίω. — **πήγνυμι** παγώνω. — **σφαγιάζομαι**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προσφέρω θυσίαν. — **περιφανῶς** ὁλοφάνερα. — **λήγω** παύω, κοπάζω. — **τὸ χαλεπὸν** ἡ σφοδρότης. — **πνεῦμα** ἄνεμος. — **ὀργυιὰ** μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρου καὶ 85 ἑκατοστῶν.— **διαγίγνομαι** διέρχομαι, περνῶ. — **ὀψὲ** ἀργά. — **πάλαι** πρότερον, πρὸ πολλῆς ὥρας. — **προσίεσαν**, πρτκ. τοῦ **προσίημί τινα** ἀφήνω τινὰ νὰ πλησιάσῃ. — **ὀψίζω** ἔρχομαι ἀργά. — **μεταδίδωμι** (μετὰ γνκ. ἢ μετ' αἰτ.) δίδω μέρος ἔκ τινος. — **ὁ πυρὸς** ὁ σῖτος. — **βρωτὸν** φαγώσιμον. — **ἔνθα δὲ** ἐκεῖ δὲ ὅπου. — **διατήκομαι** διαλύομαι (λειώνω). — **βόθρος** λάκκος. — **δάπεδον** ἔδαφος.

§ 7 - 8. **βουλιμιῶ** παθαίνω **βουλιμίαν**, δηλ. ὑπερβολικὴν πεῖναν καὶ ἐξάντλησιν τῶν δυνάμεων ἐξ ἀσιτίας. — **καταλαμβάνω** εὑρίσκω, συναντῶ. — **τὸ πάθος** ἡ ἀσθένεια. — **σαφῶς** προφανῶς, ἀναμφιβόλως. — **περιιών**, μτχ. τοῦ **περιέρχομαι** — **διαδίδωμι** διαμοιράζω.

§ 9 - 11. **ἀμφὶ κνέφας** περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σκότους (τῆς νυκτός) : ὅτε ἐσκοτείνιαζε. — **ἔρυμα** τεῖχος. — **ὅσον** περίπου. — **κωμάρχης** ὁ προεστώς, ὁ ἄρχων τῆς κώμης. — **διατελῶ τὴν ὁδὸν** διανύω ὅλην τὴν ὁδόν.

§ 12 - 14. **λείπομαι** ὑπολείπομαι. — **διαφθείρομαι τοὺς ὀφθαλμοὺς** βλάπτομαι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. — **ἀποσεσηπότες**, πρκμ. τοῦ **ἀποσήπομαι** σαπίζω· **οἱ ἀποσεσηπότες τοὺς δακτύλους** ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι εἶχον σαπίσει (εἶχον πάθει κρυοπαγήματα). — **ἐπικούρημα τῆς χιόνος** βοήθημα, μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς χιόνος. — **ὑπολύομαι** λύω, ἐκβάλλω τὰ ὑποδήματά μου. — **ὑποδοῦμαι** (**-έομαι**) φορῶ τὰ ὑποδήματά μου. — **εἰσδύομαι** εἰσχωρῶ, χώνομαι μέσα. — **περιεπήγνυντο** ἐπάγωναν περὶ τοὺς πόδας.— **ἐπιλείπει** δὲν ὑπάρχει πλέον. — **καρβάτιναι** τσαρούχια. — **νεόδαρτος βοῦς** δέρμα βοὸς νεογδάρτου.

§ 15 - 16. **ἀνάγκαι** ταλαιπωρίαι, κακουχίαι. — **εἰκάζω** συμπεραίνω. — **τετηκέναι**, πρκμ. τοῦ **τήκομαι** διαλύομαι (λειώνω). — **ἀτμίζω** ἀναδίδω ἀτμούς. — **νάπη** κοιλὰς δασώδης. — **ἐκτρέπομαι** τρέπομαι ἔξω τῆς πορείας μου πρὸς ἄλλο μέρος : λοξοδρομῶ. — **πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ** μὲ κάθε τρόπον καὶ μέσον. — **τελευτῶν** τελευταῖον. — **χαλεπαίνω** ὀργίζομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ **17 - 18. ἐπίοιεν**, εὐκτ. τοῦ **ἐπέρχομαι**. — **οἱ κάμνοντες** οἱ ἀσθενεῖς. — **διαφέρομαι περί τινος** φιλονικῶ διά τι. — **ἥρπασαν** (περὶ τοῦ πράγμ. βλ. § 12 - 14, σελ. κειμ. 73). — **ἐξανίσταμαι** σηκώνομαι. — **ἧκαν**, ἀόρ. τοῦ **ἵημι** ρίπτω. — **κατὰ τῆς χιόνος** κάτω διὰ τῆς χιόνος

§ **19 - 20. ἐπ' αὐτοὺς** πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν. — **ἐγκαλύπτομαι** σκεπάζομαι. — **φυλακὴ** φρουρά. — **καθειστήκει**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **καθίσταμαι** τοποθετοῦμαι. — **προΐοιεν**, εὐκτ. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **παριών**, μτχ. τοῦ **παρέρχομαι** προχωρῶ. — **παραπέμπω** ἀποστέλλω. — **σκέψασθαι**, ἀόρ. τοῦ **σκοποῦμαι** ἐξετάζω, παρατηρῶ. — **ὅλον τὸ στράτευμα**, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τὸν Χειρίσοφον ἐμπροσθοφυλακῆς, ἡ ὁποία ἐστρατοπέδευεν ἔν τινι κώμῃ. — **αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω.

§ **21 - 22. πρὸς ἡμέραν ἦν** ἐπλησίαζε νὰ ξημερώσῃ. — **ἄσμενοι** μὲ χαράν.

§ **23 - 24. συνεγένοντο ἀλλήλοις** συνηνώθησαν. — **σκηνῶ** (**-όω**) κατασκηνῶ, καταλύω. — **διαλαχόντες**, ἀόρ. τοῦ **διαλαγχάνω** διαμοιράζω μὲ κλῆρον. — **κελεύω**, ἐδῶ : παρακαλῶ. — **εὔζωνος** (βλ. κεφ. 2, § 7 - 8, σελ. 142). — **εἰλήχει**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **λαγχάνω** λαμβάνω μὲ κλῆρον. — **κωμήτης** κάτοικος τῆς κώμης. — **πῶλος** ἵππος ἀδάμαστος, πουλάρι. — **ἐνάτην ἡμέραν** πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν. — **ἐκδίδωμι θυγατέρα** (βλ. κεφ. 1, § 23 - 25, σελ. 140).

§ **25 - 27. κατάγειος** ὑπόγειος. — **τὸ στόμα** (**ἦσαν αἱ οἰκίαι**) **ὥσπερ** (**στόμα**) **φρέατος** τὴν εἴσοδον εἶχον ὁμοίαν πρὸς στόμιον φρέατος. — **ὀρυκτὸς** ἐσκαμμένος. — **οἶς** (γνκ. **οἰὸς**) πρόβατον. — **τὰ ἔκγονα** τὰ νεογνά, τὰ μικρά. — **χιλὸς** χλωρὸν χόρτον. — **οἶνος κρίθινος** ζῦθος. — **κρατὴρ** ἀγγεῖον. — **ἰσοχειλὴς** ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας μὲ τὰ χείλη ἀγγείου· **κριθαὶ ἰσοχειλεῖς** κόκκοι κριθῆς ἐπιπλέοντες ἐπάνω ἐπάνω. — **ἐνέκειντο**, τοῦ **ἔγκειμαι** κεῖμαι (εὑρίσκομαι) ἐντός. — **γόνυ** κόμβος (τοῦ καλάμου). — **μύζω** βυζάνω, ρουφῶ. — **ἄκρατος**, κυρίως : ὁ οἶνος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἀναμεμειγμένος μὲ ὕδωρ· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : δυνατός. — **συμμανθάνω** συνηθίζω.

§ **28 - 29. σύνδειπνον ποιοῦμαί τινα** συνδειπνῶ μετά τινος. —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀντεμπλήσαντες, ἀόρ. τοῦ **ἀντεμπίμπλημι** εἰς ἀνταμοιβὴν γεμίζω. — **ἀπίασιν**, μέλλ. τοῦ **ἀπέρχομαι**. — **ἐξηγοῦμαι ἀγαθόν τι** παρέχω ὠφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν ὡς ὁδηγός. — **γίγνομαι ἔν τινι** φθάνω εἴς τι. — **φιλοφρονοῦμαι** δίδω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου αἰσθημάτων. — **ἔφρασε**, ἀόρ. τοῦ **φράζω** δεικνύω, φανερώνω. — **κατορωρυγμένος** (**κατορύττομαι**) καταχωμένος (κρυμμένος μέσα εἰς τὴν γῆν). — **διασκηνῶ** (-έω) κατασκηνῶ χωριστά. — **ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις** ἔχοντες τὰ πάντα ἄφθονα. — **ἐν φυλακῇ** ὑπὸ φρούρησιν, αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν. — **ἐν ὀφθαλμοῖς** πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐνώπιόν των.

§ **30 - 32. ὅπου παρίοι** (τοῦ **παρέρχομαι**) **κώμην** ἀπ' ὅποιαν κώμην ἐπερνοῦσε. — **τρέπομαι πρός τινα** ἐπισκέπτομαί τινα. — **εὐωχοῦμαι** τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — **εὐθυμοῦμαι** εἶμαι εἰς εὐθυμίαν. — **πύρινος (ἄρτος)** (ἄρτος) σιταρένιος. — **τῳ = τινι**. — **προπίνω τινὶ** πίνω εἰς ὑγείαν τινός. — **ἐπικύπτω** σκύπτω ἐπάνω.

§ **33 - 34. σκηνῶ**, ἐδῶ = **εὐωχοῦμαι** (§ 30). — **ξηρὸς χιλὸς** ξηρὸν χορτάρι, σανός· οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζον κατὰ τὰ συμπόσια νὰ φοροῦν στεφάνους ἀνθέων· ἐδῶ τὰ ἄνθη ἀντικατέστησεν ὁ **ξηρὸς χιλός**. — **διακονῶ** ὑπηρετῶ. — **ἐνεὸς** κωφάλαλος. — **φιλοφρονοῦμαί τινα** μὲ φιλόφρονας λόγους χαιρετίζω τινά. — **κοινῇ** ἀπὸ κοινοῦ, καὶ οἱ δύο μαζί. — **περσίζω** ὁμιλῶ τὴν Περσικὴν γλῶσσαν. — **ᾗ** ποῦ.

§ **35 - 36. ἑαυτοῦ**, δηλ. **τοῦ κωμάρχου**. — **οἰκέται** οἰκογένεια, μέλη τῆς οἰκογενείας (τέκνα καὶ γυνή). — **παλαίτερος** ὀλίγον παλαιός, γεροντικός. — **ἀνατρέφω ἵππον** τρέφω ἵππον καὶ τὸν δυναμώνω πάλιν (παχύνω). — **καταθύω** θυσιάζω. — **ἱερὸς τοῦ Ἡλίου** ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἥλιον· τὸν Ἥλιον οἱ Πέρσαι ἐλάτρευον ὡς θεὸν (Μίθραν) καὶ εἰς αὐτὸν ἐθυσίαζον ἵππους. — **ἐκεκάκωτο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **κακοῦμαι** κακοπαθαίνω, ταλαιπωροῦμαι. — **οἱ ταύτῃ ἵπποι** οἱ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ ἵπποι. — **μείων** μικρότερος. — **θυμοειδὴς** ζωηρός. — **σακίον** μικρὸς σάκος (ἀπὸ χονδρὸν ὕφασμα ἢ ἀπὸ δέρμα). — **καταδύομαι** βυθίζομαι.

(**7**, 19 - 27)

§ **19 - 20. διὰ τῆς χώρας**, δηλ. τῶν Σκυθηνῶν. — **τεθνάναι**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπηγγείλατο ἐδήλωσεν, ὅτι προσφέρεται νὰ θανατωθῇ. — **ἐμβάλλω** εἰσβάλλω. — **παρακελεύομαι** προτρέπω. — **ᾧ καὶ** ἐκ τούτου δὲ ἀκριβῶς.

§ **21 - 24. γίγνομαι ἐπὶ τοῦ ὄρους** φθάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. — **ζωγρῶ** (- έω) συλλαμβάνω ζῶντα. — **γέρρα** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8 - 11, σελ. 119). — **ὠμοβόειος** ὁ ἐξ ἀκατεργάστου δέρματος βοός. — **οἱ ἀεὶ ἐπιόντες** οἱ ἑκάστοτε προσερχόμενοι (στρατιῶται). — **θέω δρόμῳ** προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμὸν (τροχάδην). — **οἱ ἀεὶ βοῶντες** οἱ ἀκαταπαύστως κραυγάζοντες. — **ὅσῳ δὴ** ὅσον βέβαια. — **ἀναλαμβάνω** λαμβάνω μαζί μου. — **παραβοηθῶ** τρέχω εἰς βοήθειαν. — **τάχα δὴ** εὐθὺς πλέον. — **παρεγγυῶ** (-άω) προτρέπω. — **ἐλαύνω** κτυπῶ (ζῷον), διὰ νὰ βαδίζῃ ταχέως.

§ **25 - 27. τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή. — **περιβάλλω** ἐναγκαλίζομαι. — **κολωνὸς** ὕψωμα, λόφος. — **δέρματα ὠμοβόεια** ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — **ἀνατίθημι** ἐπιθέτω, ἐπισωρεύω. — **αἰχμάλωτα** λαφυραγωγηθέντα. — **κατέτεμνε τὰ γέρρα,** ἵνα καταστήσῃ αὐτὰ ἄχρηστα. — **διακελεύομαι** προτρέπω. — **ἀποπέμπω** ἀπολύω. — **ἀπὸ κοινοῦ** ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ταμείου : ἀπὸ τῶν χρημάτων καὶ τῶν λαφύρων τῶν ἀνηκόντων εἰς ὅλους. — **φιάλη** πλατὺ καὶ ἀβαθὲς ποτήριον. — **σκευὴ** ἐνδυμασία. — **ᾤχετο ἀπιὼν** ἀπῆλθε.

(**8**, 22 - 28)

§ **22 - 24. λῄζομαι** λεηλατῶ. — **ἀγορὰν παρέχω** παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **ξένια** δῶρα φιλοξενίας. — **ἄλφιτα** κρίθινα ἄλευρα. — **συνδιαπράττομαι** διαπραγματεύομαι συγχρόνως.

§ **25 - 26. ἣν ηὔξαντο** ἐδῶ ὁ ἀόρ. μὲ σημασ. ὑπερσυντλκ. (περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. III, κεφ. 2, § 9, σελ. κειμ. 49). — **ἀποθύω** προσφέρω τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἔταξα. — **σωτήρια (ἱερὰ)** θυσία διὰ τὴν σωτηρίαν. — **ἡγεμόσυνα (ἱερὰ)** (θυσία) διὰ τὴν (ἀσφαλῆ καὶ εὐτυχῆ) ὁδηγίαν. — **δρόμος**, ἐδῶ : στάδιον. — **προστατῶ** εἶμαι προϊστάμενος, διευθύνω. — **τὰ δέρματα** τῶν θυσιασθέντων ζῴων (ὡς ἆθλα διὰ τοὺς νικητάς). — **κάλλιστος** καταλληλότατος. — **δασὺς (τόπος)** θαμνώδης (τόπος). — **ἀνιῶμαι** πονῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 27 - 28. **ἀγωνίζομαι στάδιον** ἀγωνίζομαι εἰς τὸν ἁπλοῦν δρόμον (ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρματος). — **δόλιχος** μακρὸς δρόμος, ἑπταπλάσιος τοῦ **σταδίου**. — **παγκράτιον** ἀγὼν πάλης καὶ πυγμῆς συγχρόνως. — **καλὴ θέα** ὡραῖον θέαμα. — **καταβαίνω** κατέρχομαι εἰς τὸ στάδιον : λαμβάνω μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας. — **οἱ ἑταῖροι** οἱ συστρατιῶται. — **φιλονικία** ἅμιλλα. — **ἔθεον ἵπποι** ἐγίνετο ἱπποδρομία. — **τὸ πρανὲς** ἡ κατωφέρεια, ὁ κατήφορος. — **ἐλαύνω** τρέχω μὲ τὸν ἵππον μου. — **ὑποστρέφω** (ἀμτβτ.) στρέφομαι ὀπίσω. — **πρὸς τὸν βωμόν**, οὗτος ὁ βωμός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχον γίνει αἱ θυσίαι, εἶχεν ὁρισθῆ ὡς ἀφετηρία καὶ τέρμα τοῦ ἀγῶνος. — **κάτω** εἰς τὴν κάθοδον, εἰς τὸν κατήφορον. — **κυλινδοῦμαι** κυλίομαι. — **τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον** ἡ λίαν ἀνωφερὴς θέσις, ὁ πολὺς ἀνήφορος. — **παρακέλευσις** παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

(3, 1 - 13)

§ 1 - 3. **ἀπιτέον εἶναι** = ὅτι ἔδει ἀπιέναι. — **ὁδοποιοῦμαι**, ἐπὶ ὁδῶν : κατασκευάζομαι καταλλήλως πρὸς χρῆσιν. — **τριταῖοι** τὴν τρίτην ἡμέραν. — **ἐξέτασις σὺν τοῖς ὅπλοις** ἐπιθεώρησις τῶν στρατιωτῶν μετὰ τῶν ὅπλων των. — **ἐγένοντο** συνεποσώθησαν, ἀνῆλθον εἰς. — **καὶ εἴ τις (ἀπώλετο) νόσῳ** καὶ μερικοὶ ἐκ νόσου.

§ 4 - 6. **διαλαμβάνουσι** μοιράζουν μεταξύ των. — **τὰ αἰχμάλωτα** ἡ λεία, τὰ λάφυρα (αἰχμάλωτοι, ζῷα, σκεύη κ.ἄ.)· **ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων** ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων. — **ἀργύριον** χρήματα. — **γίγνομαι**, ἐπὶ χρημάτων : εἰσπράττομαι. — **ἡ δεκάτη (μερίς)** τὸ δέκατον μέρος. — **ἐξεῖλον**, ἀόρ. τοῦ **ἐξαιρῶ** (ξε) χωρίζω. — **τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν** διὰ νὰ φυλάττῃ ἕκαστος τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸν μέρος. — **Ἀσιναῖος** ὁ ἐκ τῆς Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνικῆς. — **τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος μέρος** τὸ ὁρισθὲν διὰ τὸν Ἀπόλλωνα μέρος (τῶν χρημάτων). — **ἀνάθημα** ἀφιέρωμα. — **ἀνατίθημι** ἀφιερώνω. — **ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀθηναίων θησαυρὸς** ἦτο οἰκοδόμημα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφυλάσσοντο τὰ προσφερόμενα ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δελφοὺς ἀφιερώματα· τοιούτους θησαυροὺς εἶχον ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Δελφοῖς πολλαὶ πόλεις. — **ἀπῄει εἰς Β.**, τὸ 394 π.Χ. (βλ. εἰσαγ.). — **νεωκόρος** ἐπιμελητὴς καὶ φύλαξ τοῦ ναοῦ. — **ἐπιστέλλω** παραγγέλλω. — **χαριεῖσθαι**, μέλλ. τοῦ **χαρίζομαί τινι** εἶμαι ἀρεστὸς εἴς τινα.

§ 7 - 8. **φεύγω** εἶμαι ἐξόριστος. — **θεωρῶ (τοὺς ἀγῶνας)** παρίσταμαι ὡς θεατὴς εἰς τοὺς ἀγῶνας. — **παρακαταθήκη** τὸ ἐμπιστευθὲν χρῆμα. — **χωρίον** κτῆμα. — **ὠνοῦμαι** ἀγοράζω. — **ἀνεῖλε**, ἀόρ. τοῦ **ἀναιρῶ** χρησμοδοτῶ. — **ὁ θεός**, ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλων. — **κόγχη** κογχύλιον. — **ἀγρευόμενα** θηράσιμα (τὰ ὁποῖα κυνηγῶν δύναταί τις νὰ συλλάβῃ).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 9 - 10. **ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου** μὲ τὰ ἱερὰ χρήματα. — **δεκατεύω τι** λαμβάνω τὸ δέκατον μέρος ἔκ τινος. — **ὡραῖος** ὁ παραγόμενος ἢ γινόμενος κατὰ τὴν κατάλληλον **ὥραν** (ἐποχὴν) τοῦ ἔτους : ὥριμος· **τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὡραῖα** οἱ ὥριμοι καρποὶ τοῦ κτήματός του. — **οἱ πολῖται**, δηλ. οἱ Σκιλλούντιοι. — **πρόσχωρος** γείτων. — **οἱ σκηνοῦντες** οἱ συμποσιάζοντες. — **τραγήματα** ξηροὶ καρποὶ (καρύδια, ἀμύγδαλα, κτ.τ.). — **τὰ θυόμενα ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς** τὰ θυσιαζόμενα ζῷα, τὰ ὁποῖα ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν ἱερῶν βοσκημάτων (δηλ. τῶν ζώων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος). — **λάχος** μερίδιον. — **Φολόη**, ὄρος μεταξὺ Ἤλιδος καὶ Ἀρκαδίας. — **σῦς** ἄγριος χοῖρος. — **δορκὰς** ζαρκάδι.

§ 11 - 13. **ἔστι** κεῖται. — **ᾗ** ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας. — **ἔνι** = **ἔνεστι**. — **λειμὼν** λιβάδι. — **εὐωχοῦμαι**, ἐπὶ ζώων : τρέφομαι ἀφθόνως. — **εἴκασμαι** εἶμαι ὅμοιος. — **ξόανον** ξύλινον ἄγαλμα. — **ἱερός (ἐστι) τῆς Ἀρτέμιδος** ἀφιερωμένος εἶναι εἰς τὴν Ἀρτέμιδα. — **τὸν ἔχοντα ... καταθύειν** = **ὁ ἔχων... καταθυέτω**. — **ἑκάστου ἔτους** κάθε χρόνο. — **τὸ περιττὸν** τὸ περίσσευμα. — **τῇ θεῷ μελήσει** ἡ θεὰ θὰ φροντίσῃ, δηλ. ἡ θεὰ θὰ τιμωρήσῃ αὐτόν.

(5, 7 - 25)

§ 7 - 9. **φέρω** πληρώνω. — **δηῶ** καταστρέφω. — **προηγορῶ** ἀγορεύω ἐξ ὀνόματός τινος. — **δεινὸς λέγειν** ἱκανὸς ῥήτωρ. — **συνησθησομένους**, μέλλ. τοῦ **συνήδομαι** συγχαίρω. — **πράγματα** δυσχέρειαι, κίνδυνοι. — **σεσωσμένοι παρεγένεσθε** σῶοι ἐφθάσατε ἐδῶ. — **πάσχω ἀγαθόν τι** ἀπολαύω, λαμβάνω καλόν τι. — **πώποτε** ποτὲ ἕως τώρα. — **ὑπάρχω** κάμνω ἀρχήν, πρῶτος ἀρχίζω.

§ 10 - 12. **ἀφαιροῦμαί τινά τι** ἀφαιρῶ παρά τινός τι. — **βίᾳ... οὐ πείθοντας** μὲ τὴν βίαν καὶ ὄχι μὲ τὸ καλό. — **οὐκ ἀξιοῦμεν** ἀποδοκιμάζομεν. — **Κορύλας**, ἄρχων τῆς Παφλαγονίας.

§ 13 - 15. **ἀγαπῶντες** εὐχαριστημένοι. — **χρήματα** πράγματα, λάφυρα (ζῷα, αἰχμάλωτοι, τρόφιμα κ.τ.τ.). — **ἄγω καὶ φέρω** ἁρπάζω (καὶ παίρνω μαζί μου). — **ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς** διὰ τὰς τιμάς, τὰς ὁποίας μᾶς ἔκαμαν. — **ἀντιτιμῶ** τιμῶ καὶ ἐγὼ (τὸν τιμῶντά με).-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπέχομαι τῶν φίλων δὲν βλάπτω, δὲν πειράζω τοὺς φίλους. — **ποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον** σὰν τί λογῆς ἀνθρώπους μᾶς ηὗραν (καλοὺς ἢ κακούς).

§ **16 - 19.** **ὕβρει** ἐξ ἀλαζονείας. — **τὰ ἐκείνων** = **τὰ πράγματα ἐκείνων**. — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **ἁρμοστὴς** διοικητής.

§ **20 - 21.** **ἴσθι**, προστκτ. τοῦ **οἶδα**. — **οἱ κάμνοντες** οἱ ἀσθενεῖς. — **ᾗ . . . ταύτῃ** ὅπου... ἐκεῖ. — **ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον** αὐτὴ ἀφ᾽ ἑαυτῆς ἡ θέσις μᾶς ἐδέχετο (μᾶς ἐπέτρεπε νὰ εἰσέλθωμεν). — **εἰμὶ ἐπί τινι** εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **κομίζομαι** λαμβάνω μαζί μου. — **εὖ ποιῶ** εὐεργετῶ. — **ἀντευποιῶ** ἀνταποδίδω τὴν εὐεργεσίαν. — **ἀλέξομαι** ἀποκρούω.

§ **22 - 23.** **ὁ Παφλαγὼν** ὁ ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων.— **συμπράττοντες αὐτῷ**, δηλ. **ταῦτα**· **συμπράττω τινί τι** βοηθῶ τινα εἴς τι.

§ **24 - 25.** **χαλεπαίνω τινὶ τοῖς εἰρημένοις** ὀργίζομαι ἐναντίον τινὸς διὰ τοὺς λόγους του. — **παρέρχομαι** λαμβάνω τὸν λόγον. — **ξενίζω** φιλοξενῶ. — **τά τε ἄλλα καὶ** καὶ μεταξὺ ἄλλων καί. — **ἀναπυνθάνομαι** ζητῶ πληροφορίας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

(**1**, 1 - 22, 24 - 33)

§ **1 - 3**. **ἐν τῇ διατριβῇ** κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαμονῆς των (ἐν Κοτυώροις). — **ζῶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς** ζῶ ἀγοράζων τὰ τρόφιμα. — **λῄζομαι** διαρπάζω. — **κλωπεύω** κλέπτω, ληστεύω. — **ἀποσκεδάννυμαι** διασκορπίζομαι μακρὰν ἀπό τινος μέρους, ἀπομακρύνομαι. — **πρόσω** μακράν. — **κακουργῶ** βλάπτω. — **πολεμικῶς ἔχω** ἐχθρικῶς διάκειμαι. — **ἵππους καὶ στολὰς καλάς**, διὰ νὰ δώσουν αὐτὰ εἰς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ὡς δῶρα. — **δέχομαί τινα ἐπὶ ξένια** φιλοξενῶ τινα. — **παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **δοκῶ** νομίζω. — **δικαιοτάτους εἶναι** (**παρακαλεῖσθαι**) = **δικαιότατον εἶναι** (**παρακαλεῖν**).

§ **4 - 6**. **αἰχμάλωτοι** (**βόες**) λαφυραγωγηθέντες (βόες). — **ἱερεῖον** ζῷον σφαζόμενον πρὸς θυσίαν, σφάγιον. — **εὐωχία ἀρκοῦσα** συμπόσιον πλούσιον. — **κατακείμενοι**, οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγον οὐχὶ καθήμενοι, ἀλλὰ κατακεκλιμένοι ἐπὶ χαμηλῶν κλινῶν καὶ στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος. — **σκίμπους** χαμηλὴ κλίνη. — **κεράτινος** καμωμένος ἀπὸ κέρας (βοός). — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· ἐδῶ **παιὰν** ᾆσμα ψαλλόμενον ἐν συμποσίοις πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος. — **πρὸς αὐλὸν** κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ· ὁ αὐλὸς ἦτο σωλὴν ὅμοιος πρὸς τὸ σημερινὸν κλαρινέτον· κατεσκευάζετο ἐκ καλάμου ἢ ἐκ μετάλλου καὶ εἶχε τρεῖς ἢ τέσσαρας ὀπάς· ἐνίοτε ἀπετελεῖτο ἐκ δύο σωλήνων συνδεδεμένων ἀναμεταξύ των. — **ὀρχοῦμαι** χορεύω. — **ἅλλομαι** πηδῶ. — **κούφως** ἐλαφρῶς. — **παίω** κτυπῶ. — **τεχνικῶς πως** μὲ κάποιαν τέχνην. — **ἀνέκραγον**, ἀόρ. τοῦ **ἀνακράζω** ἐκβάλλω δυνατὴν κραυγὴν (τρόμου). — **σκυλεύω** ἀφαιρῶ τὰ ὅπλα ἀπὸ τοῦ νεκροῦ. — **ἐξῄει**, ἐκ τοῦ κύκλου τοῦ χοροῦ. — **τὸν Σιτάλκαν**, πολεμικὸν ᾆσμα, τὸ ὁποῖον ἐξύμνει τὸν βασιλέα τῶν Θρᾳκῶν Σιτάλκαν.

§ **7 - 8**. **Αἰνιᾶνες** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). —

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μάγνητες, ἐκ τῆς Θεσσαλικῆς χερσονήσου Μαγνησίας. — **καρπαία** (δηλ. **ὄρχησις**), εἶδος ἀγροτικοῦ χοροῦ. — **ὁ μὲν** εἷς μὲν (ἐκ τῶν χορευτῶν). — **παρατίθεμαι τὰ ὅπλα** θέτω τὰ ὅπλα μου πλησίον μου κατὰ γῆς. — **πυκνὰ** συχνά. — **λῃστὴς δὲ** ἄλλος δὲ (χορευτὴς) προσποιούμενος, ὅτι εἶναι λῃστής. — **προορῶ** βλέπω ἐμπρός μου. — **ἀπαντῶ** ὁρμῶ (κατά τινος). — **δήσας**, ἀόρ. τοῦ **δῶ** (**-έω**). — **τὼ χεῖρε** = **τὰς χεῖρας**. — **ἐλαύνω** ὁδηγῶ.

§ **9 - 11**. **πέλτη** μικρὰ ἐλαφρὰ ἀσπίς. — **τοτὲ μὲν**. . . **τοτὲ δὲ** ἄλλοτε μέν. . . ἄλλοτε δέ. — **ὡς δύο ἀντιταττομένων**, **μιμούμενος** μιμούμενος μάχην πρὸς δύο δῆθεν ἀντιπάλους. — **δινοῦμαι** περιστρέφομαι. — **ἐκκυβιστῶ** κάνω τοῦμπες. — **ὄψις** θέαμα. — **τὸ περσικὸν ὀρχοῦμαι** χορεύω τὸν περσικὸν χορόν. — **ὀκλάζω** κάμπτω τὰ γόνατα. — **ἐξανίσταμαι** σηκώνομαι. — **ᾖσαν** ἐβάδιζον· τίνος ρήμ. ; — **ἐνόπλιος ῥυθμὸς** ρυθμὸς τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως. — **αὐλοῦμαι** συνοδεύομαι ὑπὸ αὐλοῦ. — **οἱ θεοί**, ἐδῶ : οἱ ναοὶ τῶν θεῶν. — **πρόσοδος** ἱερὰ πομπὴ (εἰς τὸν ναὸν μὲ χοροὺς καὶ ᾄσματα).

§ **12 - 13**. **δεινὰ ποιοῦμαι** θεωρῶ ὡς φοβερά, ἐκπληκτικά : ἐκπλήττομαι. — **ὀρχηστρὶς** χορεύτρια. — **ἐνσκευάζω** ἐνδύω, στολίζω. — **πυρρίχη** ἐνόπλιος χορός. — **ἐλαφρῶς** μὲ εὐκινησίαν. — **κρότος** (**χειρῶν**) χειροκροτήματα.

§ **14 - 16**. **προσάγω** παρουσιάζω. — **ἀναβαίνω** ἐπιβιβάζομαι. — **ἡμέραν καὶ νύκτα** μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα. — **πνεῦμα καλὸν** ἄνεμος οὔριος. — **ὁρμίζομαι** ἀγκυροβολῶ. — **Ἁρμήνη**, λιμὴν τῆς Σινώπης. — **μέδιμνος**, μέτρον χωρητικότητος στερεῶν = 38 περίπου ὀκ. (52 1/2 λίτρ.). — **κεράμιον**, μέτρον χωρητικότητος ὑγρῶν = 30 περίπου ὀκ. (39 λίτρ.). — **ἦλθε**, ἐκ Βυζαντίου, ὅπου εἶχεν ἀποσταλῆ, διὰ νὰ ζητήσῃ πλοῖα ἀπὸ τὸν ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον. — **μισθοφορὰ** μισθός.

§ **17 - 18**. **εἰσῄει αὐτοὺς** ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν των. — **ὅπως ἂν ἀφίκοιντο** πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ φθάσουν. — **χρῶμαι τῷ στρατεύματι** διοικῶ, χρησιμοποιῶ τὸ στράτευμα. — **λανθάνω τι** μένω απαρατήρητος ὡς πρός τι, κάμνω τι χωρὶς νὰ ἐννοηθῶ. — **μᾶλλον** εὐκο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λώτερον. — **φθάνω** προλαμβάνω. — **ὑστερίζω** καθυστερῶ, βραδύνω. — **τὸ δόξαν τῷ ἑνὶ** τὸ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἀποφασισθέν, ἡ ἀπόφασις τοῦ ἑνός. — **περαίνομαι** ἐκτελοῦμαι. — **ἐκ τῆς νικώσης** (δηλ. **γνώμης**) κατὰ πλειοψηφίαν.

§ **19 - 21**. **τρέπομαι ἐπί τινα** στρέφομαι πρός τινα (διὰ νὰ τὸν παρακαλέσω). — **γιγνώσκω** φρονῶ. — **ἐνδείκνυμαι** δεικνύω, δίδω ἐνδείξεις. — **ἔπειθεν** προσεπάθει νὰ πείσῃ. — **ὑποστῆναι**, ἀόρ. τοῦ **ὑφίσταμαι** ἀναλαμβάνω. — **τῇ μὲν** ἀφ' ἑνὸς μέν. — **ἐνθύμημα** σκέψις. — **ἐπῆρεν**, πρτκ. τοῦ **ἐπαίρω** παρακινῶ. — **αὐτοκράτωρ ἄρχων** ἀπόλυτος, μόνος ἄρχων. — **ἐνθυμοῦμαι** σκέπτομαι. — **ὅπως ἕξει** πῶς θ' ἀποβῇ. — **προειργασμένος** ἀποκτηθεὶς πρότερον. — **ἀποβάλλω** χάνω. — **ἀποροῦμαι** εὑρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν : δὲν ἠξεύρω, τί νὰ κάμω.

§ **22 - 24**. **ἀνακοινῶ τινι** ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος, ἐρωτῶ τινα. — **παρίσταμαί τι** διατάσσω νὰ φέρουν τι πλησίον μου. — **δύο ἱερεῖα**, ἵνα εὐθὺς προσφέρῃ δευτέραν θυσίαν, ἐὰν ἡ πρώτη δὲν ἀποβῇ εὐνοϊκή. — **διαφανῶς** ὁλοφάνερα. — **σημαίνω** δεικνύω διὰ σημείων, συμβουλεύω. — **προσδέομαί τινος** ἐπιζητῶ τι.

§ **25 - 28**. **προβάλλομαι** προτείνω. — **ἐπιψηφίζω** θέτω τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν. — **εἴπερ** ἀφοῦ βέβαια. — **χάριν ἔχω ὑμῖν** σᾶς ὀφείλω εὐγνωμοσύνην : σᾶς εὐχαριστῶ. — **δοῦναί μοι** νὰ μοῦ δώσουν τὴν εὐκαιρίαν. — **προκρίνω** προτιμῶ. — **ἧττον** δυσκολώτερον. — **τυγχάνω** ἐπιτυγχάνω. — **δέομαί τι** ἔχω ἀνάγκην τινά, χρειάζομαί τι. — **οὐ πάνυ τι** οὐδόλως. — **πολεμοῦντες**, τὸν Πελοπονν. πόλεμον. — **ὡμολόγησαν**, κατὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 404 π.Χ. — **πέρα** μακρότερον. — **ἄκυρος** ἄνευ κύρους, ἀνίσχυρος, μικρός. — **ποιεῖν** ὅτι προσπαθῶ νὰ καταστήσω. — **σωφρονίζομαι** ἔρχομαι εἰς φρόνησιν, τιμωροῦμαι.

§ **29**. **ἐννοῶ** σκέπτομαι. — **ἴστε**, προστκτ. τοῦ **οἶδα**. — **ἄχθομαι** δυσαρεστοῦμαι.

§ **30 - 31**. **σύνδειπνος** ὁ συνδειπνῶν, συνδαιτυμών. — **συμποσίαρχος** πρόεδρος τοῦ συμποσίου· οὗτος ἐκλεγόμενος ὑπὸ τῶν συμπο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν διηύθυνε τὰ τοῦ συμποσίου, ὥριζε δηλ. πόσον καὶ ποίου εἴδους οἶνον νὰ πίνουν, ποῖα παιγνίδια νὰ παίζουν, ποῖα ᾄσματα νὰ ψάλλουν κ.τ.τ. — **λοχαγῶ** εἶμαι λοχαγός. — **ὡς ἔοικε** ὡς φαίνεται. — **ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου** ἐπειδή, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὡμίλησεν ὁ Ἀγ. — **ἀναθορυβῶ** μὲ θορυβώδεις φωνὰς ἐπιδοκιμάζω. — **πλείονος ἐνδέον** = **ὅτι πλείονος ἐνδέοι· πλείονος ἐνδεῖ** ὑπάρχει ἀνάγκη σπουδαιοτέρων ἐπιχειρημάτων. — **παρέρχομαι** λαμβάνω τὸν λόγον. — **ὡς πάνυ εἰδῆτε** (τοῦ **οἶδα**) ἵνα βεβαιωθῆτε. — **ὀμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας** σᾶς ὁρκίζομαι εἰς ὅλους τοὺς θεοὺς καὶ εἰς ὅλας τὰς θεάς. — **ἦ μὴν** βεβαίως. — **ἐπιτρέπω** ἀναθέτω. — **τὰ ἱερὰ** ἡ θυσία. — **ἰδιώτης** ἄπειρος (τῆς μαντικῆς).

§ **32 - 33. ἐὰν πλοῦς ᾖ** ἐὰν εἶναι οὔριος ἄνεμος πρὸς πλοῦν. — **ἀνάγομαι** ἀποπλέω. — **Ἡράκλεια**, παράλιος πόλις τῆς Βιθυνίας παρὰ τὸν Εὔξεινον. — **κατέχω** προσορμίζομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

(1, 2 - 31)

§ **2 - 4. μισθοφορὰ** μισθός. — **ἀπαλλάττομαι** ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

§ **5 - 6. συμπροθυμοῦμαι** προθύμως ἐνεργῶ καὶ ἐγώ. — **μεταμέλει μοι** μετανοῶ. — **τελῶ** πληρώνω. — **τελείτω**, ὁ Σεύθης, ὅστις θὰ ὑπεσχέθη χρηματικὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν Ξ., ἂν οὗτος συνήργει εἰς τὴν διάβασιν τοῦ στρατεύματος. — **οἱ ἐπικαίριοι** τὰ σπουδαιότερα πρόσωπα ἐν τῷ στρατῷ (δηλ. οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί). — **προσφέρομαι** (συμπερι) φέρομαι.

§ **7 - 10. κηρύττω** διὰ κήρυκος παραγγέλλω. — **ὡς ἀποπέμψων** διότι δῆθεν εἶχε σκοπὸν νὰ στείλῃ αὐτοὺς ὀπίσω (εἰς τὴν πατρίδα των). — **ἀριθμὸν ποιῶ** ἀριθμῶ. — **ἄχθομαι** δυσαρεστοῦμαι. — **ἐπισιτίζομαι εἰς τὴν πορείαν** προμηθεύομαι τρόφιμα διὰ τὴν πορείαν. — **ἀσπάζομαι** ἀποχαιρετίζω. — **ὡς ἀποπλευσόμενος** διότι εἶχε σκοπὸν νά... — **αἰτίαν ἔχω** κατηγοροῦμαι. — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **ἀθυμῶ πρὸς τὴν ἔξοδον** δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ ἐξέλθω. — **ὡς συμπορευσόμενος** προσποιούμενος, ὅτι θά... — **ἔξω γίγνομαι** ἐξέρχομαι (ἐδῶ : ἐκ τοῦ Βυζαντίου). — **διαπράττομαί τι** κανονίζω τι.

§ **11 - 14. τὴν ταχίστην** (**ὁδὸν**) τάχιστα. — **προσανειπεῖν** νὰ κηρύξουν προσέτι· τοῦ ρ. **προσαναγορεύω**. — **ἑαυτὸν αἰτιάσεται** θὰ ἔχῃ νὰ κατηγορῇ τὸν ἑαυτόν του (κατόπιν, ὅταν θὰ τιμωρηθῇ). — **ἄρδην** ἐντελῶς. — **συγκλείω** κλείω καλῶς. — **μοχλὸς** ξύλον παχὺ τιθέμενον ὄπισθεν τῆς θύρας ἀπὸ τοῦ ἑνὸς παραστάτου μέχρι τοῦ ἄλλου (ἀμπάρα). — **πυρὸς** σιτάρι. — **Κυνίσκος**, Σπαρτιάτης ἁρμοστὴς ἐν Χερρονήσῳ. — **ἐπακούω** ἀκούω μακρόθεν. — **διαγγέλλω** δι' ἀγγελιαφόρου γνωστοποιῶ. — **πυνθάνομαι** ζητῶ πληροφορίας. — **Ἱερὸν ὄρος**, ὄρος τῆς Θρᾴκης. — **κύκλῳ** (**τοῦ ὄρους**) περὶ τὸ ὄρος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ **15 - 17. κόπτω** κρούω, κτυπῶ. — **κατασχίζω** σπάζω, κάνω κομμάτια. — **χηλὴ** λίθοι προβεβλημένοι ἔμπροσθεν τοῦ τείχους πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κυμάτων (μῶλος). — **ἔνδον** ἐν τῇ πόλει. — **τὰ πράγματα** τὰ συμβαίνοντα. — **διακόπτω** συντρίβω, θραύω. — **ἀναπετάννυμι** ἀνοίγω. — **εἰσπίπτω** εἰσορμῶ.

§ **18 - 20. ἀνήκεστος** ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος. — **ὄχλος** πλῆθος (στρατιωτῶν). — **ἔνδον**, ἐδῶ : εἰς τὰ σπίτια των. — **καθέλκω** σύρω ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν. — **Ἐτεόνικος**, Λακεδαιμόνιος ὑποστράτηγος τοῦ Ἀναξιβίου. — **ἀποφεύγω** καταφεύγω. — **σχεῖν** (τοῦ **ἔχω**) νὰ ἀναχαιτίσουν, νὰ ἐμποδίσουν (ἀπὸ διαρπαγῶν κ.τ.τ.).

§ **21 - 24. προσπίπτω τινὶ** προστρέχω, τροχάδην προσέρχομαι πρός τινα. — **ἔξεστί σοι** δύνασαι, ἔχεις εὐκαιρίαν. — **ἀνὴρ γίγνομαι** φαίνομαι (σπουδαῖος) ἀνήρ. — **ὀνήσαις**, ἀόρ. εὐκτ. τοῦ **ὀνίνημι** ὠφελῶ. — **τίθεμαι τὰ ὅπλα ἐν τάξει** παρατάσσομαι. — **παρεγγυῶ** παραγγέλλω, διατάσσω. — **εἰς ὀκτὼ ἐγένοντο** παρετάχθησαν εἰς βάθος ὀκτὼ ἀνδρῶν (εἰς ὀκτὼ σειράς). — **ἐπὶ τὸ κέρας ἑκάτερον** καὶ εἰς τὴν μίαν πτέρυγα καὶ εἰς τὴν ἄλλην. — **παρεδεδραμήκεσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **παρατρέχω** προστρέχω. — **τὸ χωρίον ὡς** (ἐπιτατ.) **κάλλιστον ἐκτάξασθαί ἐστι** τὸ μέρος (ὅπου παρετάχθησαν οἱ στρατιῶται) εἶναι κατ' ἐξοχὴν κατάλληλον εἰς παράταξιν στρατεύματος.

§ **25. ἔκειτο τὰ ὅπλα** εἶχε γίνει ἡ παράταξις. — **κατηρεμίζω** κάμνω τινὰ ἐντελῶς ἤρεμον, καθησυχάζω, καταπραΰνω. — **θαυμάζω** παραξενεύομαι. — **χαρίζομαι τῷ θυμῷ** παρασύρομαι ὑπὸ τῆς ὀργῆς μου. — **τιμωροῦμαί τινα τῆς ἐξαπάτης** ἐκδικοῦμαί τινα διὰ τὴν ἀπάτην. — **ἐντεῦθεν** μετὰ ταῦτα, κατόπιν.

§ **26 - 27. ἀποδεδειγμένοι** κεκηρυγμένοι. — **εἰκάζω** συμπεραίνω. — **νῦν δὴ** πρὸ ὀλίγου, τώρα δά. — **ἔρχομαι εἰς τὸν πόλεμον** ἀρχίζω τὸν πόλεμον. — **νεώριον**, τόπος ἐστεγασμένος παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ πλοῖα καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὰ ἀνήκοντα σκεύη : ναύσταθμος. — **ἐν τῇ ἀκροπόλει**, τότε — κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου — ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ 6.000 τάλαντα. — **πρόσοδος** εἰσόδημα. — **τὰ ἔνδημα** οἱ φόροι τοῦ ἐσωτερικοῦ (δηλ. τῆς Ἀττικῆς). — **ὑπερορία** (γῆ) ἡ ἔξω τῶν συνόρων (τῆς Ἀτ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τικῆς) χώρα : ἡ χώρα τῶν συμμάχων. — **καταπολεμῶ** διὰ πολέμου καταβάλλω, ὁλοσχερῶς νικῶ.

§ **28**. **τότε**, δηλ. κατὰ τὸν Πελοπονν. πόλεμον. — **προσγίγνομαί τινι** προστίθεμαι εἴς τινα. — **πολεμιώτατος** μέγιστος ἐχθρός. — **ὁ ἄνω βασιλεὺς** ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. — **ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι** κατὰ τοῦ ὁποίου ἐξεστρατεύσαμεν, διὰ νὰ ἀφαιρέσωμεν παρ' αὐτοῦ. — **τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων** ὅταν λοιπὸν ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ἡνωμένοι (συμμαχοῦν) καθ' ἡμῶν. — **περιγίγνομαι** ὑπερισχύω.

§ **29 - 31**. **μαίνομαι** εἶμαι τρελός. — **εἰ** ἀφοῦ. — **καὶ ταῦτα** καὶ μάλιστα. — **κρατῶ** εἶμαι νικητής. — **ἐκπορθῶ** λεηλατῶ, διαρπάζω. — **πρὶν ἐπιδεῖν** προτοῦ ζήσω καὶ ἴδω. — **μυρίαι** ἀναρίθμητοι, ἄπειροι. — **κατὰ τῆς γῆς γίγνομαι** χώνομαι μέσα εἰς τὴν γῆν ὑποκάτω. — **τῶν δικαίων τυγχάνω** εὑρίσκω τὸ δίκαιόν μου. — **γοῦν** τοὐλάχιστον. — **οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες** ὄχι διὰ νὰ διαπράξωμεν βίαια ἔργα. — **εὑρίσκομαι** εὑρίσκω (ἐπιτυγχάνω) διὰ τὸν ἑαυτόν μου.

(**3**, 1 - 33)

§ **1 - 2**. **δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες** ἀφοῦ ἀντήλλαξαν χειραψίαν : ἀφοῦ συνῆψαν συνθήκην. — **γίγνομαι ἐπὶ στρατοπέδῳ** φθάνω εἰς τὸ στρατόπεδον. — **πλὴν οἱ Νέωνος**, ὁ Νέων μαζὶ μὲ ὀκτακοσίους περίπου ἄνδρας εἶχεν ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὸ στράτευμα καὶ εἶχε στρατοπεδεύσει χωριστά.

§ **3 - 6**. **αὐτὸς** = **ὁ αὐτός**. — **κρατῶ τινος** γίνομαι κύριός τινος. — **ἐξαπατήσεσθαι** = **ἐξαπατηθήσεσθαι**. — **περιορῶ** παραβλέπω, ἀνέχομαι. — **νυνὶ** τώρα δά. — **τοῦτο βουλεύσεσθε** θὰ ἀποφασίσετε περὶ τούτου (ἂν δηλ. πρέπει νὰ ὑπακούσετε εἰς τὸν Ἀρίσταρχον ἢ νὰ μεταβῆτε εἰς τὸν Σεύθην). — **εἰς τὰ ἐπιτήδεια** ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχουν τρόφιμα (δηλ. εἰς τὰς παρὰ τὸ Βυζάντιον κώμας). — **οἱ ἥττους** οἱ ἀσθενέστεροι, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντεπεξέλθουν (κάτοικοι τῶν κωμῶν). — **ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται** εἰς τί μᾶς χρειάζεται καθένας (ἀπὸ τοὺς δύο). — **ὅτῳ δοκεῖ** ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει. — **ἀράτω** ἀόρ. προστκτ. τοῦ **αἴρω** ὑψώνω. — **τὸ ἡγούμενον** τὸ προπορευόμενον τμῆμα (τοῦ στρατοῦ) : ἡ πρωτοπορία (τοῦ στρατοῦ).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 7 - 9. **ἔπειθον** = **ἐπειρῶντο πείθειν** (**αὐτούς**). — **ἀποτρέπομαι** ἐπιστρέφω. — **ὅσον** περίπου. — **προσελαύνω** πλησιάζω. — **ὅτι πλείστων ἀκουόντων** ἐνώπιον ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρων ἀκροατῶν. — **κῶμαι ἁθρόαι** κῶμαι (κείμεναι) ὄχι μακρὰν ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην.

§ **10 - 12. δέομαι ὑμῶν**, πρβλ. § 6 « **ὅ,τι ἡμῶν δεῖται** ». — **κυζικηνός**, νόμισμα ἴσης ἀξίας μὲ τὸν δαρεικόν. — **τὰ νομιζόμενα** τὸν συνήθη μισθὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον μὲν λοχαγὸν δύο κυζικηνοὺς κατὰ μῆνα, εἰς ἕκαστον δὲ στρατηγὸν τέσσαρας). — **ἔξω** ἐκτός, πλήν. — **τιμῶ** ἀνταμείβω. — **διατίθεμαι** πωλῶ. — **χειροῦμαι** καταβάλλω, ὑποτάσσω. — **ἀπὸ θαλάττης**, δηλ. τῆς Προποντίδος. — **οὐδαμῇ** εἰς κανὲν μέρος. — **πολλαχῇ** εἰς πολλὰ μέρη.

§ **13 - 14. δίδωμί τινι λέγειν** ἐπιτρέπω εἴς τινα νὰ ὁμιλήσῃ. — **κατὰ ταὐτὰ** κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὁμοίως. — **παντὸς ἄξια** παντὸς λόγου ἄξια, ἀξιόλογα. — **διαγίγνομαι ἐν φιλίᾳ (χώρᾳ)** διαμένω εἰς φιλικὴν χώραν. — **προσλαμβάνω** λαμβάνω προσέτι, ἐπὶ πλέον. — **εὕρημα** κέρδος ἀνέλπιστον. — **ἀντιλέγω** ἔχω ἄλλην γνώμην. — **ἐπιψηφίζω ταῦτα** θέτω τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς ψηφοφορίαν.

§ **15 - 17. σκηνῶ**, ἐδῶ = **εὐωχοῦμαι** τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — **πλησίον**, δηλ. τῶν κωμῶν, εἰς τὰς ὁποίας κατεσκήνουν οἱ Ἕλλ. — **ἐπὶ θύραις** παρὰ τὰς θύρας (τῆς ἐν τῇ κώμῃ κατοικίας τοῦ Σεύθου). — **ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες** ἑτοιμαζόμενοι νὰ εἰσέλθουν διὰ τὸ δεῖπνον. — **Μαρωνείτης**, ὁ ἐκ τῆς Μαρωνείας, πόλεως τῆς Θρᾴκης. — **Παριανοί**, κάτοικοι τοῦ Παρίου, πόλεως ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας τῆς Προποντίδος. — **διαπράττομαι φιλίαν πρός τινα** συνάπτω φιλίαν μετά τινος. — **Ὀδρύσαι**, λαὸς θρᾳκικός. — **ἄνω** εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὰ ἐνδότερα (τῆς Θρᾴκης). — **ἄμεινον διακείσεται** (ἀπρόσ.) **ὑμῖν** θὰ εἶναι καλύτερα διὰ σᾶς. — **πρόσω** μακράν.

§ **18 - 20. αὖθις δὲ** ἔπειτα δέ. — **ἔκπωμα** ποτήριον. — **τάπις, -ιδος** τάπης. — **νομίζεται** συνήθεια εἶναι. — **δωροῦμαι** κάμνω (προσφέρω) δῶρα. — **καταγαγεῖν**, ὁ Τιμασίων ἦτο ἐξόριστος· (περὶ τοῦ ρ. **κατάγω** βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 6 - 7 σελ. 114). — **τείχη** ὠχυρωμέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νοι τόποι, φρούρια. — **ὥσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων**, ὁ Ἡρακλείδης ὑπονοεῖ τὸν Ἀλκιβιάδην. — **χώρα** γῆ, κτῆμα. — **ἄξιόν** (**ἐστι**) = **πρέπον** (**ἐστὶ**) ἁρμόζει. — **πείσει**, μέλλ. τοῦ **πάσχω**· **πάσχω ἀγαθὸν** ἀπολαύω, λαμβάνω καλόν. — **εἰ μὴ** (κατόπιν ἀρνήσεως) παρὰ μόνον. — **παῖς** δοῦλος, ὑπηρέτης. — **ἐφόδιον** τὰ ἀναγκαιοῦντα ὁδοιπορικὰ ἔξοδα.

§ **21 - 22. οἱ κράτιστοι** οἱ πρώτιστοι, οἱ διαπρεπέστατοι. — **τρίπους**, **- οδος**, τραπέζι μὲ τρεῖς πόδας. — **κρέα νενεμημένα** κρέατα κομματιασμένα. — **ζυμίτης** ἔνζυμος. — **προσπεπερονημένοι** (τοῦ **προσπερονῶμαι** **πρὸς τοῖς κρέασι** καρφωμένοι (περασμένοι) μαζὶ μὲ τὰ κρέατα εἰς ὀβελούς. — **αἱ τράπεζαι**, δηλ. **οἱ τρίποδες**. — **κατὰ τοὺς ξένους** πρὸ τῶν ξένων. — **νόμος** συνήθεια. — **ἀναιροῦμαι** σηκώνω, λαμβάνω. — **διακλῶ** (**-άω**) κόπτω. — **κατὰ μικρὸν** εἰς μικρὰ τεμάχια. — **ῥιπτῶ** (**-έω**) = **ῥίπτω**. — **κατὰ ταὐτὰ** (βλ. § 13). — **καθ' οὓς**, πρβλ. « **κατὰ τοὺς ξένους** ».

§ **23 - 25. φαγεῖν δεινὸς** φοβερὸς φαγάς. — **διαρριπτῶ** ρίπτω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, διανέμω. — **ἐῶ τι χαίρειν** ἀφήνω κάτι νὰ πάῃ στὸ καλό, ἀδιαφορῶ περί τινος. — **ὅσον τριχοίνικον ἄρτον** ἄρτον περίπου τριῶν χοινίκων· ἡ χοῖνιξ μέτρον χωρητικότητος στερεῶν = 315 δράμια σημερινά· ἡ μία χοῖνιξ σίτου ἦτο τὸ καθημερινὸν σιτηρέσιον ἀνδρός. — **κέρας** ποτήριον ἐκ κέρατος. — **σχολάζω** κάθημαι ἀργός, δὲν κάμνω τίποτε. — **οὐδέπω** (**σχολάζω**) δὲν εὐκαιρῶ ἀκόμη.

§ **26 - 28. αἱρῶ** συλλαμβάνω. — **φιάλη** πλατὺ καὶ ἀβαθὲς ποτήριον.

§ **29 - 31. ἀποροῦμαι** εὑρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν : δὲν ἠξεύρω, τί νὰ κάμω. — **δίφρος**, κάθισμα ἄνευ ἐρεισινώτου, « σκαμνί ». — **ὀρέγω** προτείνω, προσφέρω. — **ἑταῖρος** σύντροφος. — **οὐδέν σε προσαιτῶ** οὐδὲν ζητῶ ἐπὶ πλέον παρὰ σοῦ. — **προΐεμαι** προσφέρω τὸν ἑαυτόν μου, ἀφοσιοῦμαι. — **προκινδυνεύω ὑπέρ τινος** ὑπομένω κινδύνους ὑπέρ τινος. — **ἀπολαμβάνω** λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ. — **κτήσει**, μέλλ. τοῦ **κτῶμαι**. — **κατακτῶμαι** ἀποκτῶ διὰ τὸν ἑαυτόν μου ἐντελῶς : ἔχω ὑπὸ τὴν πλήρη κατοχήν μου. — **παρέσονται πρὸς σὲ** θὰ ἔλθουν πρὸς σέ. — **συνεκπίνω τινὶ** πίνω συγχρόνως μὲ κάποιον ὅλον (τὸ ποτόν).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ **32 - 33. κέρασι. . .οἷοις σημαίνουσι** μὲ τοιαῦτα κέρατα, μὲ τὰ ὁποῖα δίδονται ἐν τῷ στρατοπέδῳ σημεῖα. — **σάλπιγγες ὠμοβόειαι** σάλπιγγες καμωμέναι ἀπὸ ἀκατέργαστον βόειον δέρμα· αὗται ἦσαν εἶδός τι ἀσκαύλου ἢ γάϊδας. — **οἷος μαγάδιδι** ὅπως μὲ τὴν μάγαδιν· ἡ **μάγαδις** ἦτο μουσικὸν ὄργανον μὲ εἴκοσι χορδάς, εἶδος ἅρπας. — **ἀνακράζω πολεμικὸν** ἐκβάλλω πολεμικὴν κραυγήν. — **ἐξάλλομαι** ἀναπηδῶ. — **ἐλαφρῶς** μὲ εὐκινησίαν.

(8, 1 - 8, 24)

§ **1 - 4. Λάμψακος**, πόλις τῆς Τρῳάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον. — **Φλειάσιος** ὁ ἐκ τοῦ Φλειοῦντος, πόλεως τῆς βορείου Πελοποννήσου. — **συνήδομαί τινι** συγχαίρω τινά. — **χρυσίον** χρήματα. — **ἐπομόσας εἶπε** ἐβεβαίωσε μεθ' ὅρκου. — **ἦ μὴν** τῷ ὄντι, ἀληθῶς. — **ἐφόδιον** (βλ. κεφ. 3, § 18 - 20, σελ. 164). — **ἀπόδοιτο**, ἀόρ. τοῦ **ἀποδίδομαι** πωλῶ. — **ἃ ἀμφ' αὐτὸν εἶχε**, δηλ. τὰ περιττὰ ἐνδύματα, σκεύη, ὅπλα. — **παρίσταμαί τινα** προσκαλῶ τινα ὅπως παραστῇ. — **τὰ ἱερὰ** τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων. — **σὺ σαυτῷ**, ὑπονοεῖ τὸν ἀφιλοχρήματον χαρακτῆρα τοῦ Ξεν. — **μειλίχιος** πρᾶος, εὐμενής. — **οἴκοι**, δηλ. ἐν Ἀθήναις. — **ὁλοκαυτῶ** προσφέρω θυσίαν διὰ τοῦ πυρὸς ἀπὸ θύματα ὁλόκληρα. — **συνοίσειν**, μέλλ. τοῦ **συμφέρει** **συμφέρει ἐπὶ τὸ βέλτιον** ἀποβαίνει εἰς καλόν.

§ **5 - 6. Ὀφρύνιον**, πόλις τῆς Τρῳάδος. — **πάτριος νόμος** συνήθεια τῆς πατρίδος. — **καλλιερῶ** ἔχω εὐνοϊκὰ σημεῖα ἐν τῇ θυσίᾳ. — **Βίων καὶ Ναυσικλείδης**, ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Θίβρωνος. — **ξενοῦμαί τινι** φιλοξενοῦμαι ὑπό τινος. — **πεπρακέναι**, πρκμ. τοῦ **πωλῶ**. — **λύομαι** ἐξαγοράζω.

§ **7 - 8. Ἴδη**, ὄρος τῆς Τρῳάδος. — **Ἄντανδρος**, πόλις τῆς Τρῳάδος. — **Ἀδραμύττιον**, πόλις τῆς Μυσίας. — **Κυτώνιον** αἱ σημεριναὶ Κυδωνίαι (τουρκ. Ἀϊβαλί). — **Κάϊκος**, ποταμὸς τῆς Μυσίας καὶ Λυδίας. — **καταλαμβάνω Πέργαμον** φθάνω εἰς τὴν Π.

§ **24. συμμείξας**, ἀόρ. τοῦ **συμμείγνυμί τί τινι** συνενώνω τι μέ τι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

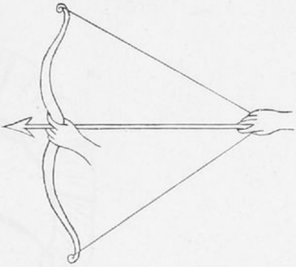

Τόξον

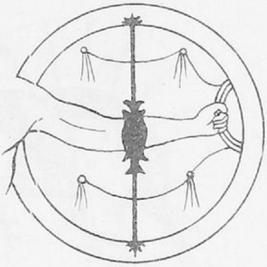

᾿Ασπὶς στρογγύλη

Δόρυ

᾿Ακόντιον

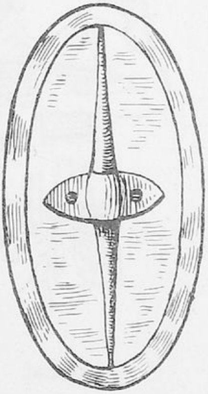

᾿Ασπὶς ᾠοειδὴς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κράνη

Θώραξ

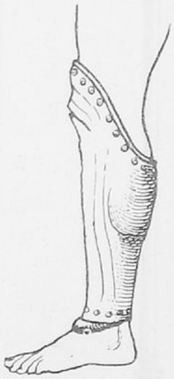

Κνημίς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΣΙΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

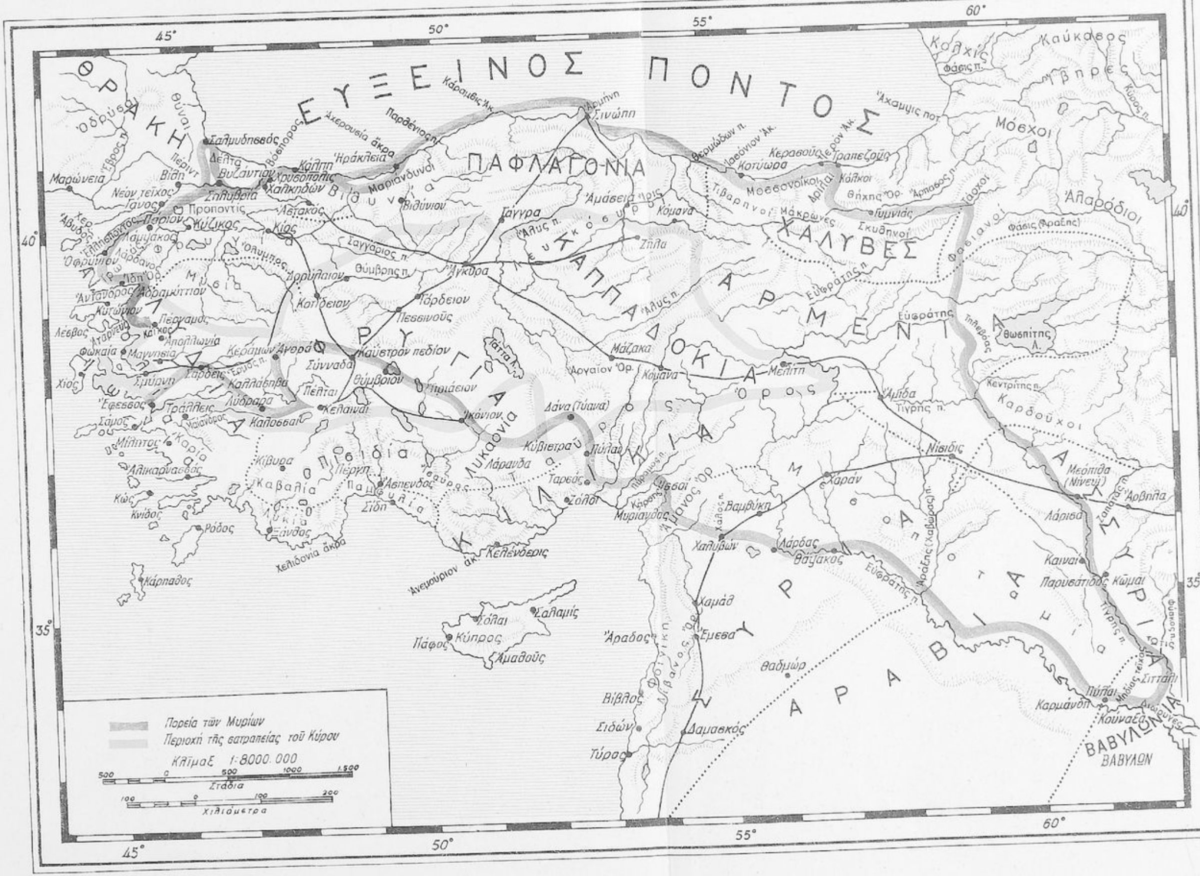

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

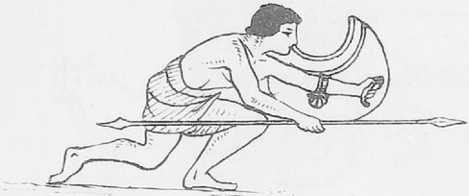

Πελταστής

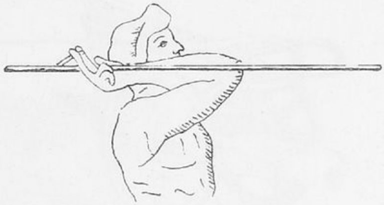

Ἀκοντιστής

Σφενδονήτης

Τοξότης

Ὁπλίτης

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

IV

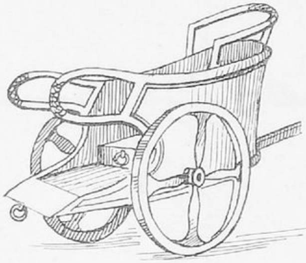

῞Αρμα

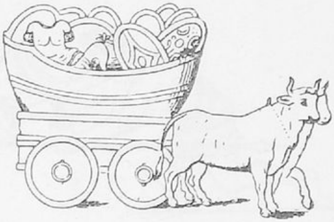

῞Αμαξα

Δαρεικὸς

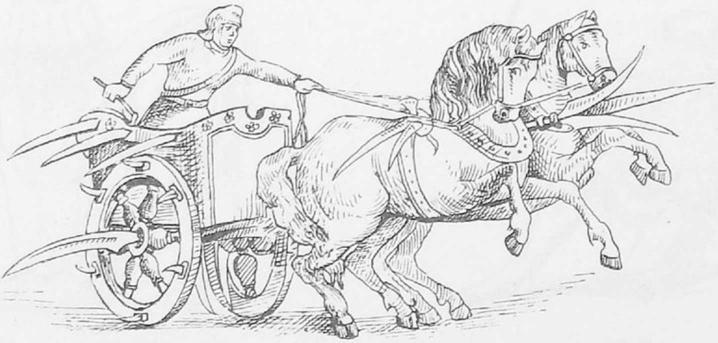

῞Αρμα δρεπανηφόρον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

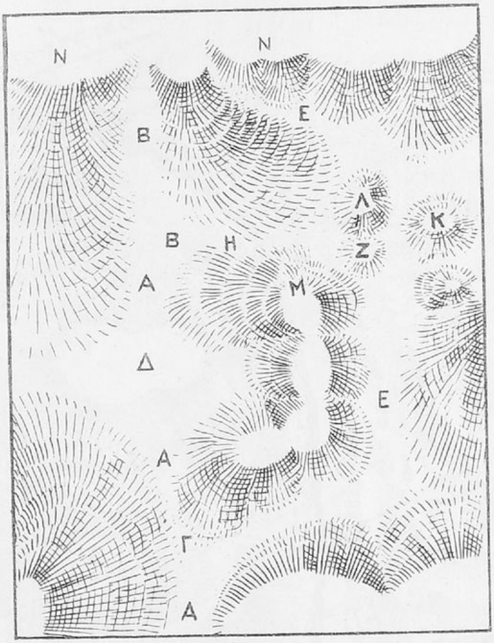

Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὀρέων

Α ἡ φανερὰ ὁδὸς
Β ἡ ὀρθία ὁδὸς ἢ ἡ φανερὰ ἔκβασις
Γ ὁ σταθμὸς
Δ ἡ χαράδρα
Ε ἡ στενὴ ὁδὸς (εὐοδωτάτη τοῖς ὑποζυγίοις)
Ζ οἱ φύλακες

Η ἡ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔφοδος
Θ οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ πολέμιοι
Ι ὁ πρῶτος λόφος
Κ ὁ δεύτερος λόφος
Λ ὁ τρίτος μαστὸς πολὺ ὀρθιώτατος
Μ ὁ ἀντίπορος λόφος
Ν τὸ ὁμαλὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

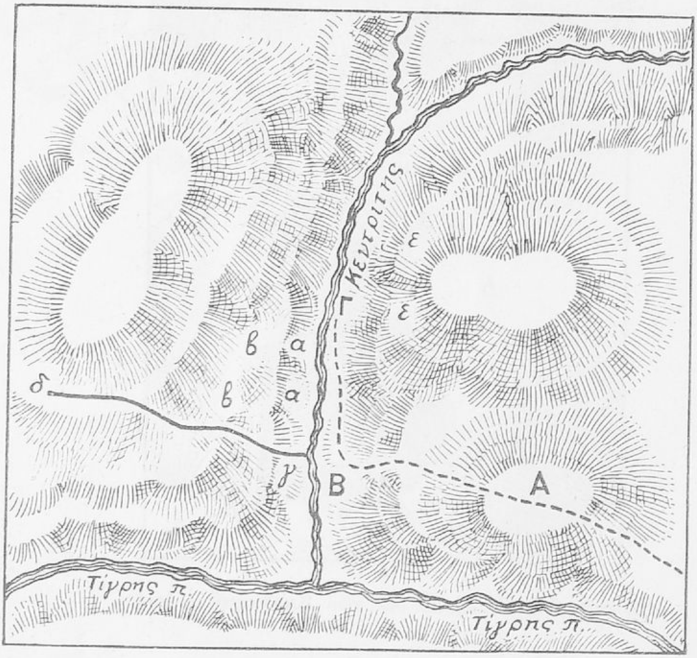

Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ

Α Αἱ ὑπεράνω τῆς πεδιάδος κῶμαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον καταλύσει οἱ Ἕλληνες

Β Θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ματαιωθεῖσαν προσπάθειάν των νὰ διαβοῦν τὸν Κεντρίτην. Ἀπέναντι ἔκειτο ἡ ὁδὸς γδ ἡ ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω

Γ Τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα τοῦ Κεντρίτου τὸ ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τῶν δύο νεανίσκων

αα Οἱ βάρβαροι ἱππεῖς εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην

ββ Οἱ βάρβαροι πεζοὶ τεταγμένοι ἄνωθεν τῶν ἱππέων

εε Οἱ Καρδοῦχοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

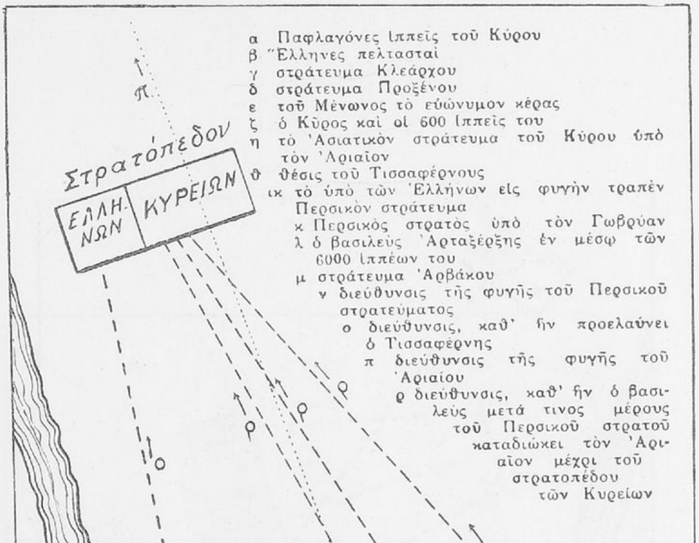

Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη

Εὐθὺς ὡς ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς (α-ε) ἤρχισε τὴν προσβολήν, οἱ ἀπέναντι ἱστάμενοι Πέρσαι (ι - κ) τρέπονται εἰς φυγὴν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διεύθυνσιν ν, ἐνῷ συγχρόνως ὁ Τισσαφέρνης μετὰ μέρους τινὸς τοῦ στρατοῦ του (θ) διέρχεται ἔφιππος διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (β) κατὰ τὴν διεύθυνσιν ο πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐφορμᾷ ὁ Κῦρος (ζ) κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου (λ), ἀλλὰ φονεύεται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ὁ Ἀριαῖος (η), καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν διεύθυνσιν ρ, φεύγει κατὰ τὴν διεύθυνσιν π πέραν τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρείων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

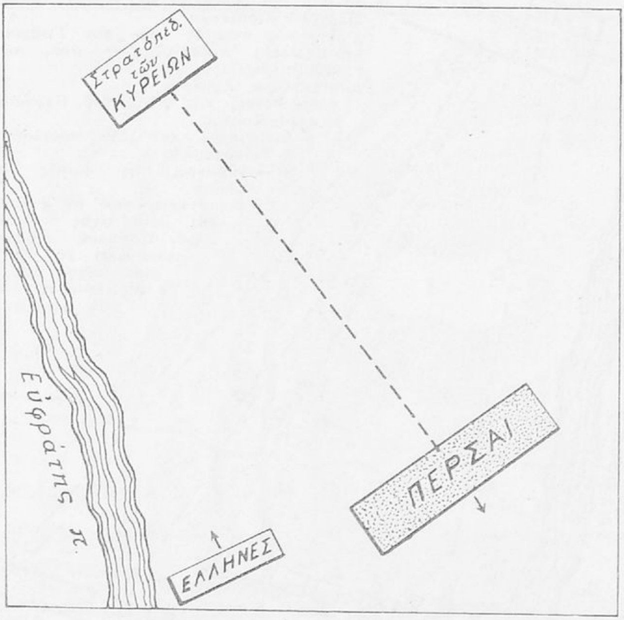

Συνέχεια τῆς μάχης. Μετακινήσεις τῶν στρατευμάτων.

Ὁ βασιλεὺς εἰσβάλλει εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Κυρείων καὶ διαρπάζει αὐτό· ἑνωθεὶς δὲ ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατοπέδῳ μετὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἀνασυντάττει τὸν στρατόν του καὶ ἐπιστρέφει διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας εἶχε προελάσει μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρείων. Οἱ νικηταὶ Ἕλληνες ἔπαυσαν ἐν τῷ μεταξὺ τὴν καταδίωξίν των καὶ κάμνουν στροφήν, ὅτε εἶδον τοὺς ἐχθροὺς προχωροῦντας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

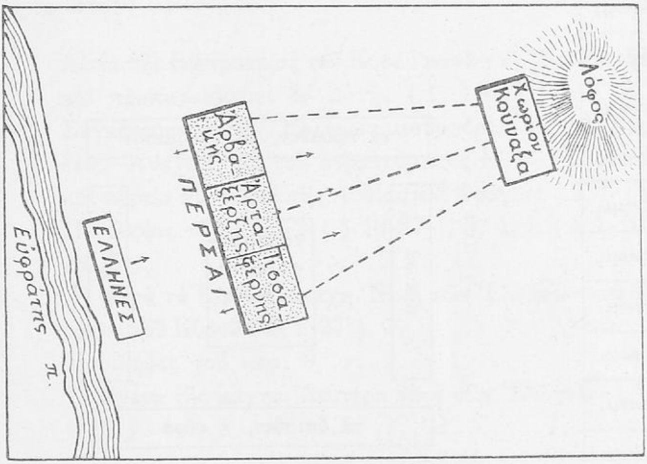

Μεταβολὴ τῆς παρατάξεως τῶν ἀντιπάλων.
Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων

Οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ παρετήρησαν, ὅτι ἐπερχόμενος ὁ βασιλεὺς ἐβάδιζεν ἔξω τοῦ κέρατος τοῦ στρατοῦ των, φοβηθέντες μὴ παρικυκλωθοῦν, ἀναπτύσσουν τὴν παράταξίν των καὶ λαμβάνουν τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ ἔχουν τὸν ποταμὸν Εὐφράτην ὄχι πλέον εἰς τὰ πλάγια, ἀλλ' ὄπισθέν των. Ἡ μεταβληθεῖσα αὕτη παράταξις τῶν Ἑλλήνων ἀναγκάζει τὸν βασιλέα νὰ ἀντιπαρατάξῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὸν στρατόν του εἰς τὸ ἴδιον σχῆμα, ὅπως κατ' ἀρχὰς ἐπήρχετο, ἵνα πολεμήσῃ. Ἀλλ' οἱ Πέρσαι φεύγουν ἐκ νέου καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέχρι κώμης τινὸς (τῶν Κουνάξων) κειμένης εἰς τοὺς πρόποδας λόφου τινός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

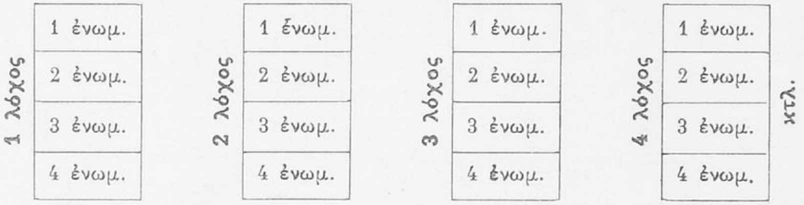

Σχηματισμὸς ὀρθίων λόχων

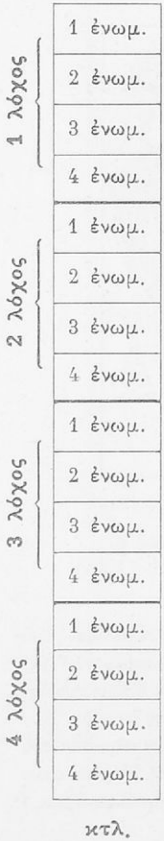

Πορεία κατὰ κέρας

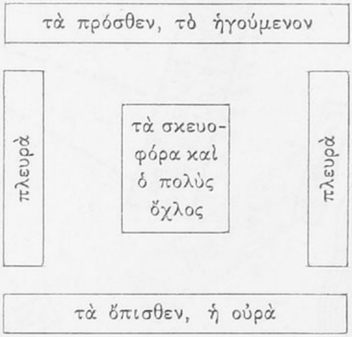

Πλαίσιον ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίς

Εἰσαγωγὴ

1. Βίος τοῦ Ξενοφῶντος 5
2. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις 6

Βιβλίον πρῶτον

1. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαὶ δι' αὐτὴν (1, 1 - 11) 9
2. Συγκέντρωσις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων εἰς τὰς Σάρδεις. Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας (2, 1-18) 11
   Περίληψις τῶν κεφ. 2 (§ 19-27), 3, 4, 5 (§ 1-10) καὶ 7 15
3. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη. Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου (8, 1-27) 17
   Περίληψις τοῦ κεφ. 9 21
4. Συνέχεια τῆς μάχης. Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων (10, 1-19) 21

Βιβλίον δεύτερον

5. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου (1, 2-23) 25
   Περίληψις τοῦ κεφ. 2 28
6. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων (3, 1-14, 17 - 29) 29
   Περίληψις τοῦ κεφ. 4 32
7. α. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνους (5, 1 - 21, 24 - 26) 33
   β. Προσέλευσις εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνους πέντε στρατηγῶν καὶ εἴκοσι λοχαγῶν. Σύλληψις καὶ θανάτωσις

12

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σελ.
αὐτῶν (5, 27 - 42) 37
Περίληψις τοῦ κεφ. 6 39

Βιβλίον τρίτον

8. α. Ἀθυμία τῶν Ἑλλήνων. Ἐνθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (1, 2 - 25) .. 41
β. Συνέλευσις τῶν διασωθέντων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων. Λόγος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογὴ νέων στρατηγῶν (1, 32 - 47) 45
9. Γενικὴ συνέλευσις τοῦ στρατεύματος. Λόγοι ἐν αὐτῇ καὶ ἀποφάσεις (2, 1 - 39) 48
Περίληψις τῶν κεφ. 3 καὶ 4 55
10. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὀρέων. Ἀπόφασις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας (5, 1 - 18) 56

Βιβλίον τέταρτον

11. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὀρέων (1, 5 - 28) 59
12. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου καὶ ἅλωσις αὐτῆς. Ἀγῶνες τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων (2, 1 - 23) 62
13. Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ (3, 1 - 23) 66
Περίληψις τῶν λοιπῶν παραγράφων (25 - 34) τοῦ 3ου κεφ. 69
14. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας. Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου (4, 1 - 22) 69
15. α. Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῆς Ἀρμενίας (5, 1 - 22) 72
β. Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς κώμας τῆς Ἀρμενίας (5, 23 - 36) 75
Περίληψις τῶν κεφ. 6 καὶ 7 (§ 1 - 18) 77
16. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης (7, 19 - 27) 78

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σελ.

Περίληψις τοῦ κεφ. 8 (§ 1 - 21) 79

17. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα (8, 22 - 28) 80

Βιβλίον πέμπτον

Περίληψις τῶν κεφ. 1 καὶ 2 83

18. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα. Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τῶν διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντων εἰς αὐτὸν χρημάτων (3, 1 - 13) 84

Περίληψις τῶν κεφ. 4 καὶ 5 (§ 1 - 6) 86

19. Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβεων μετὰ τῶν Ἑλλήνων (5, 7 - 25) 86

Περίληψις τῶν κεφ. 7 (§ 1 - 14) καὶ 8 89

Βιβλίον ἕκτον

20. Συνθῆκαι τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων. Ἄφιξις εἰς τὴν Σινώπην καὶ ἐκλογὴ ἑνὸς ἄρχοντος (1, 1 - 22, 24 - 33) 90

Περίληψις τῶν κεφ. 2, 3, 4, 5 καὶ 6 94

Βιβλίον ἕβδομον

21. Οἱ Ἕλληνες ἐν Βυζαντίῳ (1, 2 - 32) 97

Περίληψις τῶν κεφ. 1 (§ 33 - 40) καὶ 2 101

22. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον (3, 1 - 33) 103

Περίληψις τῶν κεφ. 3 (§ 34 - 48), 4, 5, 6 καὶ 7. 107

23. Ἐπιστροφὴ εἰς τὴν Ἀσίαν. Παράδοσις τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Θίβρωνα (8, 1 - 8, 24) 109

Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις 111

Πίνακες 167

Περιεχόμενα 177

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΗ΄ 1969 (V) ΑΝΤ. 90.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1832/23-5-69

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ Ο. Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΕ
ΔΒ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής